PRIMORSKI DNEVNIK je začel izhajati v Trstu 13. maja 1945, njegov predhodnik PARTIZANSKI DNEVNIK pa 26. novembra 1943 v vasi Zakriž nad Cerknim, razmnožen na ciklostil. Od 5. do 17. septembra 1944 se je tiskal v tiskarni »Doberdob« v Govcu pri Gorenji Trebuši, od 18. septembra 1944 do 1. maja 1945 v tiskarni »Slovenija« pod Vojskim pri Idriji, do 8. maja 1945 pa v osvobojenem Trstu, kjer je izšla zadnja številka. Bil je edini tiskani partizanski DNEVNIK v zasužnjeni Evropi.

primorski dnevnik

Poštnina plačana v gotovini
Abb. postale 1 gruppo

Cena 1.200 lir - Leto XLVIII. št. 161 (14.252)

Trst, torek, 14. julija 1992

60100200
LCA
E 1 P.P.132
14-07-1992

- PP 559
00
gio 1
-535723
Ul. Ristori 28
Tel. (0432) 731190
Fax 0432/730462

Sindikat že pripravlja protest v Rimu

Zadovoljstvo v ES nad gospodarskim ukrepanjem v Italiji

RIM — Protest sindikatov zaradi vladnega sklepa o zvišanju pokojninskih prispevkov ni povsem neutemeljen. To je izjavil sam minister za delo Cristofori s pripombo, da bo ta ukrep otežkočil pogajanja sindikat-Confindustria o ceni dela, kar je potrdil tudi Del Turco na seji vodstva CGIL.

Cristofori je torej posredno opravičil odločitev CGIL, CISL in UIL, da priredijo to soboto v Rimu veliko protestno manifestacijo, s katero hočejo izsiliti od vlade korenito spremembo novih gospodarskih ukrepov za potlačitev inflacije in ublažitev javnega primanjkljaja. Sindikalnih kritik pa nikakor ne gre povezati s protesti, ki slonijo na partikularnih interesih, je dodal Del Turco. Ob navedbi, da sindikat ceni nekatere odločitve vlade, kakor je na primer preoblikovanje poldržavnih podjetij v delniške družbe, da pa ne morejo sprejeti protisocialnih potez, je posvaril pred poskusi reakcionarnih krogov, da bi z ustrahovanjem prisilili ministrskega predsednika k razvitju dohodkovne politike brez dogovarjanja z družbenimi silami: »Amato mora zaščiti kupno moč delovnih ljudi in zajamčiti reden potek tristranskih pogajanj o ceni dela, od katerih bo imela nedvomno korist tudi sama Confindustria.«

Vladni »manever« kritizirajo (iz različnih vzrokov) tudi avtonomni sindikati, PRI, DSL, SKP, obrtniki in Severna liga; predsednik Confindustrie Luigi Abete vidi v njem svetle in senčne plati hkrati, a guverner Bance d'Italia je z njim le načelno zadovoljen. Na moč zadovoljni pa so pri ES: predsednik Lamont je ukrepe ocenil kot prvi pomenljiv korak k prilagoditvi italijanskega gospodarskega sistema evropskemu.

»Manever« je pomagal tudi liri, ki se je okrepila nasproti dolarju in se dobro drži v primerjavi s čedalje močnejšo nemško marko.

Medtem ko je začasno odpovedal tradicionalno letovanje v Cadoreju

Papež pod zdravniškim drobnogledom Njegovo zdravstveno stanje ni hudo

Mnogi politiki so svetemu očetu poslali brzojavke, med njimi tudi italijanski predsednik Scalfaro
Dokajšnjo solidarnost so papežu Janezu Pavlu II. na najrazličnejše načine izrazili tudi navadni ljudje

RIM — Zdravljenje papeža Janeza Pavla II. Do sedaj se je izvedelo, da ima papež težave s prebavo, ki naj bi bile posledice atentata pred 11 leti. V včerajšnjih jutranjih urah so mu zdravniki rimske poliklinike Gemelli pregledali kri in urin, popoldne so bili na vrsti rentgetski pregledi, plastni kompjuterski pregled in drugi izvidi. Prvo uradno zdravniško poročilo bodo, po vsemu sodeč, objavili šele v sredo, vendar po prvih govoricah kaže, da bodo izvedli kirurški poseg. Papeža naj bi operirali že v kratkem, kakorkoli že, njegovo zdravstveno stanje naj ne bi bilo hudo. To je potrdil primarij Corrado Manni, tj. anestezist, ki je včeraj pregledal Janeza Pavla II. Manni (le—ta je bil član zdravniške ekipe, ki je leta 1981, po neuspelem atentatu, zdravila papeža) je vsekakor poudaril, da je še prezgodaj za diagnozo.

Pred bolnišnico Gemelli se je včeraj zbralo precej vernikov in vernic **(na sliki AP)**, v jutranjih urah ga je

NADALJEVANJE NA 2. STRANI

Severna in vzhodna območja države se spreminjajo v pogorišče

Bosna in Hercegovina se potaplja pod težkimi udarci srbske agresije

LJUBLJANA — »Smo kot ljudje na potapljajoči se ladji,« je v nedeljo izjavil bosanski predsednik Izetbegović. Razmere v BiH so namreč iz dneva v dan bolj dramatične. Kljub temu, da je Izetbegović zahteval izredno sejo Varnostnega sveta OZN za ustavitev vojne v tej državi, le-ta še ni sklicana, kajti Zahod na vojaško intervencijo še ni pripravljen. Ameriški predsednik Bush namreč meni, da gre v Bosni in Hercegovini za vojno z elementi gverilskega bojevanja in zato se ZDA ne nameravajo vmešati. Treba je dodati, da bi bilo, kot je slišati, kaj takega zanj tvegano tudi zaradi skorajšnjih predsedniških volitev v Ameriki. Sicer pa na sedež organizacije OZN še naprej prihajajo prošnje za pomoč. Tudi hrvaški predsednik Tudjman zahteva takojšnji sklic seje Varnostnega sveta svetovne organizacije zaradi sedanjih razmer. Kot se je izvedelo, naj bi VS OZN na včerajšnjih neuradnih posvetih razpravljal o zahtevah Hrvaške in BiH za sklic izredne seje. Takoj včeraj pa je generalni sekretar svetovne organizacije Butros Gali zahteval povečanje števila vojakov OZN v Sarajevu na 1600. Gali tudi meni, da so za sedanje razmere krive vse strani in da pogojev za prekinitev spopadov, ki so bili sprejeti 5. junija, ne spoštuje nobena stran.

Mednarodna dejavnost je tudi sicer zelo zanimiva. Predsedujoči konference o Jugoslaviji, lord Carrington, je zanikal pisanje britanskega tiska, da zaradi brezupnega položaja v prihdonje ne bo več predsedoval tej konferenci. Organizacija Islamske konference pa je pozvala vse islamske države, naj podprejo zahteve BiH o sklicu izredne seje VS OZN za ustavitev vojne. Poleg tega pa se turški zunanji minister še naprej zavzema za vojaško posredovanje v bivši Jugoslaviji, saj meni, da brez tega krize na tem področju ni mogoče rešiti. Velja dodati, da strokovnjaki opozarjajo, da samo poseg na morju ni mogoč, ker bi bila potrebna še vključitev kopenskih sil, česar, kot je slišati, nihče od zahodnih politikov ni izključil.

Iz Lizbone je konec prejšnjega tedna predčasno izplulo sedem vojaških ladij sredozemske flote pakta Nato. Kot poročajo, naj bi španske, turške, nizozemske, ameriške in grške ladje odplule v Jadran, da bi se pridružile italijanskim pri nadzoru črnogorske obale v skladu s sklepom Zahodnoevropske unije in Nata. Nemški rušilec Bayern pa menda še nima ukaza, naj začne z nadzorom embarga proti Srbiji in Črni gori. O sodelovanju Nemčije naj bi jutri odločali v parlamentu. Zanimivo je, da

NADALJEVANJE NA 2. STRANI

Tržiška afera z videokasetami Alberto Raso storil samomor

NA 8. STRANI

Bo skupščina danes potrdila Milana Panića?

LJUBLJANA — Skupščina Zvezne republike Jugoslavije naj bi danes izglasovala prvo vlado Zvezne republike Jugoslavije in premiera Milana Panića, ameriškega poslovneža in milijonarja srbskega rodu, ki je v času svojega mandatarstva že poskrbel za nekaj šokov, še zlasti s svojimi nedavnimi izjavami v Helsinkih, kjer je pozval Miloševića, naj mu ne stoji na poti. Očitno se je zaradi teh svojih izjav zdrznil tudi sam Panić, saj je pred množico novinarjev v petek izjavil, da v Helsinkih bo postal danes formalni predsednik nove jugoslovanske vlade, »če me bodo sploh hoteli izvoliti potem, ko bodo slišali, kaj sem povedal«.

Milan Panić je bil v Helsinkih res zelo zgovoren. »Nova jugoslovanska ustava mi daje oblast, ki je podobna oblasti predsednika ZDA,« je v Helsinkih Panić pripovedoval novinarjem. »Pristojnosti gospoda Miloševića so enake tistim, ki jih imajo guvernerji ameriških držav... Jaz bom delal svoj posel, Milošević pa naj dela svojega, in naj mu bog pomaga, če me bo pri tem poskušal ovirati.« Prisotne je Panić s takšno izjavo očitno šokiral in so mu zato mnogi takoj ugovarjali, da bi bila Miloševićeva oblast v Jugoslaviji zožena na moč kakšnega ameriškega guvernerja. Milošević je trenutno najmočnejši človek v Jugoslaviji, zaradi njega je Jugoslavija po pravici ali po krivem padla pod mednarodne sankcije, je pripomnil eden izmed angleških novinarjev in vprašal Panića, če meni, da se lahko zoperstavi takšnemu človeku. Panić pa je samo ponovil: »Naj mu bog pomaga, če me bo poskušal ovirati...« Panić je poudaril, da bo svojo oblast uporabil za uveljavitev demokratičnega sistema in za demokratizacijo Jugoslavije. Panić je dejal, da je Tudjmanu predlagal, da se zaustavi streljanje in ubijanje in da se demilitarizira Balkan. »Tudjmanu sem ponudil oljčno vejico miru. Srbi - kot jaz vidim - ne sovražijo Hrvate, niti Hrvati ne sovražijo Srbov. Enako je s Srbi in Muslimani. Jaz to vem, ker imam v družini tako Hrvate kot Muslimane in naj bog pomaga tistemu, ki bi v moji družini propagiral mržnjo.« Panić je povedal, da namerava že v kratkem v Sarajevo, kjer se bo sestal s predsednikom Izetbegovićem, hkrati pa je dal polno podporo mirovnim iniciativam Evropske skupnosti in lorda Carringtona in OZN in Vancea. »Ni takšne ideje, zaradi katere bi se splačalo ubijati. Norost je ubijanje zaradi meja, ubijanje zaradi nacionalnosti pa je še hujše.« Tako beograjska Borba med drugim opisuje petkovo srečanje jugoslovanskega mandatarja Milana Panića z veliko skupino tujih novinarjev v Helsinkih.

NADALJEVANJE NA 2. STRANI

Na prvi seji glavnega odbora po občnem zboru

Izvolili izvršni odbor SKGZ

Na prvi seji glavnega odbora SKGZ po junijskem občnem zboru, je bilo sinoči izvoljeno novo deželno vodstvo organizacije. (Foto Križmančič)

NA 5. STRANI

Vlada Jichaka Rabina prejela dovolj glasov

JERUZALEM — Nova vlada laburističnega voditelja Jichaka Rabina je na včerajšnjem zasedanju izraelskega kneseta (slednji je sovpadal z začetkom zakonodajne dobe) prejela pričakovano zaupnico. Vlada je dobila 62 glasov, se pravi enega več od minimalnega kvoruma, 53 članov knesseta je glasovalo proti. V govoru, v katerem je predstavil vlado, je Rabin največjo pozornost namenil mirovnemu procesu na Bližnjem vzhodu. Državne poglavarje Jordanije, Sirije in Libanona je povabil na mirovne razgovore v Jeruzalem, hkrati pa je izrazil pripravljenost, da se tudi sam napoti na tovrstna srečanja v Aman, Damask in drugod. Na soočenje v Jeruzalem je povabil tudi člane jordansko—palestinske delegacije, ki se udeležuje mirovnih pogajanj z Izraelom; Palestince na zasedenih ozemljih je pozval, naj prenehajo z nasiljem, v zameno se je zavzel za samoupravo, ki ne bi bila le omejenega značaja. Rabin je po drugi strani bil nepopustljiv glede Jeruzalema; po njegovem mnenju naj bi ta ne smel biti predmet pogajanj, saj je nedeljiv. V zunanji politiki se je Rabin zavzel za okrepitev odnosov z ZDA, hkrati pa za približevanje z ES.

Rabinov govor je naletel na pozitivne reakcije; ugodno sta ga ocenila palestinska voditelja Ašravijeva in Huseini.

Ob mondenih sprejemih, filmskih zvezdnikih in blišču

Začetek demokratske konvencije v znamenju pravega spektakla

NEW YORK — Ob prisotnosti 5000 delegatov se je v New Yorku včeraj pričela konvencija ameriške demokratske stranke. Konvencija se je začela v znamenju precejšnjega pompa in blišča, sicer pa tudi v optimističnem vzdušju; skratka v ozračju, značilnem za stranko, ki se pripravlja za naskok na oblast.

Za dobršen del delegatov so pred začetkom konvencije pripravili okrog štirideset sprejemov, najpomembnejši je bil v rezidenci tamkajšnjega župana Davida Dinkinsa. Sprejema se je udeležilo okrog 300 ljudi, med častnimi gosti so bili mnogi filmski zvezdniki in kulturniki, sploh pa veliko takih, ki navadno zahajajo v mondena okolja. Med udeleženci je bil tudi filmski zvezdnik, sicer pa neomajni republikanec Arnold Schwarzenegger, prav to pa je razkačilo Oliverja Stona, znanega režiserja in enega od kalifornijskih delegatov na tej konvenciji. Naj dodamo, da je Schwarzeneggerjeva žena v sorodstvu z rodbino Kennedy, se pravi eno od najvplivnejših družin v demokratskem taboru. Na konvenciji bodo uradno imenovali kandidata demokratske stranke za predsedniške volitve; to bo Bill Clinton (**na sliki AP**), ki bi v primeru zmage bil najmlajši predsednik v zgodovini ZDA.

Bekeš zavrača očitke da evropska levica ni pomagala Sloveniji

LJUBLJANA — Peter Bekeš, član SDP je včeraj napovedal možnost konference levih strank, ki mejijo na Slovenijo in ki bi bila posvečena begunski problematiki. Konferenca naj bi bila že jeseni.

Takšno konferenco so podprli tudi v stikih, ki jih je Bekeš imel s predstavniki levih oziroma socialističnih strank, na rednem kongresu francoskih socialistov, ki je bil v Bourdeuxu med 10. in 12. junijem. Bekeš je bil edini predstavnik iz Slovenije in je svoj obisk izrabil tudi za navezovanje stikov s strankami, ki so članice Socialistične internacionale. Slovenska levica še vedno nima predstavnika v Internacionali. Čeprav je eno mesto predvideno za Slovenijo, pa je še vprašanje, katera posamezna stranka ga bi lahko zasedla (mesto bi lahko zasedli SDP, Pučnikovi Socialdemokrati, Socialisti in Socialdemokratska unija). Lahko pa bi prišlo do formiranja skupnega koordinacijskega telesa teh strank, ki bi v Internacionali zastopal interese vseh levih strank v Sloveniji. SDP podpira možnost koordinacije.

Internacionala je zelo močan političen dejavnik. Očitek, da ni nič naredila pri osamosvajanju Slovenije pa ni na mestu. Kot je poudaril Bekeš, ima tretjina držav članic KVSE »levo-sredinske« vlade, relativna večina v Evropskem parlamentu prav tako pripada strankam, ki so članice Internacionale, poleg tega pa je večina »evropskih« uradnikov tudi članov levih oziroma socialističnih strank.

Bekeš je svoje sogovornike seznanil s položajem v Sloveniji, položajem na področju bivše Jugoslavije in v BiH. Ocene stanja v BiH so med posameznimi strankami različne. Kar se francoskih socialistov tiče, je Bekeš poudaril, da tisti, ki imajo stike s SDP, podpirajo mednarodno intervencijo, čeprav je sama Internacionala vedno dajala prednost mirovnemu dialogu.

Socialistične stranke pozdravljajo »Maastrichtsko« združevanje Evrope, menjavo oblasti v Sloveniji pa ne ocenjujejo kot levi udar. Nasprotno - prihod »levo-sredinske« vlade pomeni možnost uveljavljanja take politike, kot jo podpira tudi Internacionala.

Velik problem, s katerim se Slovenija še vedno sooča, pa je njena identiteta, ki je še vedno zvezana z jugoslovanskim in balkanskim prostorom. Kot je poudaril Bekeš, bo SDP še naprej v stikih s sorodnimi strankami skušala popraviti to podobo. (NIA)

nadaljevanja s 1. strani - nadaljevanja s 1. strani - nadaljevanja s 1. strani - nadaljevanja s 1. strani

● Papež

obiskal kardinal Ugo Poletti. Kmalu zatem je od jordanskega kralja Huseina prejel cvetlično darilo. V teku dneva je prejel še vrsto brzojavk in sporočil, med katerimi je bilo tudi sporočilo italijanskega predsednika Scalfara; papežu pa so svojo solidarnost — poleg političnih osebnosti — izrazili tudi navadni ljudje. Protokolni oddelek vatikanskega državnega sekretariata je imel včeraj precej dela, saj je tja klicalo zelo veliko ljudi.

Zdravstvene težave so papežu seveda prekrižale načrte. Čez nekaj dni je nameraval v Cadore, vendar odhod je moral prestaviti. Po trditvah bellunskega škofa Maffea Ducolija naj bi papež dospel v Cadore brž ko bo njegovo zdravstveno stanje boljše. Maša, ki naj bi jo papež daroval v kraju Domegge di Cadore še to nedaljo, pa bo daroval sam škof.

Kot je v ustaljeni navadi, poglavarja rimsko—katoliške cerkve tudi v primeru bolezni ne more nadomeščati nihče. Instituta, kakršen je npr. podpredsedstvo, namreč v najvišji cerkveni hierarhiji ne poznajo. Skratka, samo on ima pravico, da imenuje škofe, snuje uradne dokumente ipd. Povsem drugače pa je glede pristojnosti, ki jih papež ima kot poglavar vatikanske države. Čeprav v vsakem primeru ostaja absolutni suveren vatikanske državice, to funkcijo dejansko prenaša na papeško komisijo vatikanske države.

● *BiH se potaplja*

nemška ustava prepoveduje sodelovanje nemške vojske v modrih čeladah, zaradi česar se številni zavzemajo za spremembo tega ustavnega člena. Nemške sile naj bi namreč lahko sodelovale le v obrambne namene v sestavi pakta Nato.

Sicer pa so razmere v Bosni in Hercegovini grozljive. V nedeljo so bili spopadi na tem območju zelo siloviti, pri čemer je najbolj trpelo civilno prebivalstvo. Pretekla dva dneva je bilo najbolj prizadeto mesto Goražde, kamor je, po poročilih, napadalec pripeljal 40 novih tankov in prav toliko transporterjev ter druge oborožitve, slišati pa je bilo tudi, da so bili uporabljeni bojni strupi in letalstvo.

Kot poročajo, sta v Goraždu zgoreli tovarna dušika in neka druga tovarna ter več stanovanjskih in gospodarskih objektov, medtem ko o žrtvah podatkov ni. Napad je bil izvršen tudi na eno najlepših mest v BiH na Gradačac, prizanesli pa niso niti medicinskim objektom. Kot se je izvedelo, naj bi bil napad na Goražde neuspešen, hudi boji pa so še okoli Bihaća, ki je menda porušen, Brčkega, Bugojna, Banovićev in Odžaka.

Sarajevo, ki je domala uničeno, je v vojnih strahotah v nedeljo doživelo vsaj en svetel trenutek. Odprt je bil namreč koridor za človekoljubno pomoč v naselju Dobrinja, na letališču Butmir pa je pristalo dvanajst letal iz Francije, Velike Britanije, Kanade, Danske, ZDA, Nemčije, Italije in Nizozemske. Poleg tega je vzpostavljen tudi koridor z letališča v Mostarju po železnici, kamor je s pomočjo Unproforja že pripeljajo 12 tovornjakov zahodne pomoči. Čeprav je uspelo na sarajevsko letališče pripeljati 1750 ton hrane in zdravil, nekateri ocenjujejo, da je to dovolj le za teden dni. V Sarajevu se je v nedeljo sestalo tudi predsedstvo republike, ki je razpravljalo o aktualnih razmerah in sprejelo vrsto odlokov z zakonsko močjo in odlok o imenovanju določenega števila starešin armade BiH. Razpravljali so še o aktivnosti sovražnikovih sil in o boljši koordinaciji bosansko-hercegovske armade.

Dan počitka, nedelja, pa ni minil mirno niti v Makedoniji. V Skopju se je zbralo skoraj sto tisoč ljudi na protestnem shodu, ki ga je blagoslovil patriarh makedonske pravoslavne cerkve Gavrilo, ki ne pristajajo na to, da bi Makedonija spremenila svoje ime. O tem so poslali tudi pismo britanskemu zunanjemu ministrstvu.

Predstavniki makedonske oblasti so začudeni in ogorčeni, da mednarodna skupnost obtožuje Makedonijo, da krši sankcije proti Srbiji, kljub temu, da Makedonija sploh ni članica OZN.

Tudi na Hrvaškem se razmere ne umirjajo. Okrepili so se napadi na Dubrovnik, kjer so prebivalci že tri dni v zakloniščih. Včeraj naj bi v Cavtat pripeljali človekoljubno pomoč za Hrvate, ki živijo v Župi Dubrovački in Konavljah.

Iz Srbije, od koder je slišati malo novic, prihajajo vesti, da se je v soboto mandatar za sestavo nove vlade ZRJ Panić po telefonu pogovarjal z Izetbegovićem in Karadžićem in zahteval ustavitev ognja, vendar Karadžić vztraja pri delitvi BiH. V intervjuju za francosko TV je Karadjić opravičeval nadaljevanje bojev v BiH z brezupnim položajem Srbov v tej državi. Dejal je, da bodo vse Srbe pobili, če se ne bodo prenehali bojevati. Zanikal je povezavo z Beogradom, v katerim, kot pravi, niso povezani, češ, da gre za povsem drugo državo, neodvisno od Beograda. Izjavil je tudi, da je sarajevsko letališče odprto in povsem varno, zato ni razloga za vojaško posredovanje. Zanimivo je tudi pisanje beograjske Borbe, da se menda v Beogradu pripravlja nov scenarij glede Miloševića. Le-ta naj bi menda »dostojanstveno odšel s političnega prizorišča«, in sicer tako, da bi se odpovedal kandidaturi na prihodnjih predčasnih volitvah.(NIA)

● Skupščina

Za Panića bi lahko rekli marsikaj. Da je človek, ki je očitno dobesedno padel v balkanski kotel in da marsičesa sploh še ne razume. Vsekakor pa bi bilo težko verjeti, da daje svoje izjave, še zlasti v zvezi z Miloševićem, zgolj kot naivni Amerikanec. Tudi če bi bilo tako, vendarle deluje sredi ekstremne in do vseh sovražne srbsko-črnogorske vladajoče nomenklature sveže, spodbudno in predvsem tudi pogumno. Vsekakor je popolna novost, da nekdo iz »lastnih vrst« tako govori o Miloševiću. Izjava, ki jo je Panić dal v Helsinkih v zvezi s svojo (ne)izvolitvijo pa vsekakor kaže tudi na to, da se zaveda, kaj govori in kaj počenja. Seveda pa je tudi res, da se je z nekaterimi svojimi velikimi obljubami izpostavljal resni nevarnosti, da ga bodo dogodki demantirali. Tako se je že zgodilo z njegovo bombastično napovedjo, da bo telefoniral vodji Srbov v Bosni in Hercegovini Karadžiću in zahteval, da takoj preneha z obleganjem Goražda. Po tej Panićevi izjavi so se boji srbskih enot samo še bolj okrepili...

Znani beograjski novinar Mirko Djekić, ki je bil prva žrtev Miloševićeve čistke med novinarji, piše, da prihaja novi premier Panić »z velikimi ambicijami, da bi državam, ki se imenujeta Srbija in Črna gora, vrnil, seveda v novih razsežnostih, ugled, ki sta ga imeli pred sedemdesetimi leti...« Toda Panić bo moral prej, če hoče to doseči, razbiti politično piramido, na katere vrhu je »privilegirana in podkupljena manjšina, ki odloča o vsem: o nacionalnih interesih, ekonomiji, izobraževanju, državljanskih svoboščinah...«

Vsekakor je zanimiva tudi izjava črnogorskega predsednika vlade Mila Djukanovića, da ima mandatar Panić »humane in visokokvalitetne programske cilje«. Djukanović je odgovoril tudi na vprašanje novinarjev, ali je usoda Jugoslavije odvisna od odločitev Slobodana Miloševića. Dejal je, »da Zvezna republika Jugoslavija ni nastala kot plod želje in odločitve kakšnega posameznika in zato tudi njene usode ni treba vezati niti za enega posameznika, ki je trenutno v njenih vodstvih.« Tudi to je dokaj nenavadna izjava, še zlasti, ker je prišla iz ust enega izmed najtesnejših Miloševićevih »soborcev«. (NIA)

Svet je končno spremenil svoje poglede do Balkana

Konferenca o varnosti in sodelovanju v Evropi, ki so jo imeli v Helsinkih na višji ravni, srečanje predstavnikov najbogatejših držav v Münchnu in nekateri drugi novejši shodi so pokazali, da odnos do razmer v nekdanji Jugoslaviji, zlasti pa do položaja v Bosni in Hercegovini ni več obotavljiv, kakor je bil še včeraj in da so se začeli končno pripravljati na stvarnejše ukrepe.

Nikoli ni prepozno, bi lahko rekli, čeprav je v tem primeru že očitno dokaj pozno; res pa je, če imamo na primer v mislih Konferenco o varnosti in sodelovanju v Evropi, da si nihče še pred nekaj leti ni mogel predstavljati, da bo Evropa doživela tako hiter razpad komunističnih režimov in da bodo na naši celini nastale povsem nove, občutljive, pa tudi napete razmere. Tako so se zdaj znašli v položaju, da so morali v Helsinkih takorekoč »operacionalizirati« in dopolniti varnostne mehanizme, ki so preje izhajali iz zornega kota blokov.

Ugotoviti so namreč morali, da zlasti v Evropi ne gre več za gašenje, marveč kar za preprečevanje konfliktov; tudi pomorska blokada na Jadranu, čeprav nekoliko pozna, sodi v dopolnitev varnostnih mehanizmov, obenem pa tudi v aktiviranje »skupnih mednarodnih dejavnikov« (NATO, Zahodnoevropske unije itd.), če gre, kakor je rečeno v sklepni resoluciji, za resno nevarnost. Med varnostne vzvode spada tudi dogovor, da bodo brž poslali opazovalce na Kosovo, v Sandžak in Vojvodino, pri čemer pa ni izključen tudi kak ukrep na račun Hrvaške zavoljo nekaterih njenih sumljivih potez na rovaš Bosne in Hercegovine v zadnjih dneh.

Varnostni sistem so v Helsinkih potemtakem dopolnili in predstavlja, kakor so dejali v sklepnih izjavah »nujno pridobitev« poleg tistih, ki veljajo že vsa leta za merila demokracije, spoštovanja človekovih pravic in tržnega gospodarstva, se pravi za znane helsinške »pakete«. Obogatitev programa in nalog Konference pa predstavlja tudi imenovanje posebnega komisarja za manjšine, saj so končno prišli prav tako do spoznanja, da je odnos do manjšin eno od »jeder« za reševanje evropskih problemov.

Skratka, helsinška Konferenca se je takorekoč posodobila; čas je pokazal, da ne gre več za dogovore, čeprav so ti bili svojčas še kako koristni, pa tudi uspešni, marveč kar za »dejanja«; med drugim so uvedli funkcijo glavnega sekretarja, potem ko je postalo očitno, da občasni sestanki tako imenovanih visokih funkcionarjev in zunanjih ministrov ne rojevajo več uspehov in so bili navadno prepozni.

V zvezi s helsinško Konferenco pa so se oblikovala še nekatera nova spoznanja; vanje spopada predvsem ugotovitev, da njen politični, pa tudi sicerjšnji pomen ne zadeva več samo evropske celine, marveč kar širše območje, saj so v njej zdaj tudi predstavniki novih čezuralskih držav; začela je dobivati kar široke razsežnosti (ne pozabimo, da so v njej že od začetka tudi Združene države Amerike in Kanada) tako da bo njena dejavnost kar opazna na vsem svetovnem prizorišču; vloga te Konference je zdaj še zlasti pomembna, ker navsezadnje ne obravnava več čisto »evropskih« problemov, kakršenje na primer nekdanja Jugoslavija, marveč tudi evro-azijsko problematiko, ki je prav tako izjemno zapletena in nevarna.

Dejstvo je, da danes Konferenca o varnosti in sodelovanju v Evropi zaobjema domala že tretjino članic Združenih narodov.

Seveda pa je neposredno za našo celino (ter za nas) najbolj zaskrbljujoče kar se trenutno dogaja v Bosni in Hercegovini, državi, ki je bila utemeljeno v osredju razprav in sklepov na Konferenci; tudi so žal začeli odpirati novo, zagotovo neprijetno stran pri teh dogajanjih; gre za obnašanje Hrvaške, za ustanovitev pro-hrvaške države Herceg-Bosne, skratka, za početje, ki povezano s srbskim ne pomeni napora za dialog in mir. Znano je, da so Hrvaško že izključili iz finančnega programa za obnovo PHARE, čeprav bi to pomoč še kako potrebovala.

Hrvaška, če ustrezajo resnici novice, ki prihajajo iz bojišč v Bosni in Hercegovini, je v nepravem trenutku zaigrala na slabe karte; za zaščito hrvaškega prebivalstva v tej državi tokrat ni ubrala pametne poti; v Helsinkih so ji prozorno povedali, da se je spustila v »nesprejemljive operacije«. Vse kaže, da so njeni dejavniki (vsaj nekateri) brž spoznali napako, ki pa jo ne bo mogoče zbrisati čez noč. Ugled Hrvaške je v Evropi, pa tudi v svetu, žal omajan; ni se zgodilo kar tako, če je bil pogovor Tudjmana z ameriškim predsednikom Bushem komajda zabeležen in mu niso dali »uradnega« znamenja.

Hrvaška je od začetka spopadov na območju nekdanje Jugoslavije storila vrsto napak; ta je zanesljivo ena najhujših. Nemara so nekateri njeni predstavniki ugotovili, da je pač uspešna samo takšna politika (ofenzivnosti in arogantnosti), kakršno vodi Srbija in so se odločili, da jo bodo posneli; v ozadju je bržčas tudi volilna kampanija na Hrvatskem. kakorkoli, trenutek je bil sila neumesten; tembolj ker se prav zdaj, kakor vse kaže, evropski in svetovni dejavniki končno pripravljajo za odločnejši poseg na ozemlju nekdanje Jugoslavije.

MIRO KOCJAN

Sestanki deželne delovne skupine s sindikati in podjetništvom

Pri oddajanju javnih del je vse preveč nepravilnosti

TRST — Predsedstvo deželne skupščine, načelniki svetovalskih skupin in komisija za javna dela so včeraj s predstavniki sindikatov, malih in srednjih podjetij ter industrijcev in gradbenikov obravnavali problematiko pojavov korupcije in raznih nepravilnosti pri oddajanju javnih del v zakup. Posebej je bil govor o podzakupih, kjer še toliko lažje in češče prihaja do špekulacij in podtalnega dogovarjanja.

Predstavniki sindikalnih organizacij CGIL, CISL in UIL ter sindikatov gradbincev FILLEA, FILCA in FENEAL so povedali, da se vsaka četrta dražba za oddajo javnih del razpiše v juliju in avgustu, se pravi v obdobju, ko je najmanj konkurence, posledice tega pa so na dlani. Ne samo, kar 60 odstotkov takšnih operacij je anomalnih. Za večjo razvidnost in skratka za preprečitev goljufij niso potrebni kakšni posebni izumi, so naglasili sindikalisti, ampak bi bilo za začetek dovolj uvesti figuro odgovornega za načrt javnega dela, strogo izvajati ustrezne predpise Evropske skupnosti, zagotoviti, da se načrt s časom ne bo spremenil, zajamčiti, da se bodo dela zagotovo končala v predvidenem roku, in določiti jasne, dokončne cene, da ne bi prihajalo ob zaključku del do censkih iznenadenj... Dalje predlagajo sindikati mehanizem o koncesijah: koncesija naj ne zadeva gradnje kot take, pač pa tudi upravljanje zgradb. Nazadnje bi bilo treba uvesti primerne sankcije oziroma zagotoviti, da bo krivec za nepravilnost plačal ustrezno denarno kazen.

Sicer pa je sindikat predložil deželni vladi protokol o sporazumu glede vseh teh vprašanj, a še ni prejel nobenega odgovora. Ker je bil protokol sestavljen še pred milansko afero, ga bo mogoče po potrebi prirediti, vendar bi ga bilo treba po sodbi sindikalistov osvojiti v obliki sklepa deželnega odbora ali pa v obliki popravkov k zakonu o javnih zakupih, ki ga je predložil v preteklem tednu odbornik Paolo Braida svetovalskemu zboru.

Zastopstvo Združenja malih in srednjih podjetij ANIEM (250 tvrdk s 3.500 uslužbenci) je delovni skupini Dežele zatrdilo, da niso potrebni novi zakoni - potrebni so le ljudje, ki bodo spoštovali obstoječe zakone. Nepravilnosti pri oddajanju javnih del oškodujejo vsakokrat predvsem manjša podjetja, so dejali in pripomnili, da so v škandale zaradi podkupnin vpletena izključno velika podjetja, ki imajo večjo pogajalsko moč nasproti javnim upravam.

Nekoliko drugače so bila uglašena izvajanja industrijcev oziroma predstavnikov Združenja gradbenikov (500 podjetij). Ti so branili zasebna pogajanja in podzakupe, ki da jih ne gre demonizirati, saj je dovolj, da se spoštujejo zakoni... Privatna pogajanja za dela vrednosti izpod milijarde lir, so naglasili, omogočajo delo manjšim podjetjem, ki bi sicer gotovo životarila.

Rezultat gornjih razgovorov bo zdaj osnova za razpravo o Braidovem reformnem zakonu, med katero bo po mnenju podpredsednice skupščine Auguste De Piero Barbina nujna »politična konvergenca«.

V soboto začetek kulturnega srečanja

Mittelfest solidaren z Dubrovnikom

ČEDAD - *Začelo se je vzvratno štetje za čedajski Mittelfest, največjo kulturno manifestacijo leta v naši deželi. Uradno se bo srečanje gledališčnikov, glasbenikov, plesalcev, filmarjev, lutkarjev in likovnikov iz sedmih držav Srednje Evrope začelo v soboto, 18. julija. V bistvu pa smo že dalj časa v polnem kulturnem vzdušju, ki ga predstavljajo mrzlične priprave na vsemogoče prireditve. Mimogrede velja omeniti, da je nasilno deževje prejšnjih dni hudo okrnilo te priprave ter nekaterim celo pošteno prekrižalo račune. Neurje je med drugim popolnoma uničilo kulise, ki so jih že namestili za neko nemško gledališko predstavo.*

Za praznično kulturno vzdušje so v prvi vrsti poskrbele razne likovne razstave, začenši z razstavo sedmih najvidnejših umetnikov iz sedmih držav »Znak in sanje, ki so jo odprli že prejšnji teden. V okvir Mittelfesta se vokvirja tudi sama razstava »Zlato in zakladi Evrope«, ki je že dalj časa na ogled v Vili Manin pri Passarianu.

Slovesen uvod v letošnjo drugo izvedbo Mittelfesta bo imel letos slovenski pečat. Na Trgu Diacono bosta namreč v soboto, 18. julija, ob 18. uri nastopila orkester ljubljanske radiotelevizije in Slovenski komorni zbor pod vodstvom Antona Nanuta. Prvič v Italiji bomo lahko prisluhnili skladbi Romana Haubenstocka-Ramatija »Vermutungen«. Gre namreč za skladatelja, ki se je najbolj ukvarjal s teksti Franza Kafke, kateremu je letošnji Mittelfest posvečen. Drugi del uvodnega koncerta se bo preselil v cerkev sv. Frančiška, kjer bo ljubljanski orkester izvajal Mozartovo simfonijo Praga in Četrto simfonijo Charlesa Ivesa.

Kulturno srečanje v Čedadu je med drugim tudi izziv današnjemu času, ki ga pretresa razbohotenje nacionalizmov in sovraštva med narodi. Organizatorji menijo, da bi bila ta prireditev lahko zgled zbliževanja med različnimi kulturami in ljudstvi in da bi prispevala k gradnji skupnega evropskega doma. Mittelfest torej kot zgled prijateljstva in sožitja in kot svarilo pred strastmi, ki vzburjajo mnoge sosede in vodijo v hude konflikte, kot dokazuje primer Bosne in Hercegovine.

Nič čudnega zato, da je krvavo dogajanje na Balkanu močno odjeknilo tudi v Čedadu, kjer so prireditelji Mittelfesta sklenili, da črtajo iz programa letošnje prireditve uprizoritev Amerike, ki naj bi bila na vrsti 25. in 26. julija v skupni izvedbi gledališča iz Sarajeva in Narodnega pozorišta iz Subotice v Vojvodini. To odločitev, ki predstavlja nekakšen kulturni embargo proti Srbiji, so sprejeli s pristankom italijanskega zunanjega ministrstva.

Prireditelji so hkrati sklenili, da izrazijo solidarnost z dubrovniškim festivalom, ki bo zaradi vojnega dogajanja potekal v znatno okrnjeni obliki. V cerkvi sv. Frančiška bo v četrtek, 30. julija, ob 10.30, v ta namen posebna prireditev, na kateri bodo brali v italijanščini in hrvaščini dela Ranka Marinkoviča, kateremu bodo predstavniki Dežele in čedajske občinske uprave izročili priznanja. V ta namen so v Čedad povabili tudi Slovenski oktet, ki bo pel dalmatinske in posebej dubrovniške ljudske pesmi.

Poseg deželnega svetovalca Bojana Brezigarja

Žičnico na Višarjah je potrebno ohraniti

TRST - Podjetje, ki je upravljalo žičnico na Višarjah, je zašlo v stečaj. Na to vest, ki vzbuja veliko zaskrbljenost med turističnimi delavci in vsem prebivalstvom na Trbiškem, je včeraj reagiral deželni svetovalec Slovenske skupnosti Bojan Brezigar, ki je naslovil na predsednika deželnega odbora Turella pismeno vprašanje.

Žičnica, poudarja Brezigar, je neobhodno potrebna za razvoj turističnih dejavnosti v Kanalski dolini in bi njena ukinitev povzročila izredno škodo celotnemu območju. Deželni upravi zato priporoča, naj sprejme ustrezne ukrepe, da bi zajamčila redno delovanje žičnice na Višarje že v teku te poletne sezone.

V Vidmu so včeraj aretirali Filipinca ki je z nožem hudo zabodel svojo ženo

VIDEM - V Soleschianu pri Manzanu se je v noči med nedeljo in ponedeljkom pripetil krvav dogodek. V vili podjetnika Filippa Martinenga so napadli in hudo ranili v trebuh 34-letno Filipinko Emilio Solazon, ki je službovala v podjetnikovi hiši. V mlaki krvi jo je po povratku domov našel sam Martinengo, ki je poskrbel za njen prevoz v bolnišnico v Palmanovo, kjer so jo sprejeli v kritičnem stanju. Ženska je bila v vili zaposlena skupaj s 46-letnim možem Louisom Pantubom, prav tako Filipincem, ki je v teku noči izginil neznano kam.

Karabinjerji iz Čedada in Vidma so ga po vnetem iskanju vendarle zasledili in izkazalo se je, da je ženo sam zabodel, zaradi česar so ga takoj aretirali. Zaplenili so mu tudi nož, s katerim je napadel nesrečno Emilio Solazon.

V primerjavi z letom 1990 je sezona le polovična

Vzdolž slovenske obale še vedno premalo turistov

PORTOROŽ — Turistična sezona ob morju je v primerjavi z letom 1990 še zmeraj zgolj polovična. Prejšnjo noč je v hotelih, kampih in zasebnih sobah prespalo 7.123 gostov, to je natanko pol manj kot isti konec tedna pred dvema letoma. Še zmeraj je precej več domačih gostov (za 53 odstotkov več) in občutno manj tujcev (za 71 odstotkov manj). Vsem slabim okoliščinam se je zadnje dni pridružilo še slabo vreme.

V portoroški turistični informativni pisarni so lahko zadnje dni, predvsem pa danes, opazili pravi naval vzhodnih turistov. Kaže, da se ti še najbolj upajo na območje nekdanje Jugoslavije. Veliko je »Osijev«, vzhodnih Nemcev, danes pa tudi izrazito veliko Madžarov in Čehov. Večina ima v informativni pisarni že vnaprej oblikovani vprašanji: Ali je res, da so cene v hrvaški Istri nižje? in Ali je tam dovolj varno? Informacije o ponudbi istrskega turizma hitro krožijo po Evropi in v slovenske ter hrvaške turistične kraje se podajajo predvsem tisti, ki tukaj pričakujejo poceni počitnice, to pa je prenočišče s hrano za 20 do največ 35 mark po osebi. Zato en del portoroških turističnih delavcev predlaga 20 do 50-odstotno znižanje cen, ali pa vsaj tolikšno devalvacijo tolarja, ki bi omogočila nekaj več konkurence. Drugi nasprotujejo pocenitvam in trdijo, da bo glavna turistična sezona pokazala svojo pravo nrav šele čez teden dni in da bo trajala vsega skupaj mesec dni.

BORIS ŠULIGOJ

TRST — Predsednik italijanske vlade posl. Giuliano Amato se je s prijazno brzojavko zahvalil deželnemu tajniku Slovenske skupnosti Ivu Jevnikarju za čestitke in voščila, ki mu jih je naslovila stranka ob izglasovanju zaupnice. SSk je predsednika Amata takrat opozorila tudi na pereče vprašanje zaščitnega zakona za Slovence v Italiji in na nujnost, da se v okviru državnih in deželnih volilnih reform zajamči samostojno zastopstvo narodnim manjšinam.

Današnji vrtoglavi tempo življenja ni odvrnil ljudi iz Barda od stare priljubljene navade

Poljubljanje križev - izraz želje po prijateljstvu

BARDO — Bardo, vasica v gornji Terski dolini, s svojimi 170 prebivalci živi podobno kot številne druge vasi hribovitega območja v Beneški Sloveniji, Reziji in Kanalski dolini. Pravzaprav životari. Nenehnemu vprašanju izseljeništva se je leta 1976 pridružil potres. Popotresno obdobje je res prispevalo, da so si domačini uredili stare domačije, da so nastale nove zgradbe, ni pa bistveno pomagalo, da bi se Bardo vsestransko razvilo. Bolezen hribovitih predelov se je globoko zasidrala v jedro te skupnosti in težko jo bo ozdraviti.

Z odhodom ljudi v dolino so šle v pozabo številne stare tradicije, značilna arhitektura Barda se je zrušila pod nasiljem potresa, starih kolovozov in domačih znakov ob njih skoraj ni več. Ostal je le spomin.

Spomin torej kot sredstvo za ohranjevanje pri življenju tistega, kar je še pristno in domače. To je tudi osnova prizadevanja nekaterih posameznikov, ki skušajo z vrednotenjem starih običajev in z delom sploh v korist skupnosti dodati nekaj svežine kraju, ki ga tudi javne uprave v nižini s težavo razumejo in mu včasih delajo krivico.

Dogodka zadnjih dni, ko so praznovali 25-letnico delovanja Centra za kulturne raziskave in ponovili stari cerkveni obred poljubljanja križev, izpričujeta trdno voljo krajanov, da bi Bardu zagotovili tisto dostojanstvo, ki ga mora nositi v sebi sleherna skupnost, četudi številčno majhna in odmaknjena od središč dogajanja.

To smo zaznali prejšnjo nedeljo, ko smo se udeležili svojstvene tradicije, ki je marsikje šla v pozabo, drugje pa je sploh ne poznajo.

Poljubljanje križev ob sv. Mariji Zdravja

Domačinka Luisa Cher nam je povedala, da je zelo težko ugotoviti, kdaj so pravzaprav začeli s to navado. V začetku stoletja je predstavljalo poljubljanje križev pravi vaški praznik.

Križ domačega kraja, ki je gostil ostale križe iz bližnjih vasi, je goste pozdravil z zvonenjem in s »poljubom« v znak zahvale in spoštovanja.

Gostujoči križi so prisostvovali jutranji maši. Sledili sta veselica in ljudsko rajanje. Pod večer, po večernici, pa so skupine ljudi, ki so nosile križe iz sosednjih vasi in dolin, ponovno ubrale pot proti domu.

Tako je bilo v starih časih. Danes se je ohranilo le »jedro« te navade, ki se v bistvu začne ob sv. Trojici v Viskorši in se decembra zaključi v Tipani. Povsod je ritual podoben, povsod se »s poljubom« izpričuje željo po prijateljstvu in sodelovanju.

Tudi za to priložnost so na nedeljsko mašo ob sv. Mariji Zdravja prišli zastopniki iz bližnje okolice, vsakdo s svojim križem. Prišli so, da bi potrdili staro prijateljstvo in si zaželeli zdravja in uspeha, kot je pred samim bogoslužjem izrekel domači župnik Renzo Calligaro.

»Križ iz Barda pozdravlja križ iz Prosnida, križ iz Barda pozdravlja križ iz Zavrha, križ iz Barda pozdravlja...«, se je slišalo v oblačnem nedeljskem jutru v gornji Terski dolini.

Mladi so se odločilno vključili v stvarnost Barda

Prisotne delegacije s križi so se po verskem obredu udeležile tudi procesije in si obljubile snidenje ob naslednjem srečanju, tokrat v Vižontu prvo nedeljo avgusta.

Tako se v Bardu iz leta v leto ponavlja stara cerkvena tradicija. Ohranila se je kljub morečemu tempu življenja, kljub večkrat lažnim vabam sodobnega časa. Ohranila se je, ker tako želijo predvsem občani Barda in okoliških krajev. Ohranila se je, ker tudi mladi znajo še ceniti navade in šege svojih očetov in dedov. In to so dokazali tudi s prevzemom odgovornosti v Centru za ohranjevanje domačih kulturnih značilnosti, ki prav letos slavi svojo 25-letnico. Tudi to pomeni priljubljena navada poljubljanja križev.

RUDI PAVŠIČ

Direktna izvolitev župana: parlament bo menda odločal že po poletnih počitnicah

Komisija za ustavna vprašanja v poslanski zbornici bo jutri vzela v pretres razne zakonske osnutke, ki predvidevajo neposredno izvolitev župana. Ministrski predsednik Giuliano Amato je obvezo po neposredni izvolitvi županov vključil v vladni program, poslanska zbornica pa je pred nekaj dnevi -ob ostrem nasprotovanju SKP in Severne lige- odločila, da ima to vprašanje prednost v razpravi, končna odločitev o tem pa naj bi padla že jeseni. Med najodločnejšimi zagovorniki neposredne izvolitve župana je tako imenovani »odbor Segni«, ki združuje parlamentarce raznih strank (posebno KD, DSL, PRI in Zelene liste) in ki je svojčas dal pobudo za referendum o eni sami preferenci za poslansko zbornico. Tržaški poslanec DSL Willer Bordon in deželni predsednik ACLI Tarcisio Barbo sta na včerajšnji tiskovni konferenci predstavila zakonski osnutek za direktno izvolitev župana, ki ga je izdelal »odbor Segni«.

Neposredna izvolitev župana naj bi predstavljala prvi korak na poti korenite volilne reforme, saj bi ta poteza po Bordonovem mnenju po eni strani približala javne uprave konkretnim potrebam ljudi, po drugi pa bi prispevala k večji učinkovitosti posameznih občin. Uprave so danes vse preveč pod vplivom strank oziroma njihovih oblastniških skupin, župan, ki bi bil direktno izvoljen od ljudstva, pa bi bil resnični odraz ljudske volje.

Bordon in somišljeniki so mnenja, da je treba poenotiti volilni sistem v vseh občinah, ki bi bil torej povsod enak, izjemo bi predstavljale le takoimenovane metropolitanske občine. Teh uprav je na državni ravni trenutno enajst, Trst pa še ne sodi mednje. Če bo ta zakon odobren, bo volilec na volišču dobil dve glasovnici. Na eni bodo natiskana imena in primki kandidatov za župana, na drugi pa simboli strank, ki se potegujejo za občinski svet. Za župana bo izvoljen kandidat, ki bo v prvem glasovanju prejel absolutno večino glasov, če tega ne bo nihče dosegel, bo potrebno drugo glasovanje, v katerem bo prodrl kandidat z relativno večino glasov.

Do tukaj izvolitev župana, zelo zapleten pa je postopek za izvolitev občinskega sveta, ki je neke vrste mešanica večinskega in proporcionalnega volilnega sistema. Ta postopek na nek način spominja na francoski volilni sistem. Stranka, ki bo dobila relativno večino glasov bo vsekakor avtomatično dobila 60 odstotkov mest v občinskem svetu.

Župan naj bi ostal na oblasti največ dve mandatni dobi (to se pravi deset let) in bi sam direktno izbral občinske odbornike, ki ne morejo istočasno biti občinski svetovalci. Občinska skupščina naj bi še bolj kot doslej nadzorovala delo uprave.

V Bazovici praznik ob 20-letnici TPPZ in 100-letnici Titovega rojstva

Mitja Ribičič na partizanskem slavju: »Svoje preteklosti ne smemo zatajiti!«

Vreme ni bilo naklonjeno organizatorjem partizanskega shoda, namenjenega proslavi 20-letnice nastanka partizanskega zbora Pinko Tomažič in 100-letnici rojstva maršala Tita. Kljub temu pa je veliko ljudi, slovenske in italijanske narodnosti, čim se je končala nedeljska nevihta, zbrali na vrtu Gospodarske zadruge v Bazovici, kjer je celotna prireditev potekala.

Nekaj so morali organizatorji krajšati - na primer nastop godbe na pihala V. Parma iz Trebč. Niso pa okrnili niti malo programa partizanskih in borbenih pesmi, s katerimi so praznovali 20 let svojega delovanja, kot so tudi po programu stekli govori, pozdravi, nato pa še velika družabnost, ki je ponovno povezala vse antifašiste slovenske in italijanske narodnosti v idealih, ki so jih pred tolikimi leti vodili.

Slabo vreme in neurje sta sicer nekoliko zakasnila začetek nedeljskega slavja, ko pa so se pojavili prvi sončni žarki, ko se je nebo nad Bazovico zjasnilo, se je začel shod, ki je vseskozi potekal v tovariškem vzdušju in v zadovoljstvo udeležencev in organizatorjev. Vso proslavo je v slovenščini in italijanščini napovedovala Rada Cergol, v imenu zbora pa je nekaj pozdravnih besed spregovoril predsednik zbora Igor Pavletič. Potem pa je nedeljsko slavje začel partizanski zbor **(na sliki - foto Križmančič)**, z izborom pesmi, ki niso poslušalce le ganile in navdušile, temveč so jim približale tudi marsikatere dogodke, ki danes trgajo bivšo Jugoslavijo, ki povzročajo na stotine žrtev, s katerimi sočustvuje danes ves svet.

Nič kolikokrat smo poslušali naš zbor, ki je vedno dal v svoje petje vse svoje občutke, vso svojo ljubezen. Toda tako, kot smo jih slišali peti v nedeljo, jih morda še nismo slišali. Peli so slovenske, hrvaške, bolgarske, italijanske borbene pesmi, pa tudi pesmi bosanskega naroda v času narodnoosvobodilne borbe. In skozi vse te pesmi smo čutili, kakšni občutki so prevevali naše primorske fante in može, ko so vedeli, da gre v boju proti nacifašizmu za njihov obstoj. Ko sta zadoneli pesmi »Na juriš« in »Vstajenje Primorske«, so udeleženci začutili, da se poje to, kar so takrat v najhujšem boju proti okupatorju občutili in kar ima svojo vrednost in pomen tudi danes.

Slavnostna govornika sta bila znani družbeno politični delavec, dolga leta glavni sodelavec maršala Tita in dve leti predsednik takratne jugoslovanske republike Mitja Ribičič, nato pa še vsedržavni podpredsednik VZPI-ANPI Tino Casali.

»Ne morem opisati svojih občutkov, da lahko govorim na tem shodu, kot tovariš tovarišem. Kajti to smo bili mi vsi, ki smo se borili proti nacifašizmu,« je dejal Ribičič. »Vesel sem, da govorim na odru, kjer je tudi slika Tita. Danes mu pri nas pripisujejo razne grehe. Toda vprašam se - kdo izmed velikih mož, politikov, znanstvenikov, ni kdaj grešil. Pa ni bolj pomembno, da gledamo in merimo tista njegova dela, ki so dolga desetletja po vojni tako ali drugače v miru družila vse jugoslovanske narode in napravila našo državo eno najbolj odprtih dežel, deželo, ki je sprejemala na leto na tisoče in tisoče gostov, ki je dajala tudi svojim državljanom možnost, da so lahko potovali, videli svet in se tudi sami odpirali svetu. Tega ne smemo pozabiti; ne smemo zatajevati naše preteklosti. In če mi dovolite, bi to slavje pozdravil s starim, a še vedno aktualnim pozdravom "Smrt fašizmu, svoboda narodu".«

Za njim je v italijanščini spregovoril Casali, ki se je povezal tako na skupen boj slovenskih in italijanskih partizanov na tem območju, kot tudi na sedanje dogajanje v Italiji, kjer je omenil mafijo, razne škandale, pa boj naprednih množic za ozdravljenje tega položaja. Zaustavil se je tudi pri razmerah v bivši Jugoslaviji, kjer stojimo ob strani vseh tistih, ki trpijo v sedanji vojni, je dejal, in si želimo, da bi se tu razmere uredile in da bi imeli ob sebi soseda, s katerim bi lahko govorili le o sodelovanju in mirnem sožitju.«

Okrog 35 pevcem so na proslavi razdelili priznanja za njihovo 15- oziroma 20-letno delovanje v zboru. Pet pevcev pa je dobilo še posebno priznanje, ker je na izletu v Leningrad pred tolikimi leti postavilo temelje temu partizanskemu zboru.

Praznovanja so se, poleg številnih domačinov, udeležili tudi predstavniki borčevskih organizacij z obeh strani meje. In ko so partizanski pevci opravili svoj nastop, so se lotili dela pri številnih stojnicah, kjer so pridno stregli številnim gostom.

NEVA LUKEŠ

Politični potres tudi v tukajšnjih občinskih upravah

Ko bo parlament odobril -in vse kaže, da se bo to zgodilo že v prihodnjih mesecih- zakon o neposredni izvolitvi župana bo to povzročilo tudi v naših občinah pravi upravni in politični potres. Dosedanje volilne mehanizme bodo namreč nadomestili novi, ki bodo zelo različni od sedanjih. Na občinskih volitvah -tudi v večjih občinah kot so npr. Nabrežina in Dolina- pa bodo tradicionalne stranke skoraj gotovo nadomestili volilni karteli oziroma gibanja, ki bodo združevala več političnih subjektov.

Če bodo prevladala stališča, ki jih zagovarjajo Segni in somišljeniki, bo npr. občinski volilni sistem enak za Zgonik, kjer je danes sistem večinski, kot za Dolino, kjer glasujejo na osnovi proporcionalnega sistema. V zgoniški občini bi na osnovi zadnjih občinskih volitev Napredna lista dobila dobila 9 svetovalcev na 15 kolikor jih šteje občinski svet, ostali svetovalci pa bi bili porazdeljeni med SSk in najbrž KD. Isto bi veljalo za repentabrsko občinsko skupščino.

V Nabrežini, Dolini in v Miljah bo skoraj gotovo prišlo -če bo prevladala ta usmeritev- do volilnih povezav med raznimi sorodnimi strankami. Izide nedavnih pokrajinskih volitev v teh občinah ne moremo jemati kot resno izhodišče za sestavo bodočih novih uprav, posamezni primeri pa so dovolj zgovorni. V Miljah bi Demokratična zveza (DSL), ki je prva stranka z 17,6 odst., dobila 12 svetovalcev na dvajset. V Dolini bi absolutna večina v občinskem svetu šla Komunistični prenovi, ki je 7. junija dobila več kot 25 odst. glasov, v devinsko-nabrežinski občinski skupščini pa bi prevladali neofašisti MSI, ki so bili na pokrajinskih volitvah stranka relativne večine na občinski ravni. V Trstu bi na osnovi zadnjih občinskih volitev KD dobila 30 svetovalcev na petdeset, kolikor jih šteje mestni občinski svet. Pravi potres torej, ki sicer še ne bo jutri, prihodnje upravne volitve pa bodo gotovo potekale po novem sistemu.

EZIT prevzema pobudo za vodenje tržaškega gospodarstva iz sedanje krize

Včeraj dopoldne se je pod vodstvom predsednika Tabacca zbral vodstveni svet Ustanove za tržaško industrijsko cono (EZIT) in po pregledu težkega stanja, v katero je v zadnjih časih zabredlo tržaško gospodarstvo, izdelal vrsto predlogov za prebroditev krize.

Kot piše v daljšem tiskovnem poročilu z zasedanja, je vodstveni svet ugotovil, da kriza zajema malodane vse tržaške gospodarske panoge. Opaziti je namreč vse manjšo prisotnost državnih soudeležb, na katerih tradicionalno sloni glavnina tržaške industrije. Tako so danes v nevarnosti Tržaški arzenal sv. Marka, oddelek dizelskih motorjev Fincantieri in škedenjska železarna, ob tem pa se pišejo težki časi tudi celi vrsti manjših podjetij, ki delajo za večje industrijske obrate. Poleg tega so v težavah tudi mnoga srednja in manjša podjetja, ki delujejo v sami industrijski coni, npr. IRET, Julia cables, Združene delavnice Orlando itd.. Nič boljše ni v trgovini in sploh v terciarnih dejavnostih, ki občutijo posledice krize v sosednjih republikah. Znane so naposled tudi stalne težave tržaškega pristanišča, ki nikakor ne more priti na zeleno vejo, kljub ogromnim javnim investicijam.

Vodstveni svet EZIT meni, da je za vse to krivo tudi dejstvo, da je Trst že dalj časa brez pravega političnega vodstva, veliko škode pa povzročata tudi križanje pristojnosti med različnimi javnimi upravami in ustanovami ter okornost birokracije. Izhajajoč iz gori navedenih ugotovitev, vodstveni svet EZIT predlaga:

1. da bi oblikovali koordinacijsko telo, ki naj bi usmerjalo delovanje EZIT, Ustanove za tržaško pristanišče in Centra za znanstvene in tehnološke raziskave pri Padričah;

2. da bi preverili porazdelitev sredstev iz Sklada za Trst in iz bencinskega sklada pri trgovinski zbornici tako, da bi le-ta bila namenjena prvenstveno investicijam;

3. da bi rekapitalizirali družbo Finezit, da bi bila zmožna priskočiti na pomoč podjetjem v težavah;

4. da bi priredili 3. pokrajinsko konferenco o gospodarstvu;

5. da bi spremenili normativ, po katerem deluje EZIT, tako da bi le-ta imela pristojnosti ne samo v tržaški industrijski coni, ampak v celotnem tržaškem gospodatsvu;

6. da bi izdelali kratkoročni program sodelovanja med javnimi in zasebnimi podjetji, ki naj predvideva ustanovitev »venture capitala«;

7. da bi posvetili posebno pozornost okrepitvi prevozniških infrastruktur, zlasti hitrih železniških tovornih prevozov;

8. da bi uredili sodoben finančni center, v katerem bi lahko polno zaživel tudi načrtovani finančni off shore.

Na steklenicah in drugih posodah bo treba navesti tudi številko tim. »homogenega proizvodnega dela«

Kmečka zveza opozarja vinogradnike na nova navodila ES

Evropska skupnost je z navodili 82/395 in 89/396 uvedla nov skupni režim za označenje, predstavitev in reklamo prehrambenih proizvodov. Italija je omenjena navodila sprejela z zakonskim odlokom št. 109 z dne 27.1.1992, ki je bil objavljen v uradnem listu št. 39 z dne 17.2.1992. Omenjeni odlok nalaga torej tudi vinogradnikom, ki ustekleničujejo in prodajajo svoj pridelek, nove dodatne birokratske obveznosti. S 1.7.1992 morajo namreč biti na vseh steklenicah oz. posodah vseh količin označena številka »homogenega proizvodnega dela« tako imenovanega »lotto« oz. serija.

Vse proizvode, ki so bili dani v promet oz. ustekleničeni ali proizvedeni pred tem datumom, lahko uporabimo do izčrpanja obstoječih zalog.

Kaj se smatra za serijo (»lotto«)?

Serija je določena količina prehrambenega proizvoda, ki je bila proizvedena, ustekleničena in/ali pakirana v istih okoliščinah.

Navajamo nekaj praktičnih primerov.

1) Iz enega 10-hektolitrskega soda belega namiznega vina »Malvazija iz FJK leto 1991«, dne 7.7.1992 ustekleničimo:

a) 100 tričetrtlitrskih steklenic vina z oznako »belo namizno vino Malvazija iz FJK leto 1991«;

b) 50 dvolitrskih steklenic z isto oznako;

c) 2 - 54-litrski pletenki z oznako »belo namizno vino« ter z namišljenim dodatnim imenom »Tri zvezde«.

V teh treh primerih, glede na to, da je vino iz istega soda, in iste kvalitete ter je bila ustekleničena celotna količina isti dan in praktično v istih pogojih, to vino lahko označimo na posodah z isto serijsko številko.

2) Vino iz drugega 20—hektolitrskega soda, ki je iste kvalitete kot v prejšnjem primeru, ustekleničeno isti dan, moramo označiti z drugo serijo, ker izhaja iz drugega soda.

Kateri so nameni označbe serije nekega prehrambenega proizvoda?

Dajmo kot primer, da po vzorčnih analizah, ki so jih zdravstveni organi opravili na eni izmed steklenic ustekleničenih v primeru 1)-a), je bila ugotovljena previsoka količina težkih kovin. V tem primeru bi zdravstveni organi prepovedali prodajo steklenic oz. pletenk, ki so bile označene z isto serijsko številko. To gre v korist seveda tudi proizvajalcu oz. ustekleničevalcu.

Oznaka serije.

Zakonsko določilo določa, da mora serija vsakega proizvoda vsebovati črko L (kratica besede »LOTTO«). Ostali del oznake lahko oblikuje vsak po svoji uvidevnosti. Oznaka mora biti čitljiva in neizbrisna, temna na svetli podlagi, visoka naj bi bila vsaj 2 mm. Oznako lahko damo na etiketo, na hrbtno etiketo ali kamorkoli drugam, lahko tudi na nalepko IVA (»fascetta«).

Način sestave oznake je enostaven. Lahko vsebuje samo datum ustekleničenja, toda to odsvetujemo, saj so prodajalci (trgovine ter gostinci) temu nenaklonjeni. Oblika, ki je najbolj v rabi, pa je sledeča:

Malvazija je ustekleničena 25.6.1992 = L 2177M

Teran ustekleničen isti dan = L 2177T

kjer številke in črke pomenijo:

L = »lotto« - oznaka obvezna po zakonu;

2 = zadnja številka leta ustekleničevanja (1992 = 2, 1993 = 3, 1994 = 4 itd.)

177 = zaporedna številka dneva v letu (1.1. = 001, 25.6. = 177, 31.12. = 365, itd.)

M.T ali 0,1,2 itd. = sorta vina oz. sod, iz katerega smo ustekleničili.

Obveščamo vse interesente, da so na tržišču že razpoložljive naprave za avtomatično tiskanje serije na etikete. Vemo pa, da so te naprave zelo drage. Kdor ne uporabi veliko količino etiket, si lahko nabavi priložnostni žig s spremenljivimi črkami in številkami.

Za vse dodatne informacije so na razpolago uradi Kmečke zveze na Ul. Cicerone, 8/b, od ponedeljka do srede od 8. do 14. ure, ob četrtkih od 8. do 12. in od 15. do 18., ob petkih od 8. do 14., ob sobotah od 8. do 13.; v podružnicah KZ: na Opčinah vsak četrtek od 8.30 do 12. ure, v Nabrežini vsak torek od 8.30 do 14. V mesecu avgustu bodo podružnice ostale zaprte.

Na sinočnji prvi seji glavnega odbora po junijskem občnem zboru

Izvoljen nov izvršni odbor SKGZ ki ga čakajo zelo zahtevne naloge

Na prvi seji glavnega odbora Slovenske kulturno gospodarske zveze po junijskem občnem zboru, je bilo sinoči izvoljeno novo deželno vodstvo organizacije.

Uvodno poročilo je na zasedanju podal predsednik Klavdij Palčič, ki se je dotaknil pomembnejših vprašanj, s katerimi se ta trenutek sooča naša narodnostna skupnost. Med njimi je predvsem potreba po obnovi prizadevanj za skupen nastop vseh Slovencev za uveljavitev pravic, za obnovitev razprave o zaščiti, ki mora ostati kot najpomembnejše vprašanje v ospredju. Palčič je še zlasti podčrtal potrebo, da se znotraj manjšine zajezijo zaostrovanja, saj bi bilo nesprejemljivo, ko bi se Slovenci v tem kritičnem trenutku pustili še nadalje šibiti zaradi medstrankarskih razklanosti. Po Palčičevih besedah je za SKGZ prvenstvenega pomena ohranjati lastno politično avtonomijo, da bo kot organizacija civilne družbe zmogla na najbolj učinkovit način zastopati interese vseh Slovencev. Izjave novega predsednika vlade Amata glede reševanja manjšinskega vprašanja po južnotirolskem zgledu je Palčič označil kot pomembne, vendar morajo najti potrditev v praksi. Medtem pa ostaja še kopica nerešenih vprašanj in celo zaostritve v zvezi s pravico do rabe jezika.

Palčič je nato orisal predlog za novo vodstvo Zveze, sestavljeno po pokrajinskem in resornem načelu. Izvršni odbor bo imel enoletni mandat, ki bo glede na naloge zelo zahteven: do kraja bo moral namreč izpeljati reorganizacijo Zveze, ki je bila na občnem zboru zastavljena s sprejetjem novega statuta.

Udeleženci sinočnjega zasedanja glavnega odbora Slovenske kulturno gospodarske zveze, na katerem so izvolili člane novega izvršnega odbora (Foto Križmančič)

Člani novega izvršnega odbora

V izvršni odbor SKGZ so bili izvoljeni Suadam Kapić, ki je tudi njegov podpredsednik in predsednik pokrajinskega odbora za Tržaško, Boris Peric, ki bo novi tajnik in bo predsedoval pokrajinskemu odboru za Goriško, in Viljem Černo, ki bo predsedoval pokrajinskemu odboru za Videmsko. Za člane pa so bili izvoljeni: Tamara Blažina, Fabio Bonini, Darko Bratina, Edi Bukavec, Darij Cupin, Karlo Devetak, Aleš Doktorič, Branko Jazbec, Dušan Kalc, Miran Košuta, Ace Mermolja, Jole Namor, Rudi Pavšič, Ivan Peterlin, Aljoša Race, Renzo Rucli, Livio Semolič, Pavel Slamič, David Slobec in Dušan Udovič.

Danes na zasedanju deželne skupščine

Soočanje o zelo sporni novi volilni zakonodaji

Deželni svet bo danes vzel v pretres osnutek novega volilnega zakona, ki je predmet ostrih sporov in polemik med političnimi strankami in ki je postavil v nevarnost tudi usodo večinske koalicije, ki vodi deželno vlado. Okrog tega vprašanja vlada prava politična zmeda, tako da obstaja stvarna možnost, da bo ta zakon ostal le na papirju oziroma, da bo skupščina uzakonila samo nekaj popravkov oziroma dopolnil k sedanji volilni zakonodaji.

Deželno tajništvo Slovenske skupnosti je na vprašanje deželnega volilnega zakona opozorilo tudi mednarodne ustanove. Pisalo je predsedniku evropskega parlamenta, glavni tajnici Sveta Evrope in odboru za človekove pravice pri Konferenci o evropski varnosti in sodelovanju. V spomenici je SSk prikazala vsebino načrtovanih sprememb volilnega zakona, ki bi praktično izključil to stranko iz prihodnjih deželnih svetov. Izključitev slovenskega zastopstva - je še zapisano v spomenici - ne more koristiti krepitvi sožitja med manjšino in večino, je pa tudi v nasprotju z najsodobnejšimi smernicami o varstvu manjšin.

Proti taki »reformi« deželnega volilnega sistema so javno nastopili tudi republikanci, Komunistična prenova in gibanje »Rete«, ki v primeru odobritve zakona napovedujejo ljudski referendum za njegovo ukinitev in hkrati tudi priziv na ustavno sodišče. Predstavniki teh strank so namreč poleg vsega prepričani, da je osnutek zakona, ki ga je izdelala pristojna svetovalska komisija deželnega sveta v nasprotju z ustavnimi načeli. Poziv deželnemu svetu, naj ne odobri tega predloga, je podpisalo več desetin upraviteljev in javnih osebnosti iz Furlanije-Julijske krajine. Apel so med drugim podpisali Stojan Spetič, Jelka Gerbec, Oskar Kjuder, Franc Škerlj, Viljem Gergolet, Igor Pavletič, Tatjana Malalan, Bruna Spetič, Giorgio Canciani ter številni drugi. SKP pa vabi javnost, da se udeleži današnje protestne manifestacije pred deželnim svetom, ki se bo začela ob 11. uri.

Longo odbornik ob nasprotovanju tržaške KD

Tržiški demokristjan Bruno Longo bo danes izvoljen za novega deželnega odbornika, s čimer bo v odboru nadomestil svojega tržaškega strankarskega kolego Daria Rinaldija, ki je izstopil iz odbora, ker je bil izvoljen v tržaški občinski svet. Kandidaturo Longa, ki je deželni tajnik Krščanske demokracije, je z veliko večino glasov predlagala posebna deželna komisija KD ob edinem nasprotovanju tržaškega člana delegacije Coslovicha.

Z imenovanjem Longa bo Trst izgubil enega deželnega odbornika, kar bo nedvomno povzročilo hudo kri in polemično reakcijo tržaških voditeljev KD. Coslovich je že izjavil, da bo ta poteza močno prizadela tržaško KD, posebno v trenutku, ko se pri nas z velikimi težavami snujejo nove krajevne uprave. V deželni vladi bosta po novem le dva Tržačana, Carmelo Calandruccio (KD) in Gianfranco Carbone (PSI).

Longo bo skoraj gotovo postal odbornik za finance. Ta resor je začasno vodil bivši republikanec Barnaba.

Sklad M. Čuk poskrbel za zelo »poučno« poletje

Na sedežu Sklada Mitja Čuk na Opčinah bo po lanskem uspehu tudi letos stekel krožek latinščine oziroma predpriprava iz latinskega jezika za dijake, ki nameravajo nadaljevati šolanje na pedagoškem, znanstvenem ali klasičnem liceju. Gre za začetniški tečaj, kjer bodo obiskovalci pod mentorstvom Cinzie Pečar predelali osnove latinskega jezika. Sklad Mitja Čuk je krožek prvič priredil lani na izrecno prošnjo skupine staršev in ga bo glede na zanimanje in uspešnost ponovil tudi konec letošnjega poletja. Začel se bo 17. avgusta in bo trajal tri tedne, lekcije pa bodo dvakrat tedensko po uro in pol. Obiskovalci bodo porazdeljeni v skupine z največ 3 do 4 dijaki. Cena 120 tisoč lir vključuje tudi ves potrebni učni material.

Na sedežu Sklada so v polnem teku tudi lekcije za popravne izpite, število prijavljenih pa kljub temu, da je vpisovanje odrto še do 15. julija, že presega zmogljivosti. Lekcije obiskuje namreč okrog 15 dijakov, ki se pripravljajo na popravne izpite iz jezikov in matematike.

Odložen proces proti Samu Pahorju ker ni zapisnikarja za slovenski jezik

Na tržaškem sodišču je bil včeraj že drugič odložen proces proti prof. Samu Pahorju, in sicer zato, ker ni bilo zapisnikarja, ki bi obvladal slovenščino. Tako je odredil predsednik sodišča Mario Trampus, ki je določil, naj se iz navedenega razloga obravnava preloži na 28. januar 1993. Prvič je bil ta proces iz istega razloga odložen 27. februarja letos.

Samo Pahor je obdolžen vrste prekrškov, ki naj bi jih bil zagrešil 10. julija lani na volišču št. 245 na osnovni šoli Oton Župančič pri Sv. Ivanu. Slovenski šolnik se je tedaj na volišču predstavil, da bi glasoval na referendumu o številu preferenc na parlamentarnih volitvah, in v slovenščini vprašal predsednika volišča razne informacije o samem referendumu. Med drugim je zahteval, naj mu posredujejo referendumsko vprašanje v slovenščini. Predsednik pa je Pahorja zavrnil in mu po krajšem prerekanju velel, naj zapusti volišče. Posegli so tudi policijski agenti, da bi Pahorja pospremili ven. Slednji se je vseskozi pasivno upiral, med suvanjem pa je, kot kaže, nehote brcnil enega izmed agentov, kateremu so potem v bolnišnici določili 15 dni zdravljenja.

Na osnovi obtožnice, ki jo je sestavil javni tožilec Pier Valerio Reinotti, naj bi se Pahor pri tem nezakonito upiral javnemu funkcionarju, povzročil telesne poškodbe, motil javno službo in še kaj. Po mnenju odvetnikov Bogdana Berdona in Sandra Canestrinija, ki branita slovenskega šolnika, pa so vse te obtožbe neosnovane, ker je vzrok za incident na volišču št. 245 treba iskati v samovoljnem ravnanju volilne komisije, ki je grobo kršila narodnostne pravice.

Kako se bo stvar razpletla, bomo seveda videli v nadaljevanju procesa. Za zdaj je to vprašanje šlo nekako v ozadje, saj je trenutno v središču pozornosti spoštovanje dvojezičnosti na samem procesu. Včeraj so predstavniki civilne stranke zahtevali, naj bi se proces začel z zaslišanjem prič zgolj v italijanščini. Temu pa sta se postavila po robu odvetnika Berdon in Canestrini, ki sta poudarila, da je raba slovenščine pred sodnimi oblastmi priznana pravica, ki je nikakor ni mogoče prezirati samo zato, ker sodna uprava iz nemarnosti ali drugih razlogov ne razpolaga s primernim osebjem. Kot rečeno, je predsednik sodišča Trampus utemeljitev branilcev sprejel in proces odložil za skoraj pol leta.

Zadeva je očitno velikega pomena z vidika uveljavljanja pravic slovenske manjšine, pa tudi z drugih. Kot je potrdil pravosodni minister Martelli v pismu predsedniku tržaškega prizivnega sodišča z dne 15. maja 1991, je predvideno, da bi sprejeli v službo 69 ljudi z znanjem slovenščine in jih namestili za prevajalce in tolmače v kazenskih postopkih, kar ni zanemarljivo niti z zaposlitvenega vidika.

Krvav dogodek v vojašnici

V vojašnici Brunner na Opčinah je v nedeljo pod večer prišlo do krvavega dogodka, katerega žrtev je bil 22-letni vojak Vittorio Potenza, ki služi vojaški rok v drugem regimentu Piemonte Cavalleria v Trstu. Fanta je iz še nepojasnjenih vzgibov zabodel 19-letni »kolega« Ignazio Chiarello, rojen v Palermu, a bivajoč v Bagherii. S pipcem mu je zadal tako globoke rane, da je bilo Potenzovo stanje zaradi velike izgube krvi takoj videti brezupno. Z vojaškim rešilcem so ga prepeljali v glavno bolnišnico, kjer so ga nemudoma operirali, nato pa s strogo pridržano prognozo preselili na oddelek za oživljanje. Njegovo zdravstveno stanje se včeraj ni spremenilo.

Po sporočilu poveljstva petega armadnega korpusa iz Vittoria Veneta, pod katerega sodi tržaško vojaško območje, je bil napadalec aretiran in prepeljan v koronejski zapor, kjer je sedaj na voljo sodnim oblastem. Preiskovalci si medtem prizadevajo rekonstruirati potek krvavega dogodka, ki ni imel prič, in seveda ugotoviti, kateri vzgibi so Chiarella privedli do tako okrutnega dejanja.

Tržaški karabinjerji so se opremili z novo sodobno »premično postajo«

Nova premična postaja karabinjerjev

Tržaški karabinjerji so te dni obogatili svoj vozni park z novim polivalentnim kombijem, ki so ga poimenovali »premična postaja«. Z njegovo pomočjo bodo opravljali tri bistvene fuknkcije: neprekinjeno nadzorovanje na terenu za daljši čas z možnostjo peš patruljiranja v okolici vozila; sprejemanje ovadb in prijav prebivalcev za kriminalna dejanja, katerih žrtve so bili, ne da bi zato morali na karabinjersko postajo; nudenje operativne tehnične pomoči v primerih težjih prometnih in drugih nesreč ali pri opravljanju sodnih izvidov, še zlasti na odprtem.

Glede na poletno sezono bo vozilo postajalo tudi na kopaliških območjih, kot npr. v Sesljanu, v Miramarskem drevoredu, pri Pomorski postaji in v portiču oziroma v zgodovinskem centru Milj. Za zimsko obdobje bodo območja postajanja seveda ustrezno prilagodili, novemu vozilu pa se bodo v kratkem pridružila druga.

Tovornjakova kolesa smrtno ranila peško

Rina Turco, 55-letna Tržačanka, ki je stanovala v Ul. Boito 6, je bila včeraj žrtev srhljive prometne nesreče, katere dinamiko je izredno težko do potankosti pojasniti. Nesrečnico so namreč zmečkala velika kolesa težkega tovornjaka z madžarsko registracijo, ko je po vsej verjetnosti zelo neprevidno prečkala cesto. Zgodilo se je nekaj po 14. uri v križišču med ulicama Caboto in Malaspina, ko se je tovornjak, ki ga je upravljal 39-letni Tamas Pelczer iz Veszprema na Madžarskem, ustaviljen pri znaku stop, začel premikati. Rina Turco pa se je ravno v tistem trenutku odločila za prečkanje, pri čemer so jo tri zadnja desna kolesa tovornjaka potegnila pod sebe in ji povsem zmečakala zgornji del telesa.

Ko je prihitela ekupa Rdečega križa, je bila nesrečnica še živa, zato so ji nudili prvo pomoč in počakali na gasilce, da so z žerjavom dvignili težko vozilo in tako osvobodili ponesrečenko. Njene poškodbe pa so bile tako hude, da je že kakšno uro po prihodu v bolnišnico na Katinaro izdihnila.

ZAHVALA

Ob izgubi dragega očeta in nonota

Angela Lavrihe

se srčno zahvaljujemo g. župniku, pevskemu zboru upokojencev, godbi na pihala Breg, darovalcem cvetja in vsem vaščanom, ki so ga pospremili na zadnji poti.

SVOJCI

Dolina, 14. julija 1992

Nabiralna akcija na pobudo Solidarnostnega odbora

Pomoč beguncem iz BiH

Objavljamo drugi poimenski seznam prispevkov za solidarnostno nabiralno akcijo Pomoč beguncem iz BiH, za katero je dal pobudo Solidarnostni odbor, ki ga sestavljajo vse komponente zamejskega političnega in družbenega življenja. Kot že najavljeno, bodo zbrana sredstva izročena Rdečemu križu v Sloveniji.

Prispevki nakazani na tekoči račun pri TRŽAŠKI KREDITNI BANKI: Jolanda Maver 50.000 lir, družina Rojc 200.000, Corbatti-Gombač 30.000, Irma Udovič 100.000, Gabrijela Sedmak 50.000, Peter Krmec 50.000, družina Mesesnel 500.000, družina Blaževič Ramiro 100.000, Vlasta z možem v spomin na Ninota Busetti 50.000, Vlasta z možem v spomin na Rožo Košuta in Marijo Dovšak 50.000, Rosa Počkar 200.000.

Prispevki nakazani pri HRANILNICI IN POSOJILNICI OPČINE: Bogomila in Albert Švab 200.000 lir, Ivica in Stefano Facco 300.000.

Skupno zbrana sredstva na vseh tekočih računih: 11.210.000 lir.

Akcija se seveda še nadaljuje in Solidarnostni odbor se ponovno obrača na širšo javnost, da prispeva za pomoč hudo preizkušenemu in prizadetemu prebivalstvu iz Bosne in Hercegovine, ker predstavlja posredno pomoč tudi Sloveniji, ki se na vse bolj dramatičen način sooča s problemom preštevilnih beguncev.

Finančne prispevke je mogoče nakazati pri sledečih slovenskih denarnih zavodih:

TRŽAŠKA KREDITNA BANKA (Sedež Trst, Agencija Domjo, Agencija Rojan) tekoči račun št. 01.6944/50

HRANILNICA IN POSOJILNICA NA OPČINAH (Sedež Opčine, Filiala Trst) tekoči račun št. 10329

HRANILNICA IN POSOJILNICA V NABREŽINI (Sedež Nabrežina, Filiala Sesljan) tekoči račun št. 65457/1

Repentabrski upokojenci prijetno letovali v Riminiju

V sklopu svojega socialnega programa je repentabrska občinska uprava tudi letos omogočila letovanje starejšega starostnega pasu populacije. Namesto dosedanje možnosti izbiranja med oddihom na hribovitem predelu oziroma pri morju so letos strnili ponudbo na morsko letovanje v znanem obmorskem letoviščarskem središču v Riminiju.

Odziv med upravičenci je bil visok in dvajset upokojencev iz repentabrske občine je tako brezskrbno preživelo deset dni na razgretih peščenih plažah. Nestanovitno vreme je sicer tu pa tam malo ponagajalo, vendar pa so se dopustniki znašli in organizirali alternativne izletniške obiske bližnjih krajev. Tudi dobrega razpoloženja ni manjkalo, tako da so repentabrski upokojenci bili ob povratku zelo zadovoljni.

(bs)

Izlet borčevskih združenj na Pokljuko

Borčevsko združenje VZPI-ANPI, Vsedržavno združenje bivših deportirancev v nacističnih taboriščih in Vsedržavno združenje političnih preganjancev, organizirajo v soboto, 18. t.m., skupni izlet na Pokljuko, v počastitev 50-letnice ustanovitve prvih partizanskih brigad in divizij v Sloveniji, ki sovpada z datumom 18. julij. Na Pokljuko se bodo udeleženci podali z avtobusi, ki bodo odpeljali ob 7.30 s Trga Oberdan. Vožnja in kosilo staneta 40.000 lir.

V programu, ki bo obsegal govore in recitacije, bo nastopil tudi Tržaški partizanski pevski zbor P. Tomažič.

Vpisovanje poteka v Ul. Crispi 3 - telef. 730306, kjer dobijo zainteresirani tudi vse informacije.

razna obvestila

Solidarnostni odbor poziva širšo javnost, da prispeva za pomoč beguncem iz BiH. Zbrana sredstva bodo izročena Rdečemu križu Slovenije, ki se na vse bolj dramatičen način sooča s problemom številnih beguncev. Finančne prispevke je mogoče nakazati pri sledečih slovenskih denarnih zavodih: Tržaška kreditna banka, Hranilnica in posojilnica Opčine ter Hranilnica in posojilnica Nabrežina.

Uprava Občine Zgonik obvešča, da bo občinska knjižnica v Saležu odprta v juliju in avgustu samo ob torkih od 16. do 19. ure.

ŠZ Sloga organizira od 30. julija do 2. avgusta turnir v beach volleyu (odbojka na plaži) na nogometnem igrišču v Trebčah. Informacije in vpisovanje ekip do petka, 17. julija, v čistilnici »Roiano«, Ul. Barbariga 5, tel. 414142, vsak dan od 8.30 do 18. ure. Vsak večer bo zabava s plesom in specialitete na žaru.

Skupina Sončni žarek pod pokroviteljstvom Zadružnega centra za socialno dejavnost prireja za predšolske in osnovnošolske otroke od 31. 8. do 11. 9. poletni center v Brojenci pri Križu (ob morju). Informacije in vpisovanja na tel. št. 360324 ali osebno na sedežu zadruge v Ul. Cicerone 8/B v uradnih urah.

Urnik odhoda in prihoda šolabusa v poletni center v Nabrežini od 20. do 31. julija: Medjavas 7.30 - 13.35, Štivan 7.35 - 13.33, Devin 7.40 - 13.30, Sesljan 7.45 - 13.25, Vižovlje 7.48 - 13.20, Cerovlje 7.52 - 13.15, Nabrežina Kamnolomi 8.00 - 13.05, Slivno 8.05 - 13.00, Trnovca 8.10 - 12.53, Praprot 8.15 - 12.50, Šempolaj 8.18 - 12.48, Nabrežina Postaja 8.23 - 12.45. Urnik društvenega kombija: Prosek 8.00 - 12.45, Križ 8.10 - 13.00.

ZSKD, Društvo zamejskih likovnikov in Združenje Lupusinfabula prirejajo XXII. likovno kolonijo mladih v Sesljanu od 24. do 29. avgusta letos. Informacije in prijave ZSKD, Ul. sv. Frančiška 20, tel. (040) 635626 (vsak dan razen ob sobotah).

ŠD Primorec prireja Športni praznik do 19. julija na nogometnem igrišču v Trebčah.

Narodna in študijska knjižnica obvešča svoje obiskovalce, da bo zaradi dopusta zaprta od 24. julija do 14. avgusta t. l.

KD Rovte-Kolonkovec se ob nepričakovanem uspehu knjige »12 let delovanja« zahvaljuje vsem, ki so pripomogli k njenemu širjenju in obvešča, da je knjiga spet na zalogi v Tržaški knjigarni. Kupite jo lahko še v Prehodu Fenice, v Papirnici 2000 ter v knjigarni La Bancarella pri Sv. Jakobu.

včeraj - danes

Danes, TOREK, 14. julija 1992

KAMIL

Sonce vzide ob 5.29 in zatone ob 20.52 - Dolžina dneva 15.23 - Luna vzide ob 20.35 in zatone ob 5.03.

Jutri, SREDA, 15. julija 1992

VLADIMIR

VREME VČERAJ: temperatura zraka 24,2 stopinje, zračni tlak 1015,4 mb raste, brezvetrje, vlaga 63-odstotna, nebo skoraj jasno, morje rahlo razgibano, temperatura morja 23 stopinj.

ROJSTVA IN SMRTI

RODILI SO SE: Simone Fittipaldi, Katja Perco, Sabrina Milenkovič, Barbara De Santis, Francesco Rotter, Beatrice Spedicati.

UMRLI SO: 81-letna Giovanna Grego, 87-letna Margherita Bercodaz, 85-letni Giuseppe Rusalem, 73-letna Gabriella Vitri, 64-letni Clementino Pecorella, 72-letna Eleonora Simic.

SLUŽBA LEKARN
Od ponedeljka, 13. julija, do nedelje, 19. julija 1992

Normalen urnik lekarn: od 8.30 do 13.00 in od 16.00 do 19.30

Lekarne odprte od 13.00 do 16.00
Trg Oberdan 2, Trg Gioberti 8 (Sv. Ivan), Mazzinijev drevored 1 (Milje).
SESLJAN (tel. 414068) - samo po telefonu za najnujnejše primere.

Lekarne odprte od 19.30 do 20.30
Trg Oberdan 2, Trg Gioberti 8 (Sv. Ivan), Ul. Baiamonti 50, Mazzinijev drevored 1 (Milje).
SESLJAN (tel. 414068) - samo po telefonu za najnujnejše primere.

NOČNA SLUŽBA
Lekarna odprta od 20.30 do 8.30.
Ul. Baiamonti 50 (812325).

ZA DOSTAVLJANJE ZDRAVIL NA DOM TEL. 350505 - TELEVITA

URAD ZA INFORMACIJE KZE
Urad za informacije KZE deluje od ponedeljka do petka od 8. do 13. ure - tel. 573012.

ZDRAVSTVENA DEŽURNA SLUŽBA
Nočna služba od 20. do 8. ure tel. 7761, predpraznična od 14. do 20. ure in praznična od 8. do 20. ure.

Darujte v sklad
Mitje Čuka

Slovenski deželni zavod za poklicno izobraževanje

prireja v šolskem letu 1992/93 v Trstu naslednje tečaje:
1. za dodeljene uradniškemu delu - 1. letnik (1200 ur)
2. za uradnike uvozno-izvoznega podjetja - 2. letnik (1200 ur)
3. za kuharje - 1. letnik (1200 ur)
4. strokovni master za upravljanje podjetij - pogoj za vpis opravljena višja srednja šola (500 ur - vključena delovna praksa v podjetjih)
5. osnovne informatike - MS DOS 5, WINDOWS 3 (40 ur)
6. elektronske razpredelnice - LOTUS 1.2.3 (60 ur)
7. urejevanje besedil - WORD 5 (60 ur)
8. urejevanje datotek - DB III Plus (60 ur)
9. za programiranje osebnih računalnikov z uporabo jezika DB III Clipper 5 (150 ur)
10. začetniški tečaj italijanščine (50 ur)
11. za sklepanje trgovskih pogodb (50 ur)
12. za vzdrževalce parkov, vrtov in zelenih površin (120 ur)
13. splošno kmetijstvo (150 ur)
14. enologija (30 ur)

Vpisovanje in podrobnejše informacije do 31. julija t.l. na začasnem sedežu zavoda, Ul. Revoltella 37, tel. 394515, vsak dan (razen ob sobotah) od 9. do 13. ure. Za tečaj iz kmetijstva je vpisovanje tudi na Kmečki zvezi v Trstu, Ul. Cicerone 8, tel. 362941.

SSG SLOVENSKO STALNO GLEDALIŠČE

Carlo Goldoni
PREBRISANA VDOVA
Režija Meta Hočevar
PREDSTAVA NA PROSTEM
Danes, 14. t. m., ob 21. uri
ZABREŽEC - v Hribenci

Slovenski deželni zavod za poklicno izobraževanje

obvešča, da se je preselil v

Ulico Revoltella 37
telefon 394515, fax 394015

gledališča

FESTIVAL OPERETE ROSSETTI

Danes, 14. t. m., ob 20.30 bo na sporedu peta predstava operete Richarda Rodgersa OKLAHOMA. Dirigent David Allen, režiser Jeffrey Dunn.

Ponovitev jutri ob 20.30.

Prodaja vstopnic pri blagajni Festivala na trgu Unità (tel. 367816 - 369485) od 9.00 do 12.00 in od 16.00 do 19.00.

V četrtek, 16. t. m. , ob 21. uri koncert pianista LELIA LUTAZZIJA.

V petek, 17. t. m. , ob 21. uri koncert skupine SWINGLE SINGERS.

V soboto, 18. t. m. , ob 20.30 bo Ugo Maria Morosi predstavil Straussovo "Una notte a Venezia". Dirigent Frank Cramer.

SSG - Predstave na prostem

Slovensko stalno gledališče gostuje s komedijo Carla Goldonija PREBRISANA VDOVA danes, 14. t.m., v Zabrežcu in jutri, 15. t.m., v Dolini. Pričetek predstav je ob 21. uri.

koncerti

Festival operete

V ponedeljek, 20.t.m., ob 20.30 bo na Trgu
Unità v sklopu Mednarodnega festivala Operete KONCERT tržaške godbe na pihala G. Verdi, ki bo pod vodstvom Lidiana Azzoparda izvajala Suppejeve, Straussove, Stolzove, Kalmanove, Leharjeve, Kernove, Gershwinove skladbe.

izleti

Društvo slovenskih upokojencev v Trstu sporoča, da bo izlet na Mašun v četrtek, 16. t. m. Odhod ob 8. uri s Trga Oberdan.

šolske vesti

Šola Glasbene matice Trst sprejema potrditve vpisov gojencev za šolsko leto 92/93 vsak dan (razen ob sobotah) od 9. do 11. ure (tel. 418605) do 31. julija.

Srednja šola Ivan Cankar obvešča, da poteka na šoli vpisovanje za tečaj »150 ur« za odrasle za šolsko leto 1992/93. Vpisovanje se zaključi jutri, 15. julija.

razne prireditve

Stranka komunistične prenove - Krožek Kras organizira 17., 18., 19. in 20. julija v Zgoniku Praznik komunističnega tiska. Ples z ansambloma Furlan in Krt.

kino

ARISTON - 21.30 **Grand Canyon**, r. Lawrence Kasdan.
EXCELSIOR - 18.45, 20.30, 22.15 **Ostinato destino**, i. Alessandro Gassman, Monica Bellucci.
EXCELSIOR AZZURRA - 18.30, 20.10, 22.00 **Anestesia letale**, r. Christopher Morahan.
NAZIONALE I - Zaprto.
NAZIONALE II - 16.30, 18.20, 20.15, 22.15 **Vite perdute**.
NAZIONALE III - 16.00, 22.15 **Colpi proibiti**, i. Jean-Claude Van Damme.
NAZIONALE IV - 16.20, 18.15, 20.15, 22.15 **Point Break**, i. Patrick Swayze.
GRATTACIELO - 18.15, 20.15, 22.15 **Effetto allucinante**, i. Jason Patric.
MIGNON - Zaprto zaradi počitnic.
LJUDSKI VRT - 21.15 **Il padre della sposa**.
EDEN - 15.30, 22.10 **Sotto la fessura... il buco**, porn., □□
CAPITOL - 17.00, 18.40, 20.20, 22.10 **Bolle di sapone**, i. Sally Field, Hevin Kline.
LUMIERE - 18.00, 20.00, 22.15 **Il ladro di bambini**, r. Gianni Amelio.
ALCIONE - Zaprto zaradi počitnic.
RADIO - 15.30, 21.30 **La parte erogena di un transessuale** porn., □□

Prepovedano mladini pod 14. letom □ - 18. letom □□

ŠD PRIMOREC

vabi na

ŠPORTNI PRAZNIK

do 19. julija na nogometnem igrišču v Trebčah

Delovali bodo dobro založeni kioski. Zabaval bo ansambel Kraški kvintet. Istočasno se bo odvijal turnir v malem nogometu.

razstave

V TK galeriji je na ogled razstava DEMETRIJA CEJA.

V kavarni Caffè degli specchi je na ogled razstava kraških pokrajin slikarke LILI LUPIERI. Razstava bo odprta do 13. septembra.

V galeriji Fine Art Room - Ul. della Guardia 16 — je na ogled razstava slikarja Igorja STEPANČIČA.

V galeriji Muzeja Revoltella v Ul. Diaz 27 je na ogled razstava "Od Canove do Burrija - Muzej se predstavlja".

Na sedežu Turistične ustanove v Sesljanu je odprta razstava "Karikature" Giovannija DUIZA, ki bo trajala do 31. t. m. po običajnem urniku.

Na sedežu Turistične ustanove v ul. S. Nicolò 20 razstavlja ALFREDA CHALVIEN. Razstava bo odprta do 30. t.m.

V župnijskem središču v Cavalliccu (Videm) je še danes odprta razstava UMETNOST TKANJA, na kateri je med drugimi prisotna s svojimi tapiserijami MAGDA TAVČAR.

V ateljeju kiparja Benedettija v Čedadu je, v okviru Mittelfesta, odprta razstava tapiserij "Poklon Moravske". Razstava bo odprta 31. t. m.. S svojimi deli je prisotna tudi Magda TAVČAR.

čestitke

30 let skupnega življenja slavita danes ELDA in KARLO TOMŠIČ. Mnogo zdravja in veselih dni jima prisrčno vošči Skupnost sv. Vincencija.

ELENA iz Ricmanj je včeraj praznovala 13. rojstni dan. Obilo sreče in zdravja ter da bi bila vedno tako pridna doma in v šoli ji voščijo mama Dunja, nona in nono.

Predsedniku KD Rovte-Kolonkovec SERGIJU ZAMPIERIJU čestitajo ob prejemu diplome za 20-letno delovanje v pevskem zboru TPPZ Pinko Tomažič in tudi vsemu ansamblu odborniki in člani KD Rovte-Kolonkovec.

Mami MARIJI, ki danes praznuje 80. rojstni dan želimo še mnogo zdravih in srečnih dni v naši sredi Ivanka in Milan z družinami.

Noni MARIJI želimo vse najboljše Tanja, Renato, Erika in Tjaša.

V petek, 10. julija, sta na tržaški ekonomski fakulteti uspešno doktorirala MARA PETAROS in STOJAN PAHOR. Iskreno jima čestita Slovenska skupnost.

mali oglasi

ORVI01/3
OTROŠKE IGRAČE
ORVISI
Trst - Ul. Ponchielli 3
SUPER izbira - kakovost - cene

OSMICO so odprli Kvrtičevi na Opčinah. Točijo belo in črno vino, poskrbeli so tudi za prigrizek.

OSMICO je odprl Mario Žerjal v Dolini.

DIPLOMIRANA PREVAJALKA Mirjam Levstik opravlja strokovne in poslovne prevode v/iz nemščine, italijanščine in slovenščine. Inštruira nemščino, italijanščino in slovenščino na vseh stopnjah. Možen individualni ali skupinski pouk. Profesionalen pristop, zajamčen uspeh. Telefon/fax 0481-522250.

PRODAM knjige za 1. letnik trgovske šole. Tel. ob urah kosila na št. 822286.

TRGOVINA MARTELLANI - Ul. Galilei 21, Trst, tel. 573182, razprodaja lestence in elektromaterial zaradi prenovitve prostorov.

KUPIM knjige za 4. gimnazijo (klasični licej). Tel. na št. 327128.

IŠČEM dvosobno stanovanje v Sežani ali okolici. Tel. na št. (040) 228338 po 20. uri.

TRGOVINA NADJA v Dolini obvešča cenjene odjemalce, da bo zaprta vsak popoldne do 31. 8.

V NAJEM dajem opremljeno stanovanje v Ul. Carpineto za nebivajoče: kuhinja, dnevna soba, dve spalnici, dvojne sanitarije in balkon. Tel. na št. 228390.

SKLAD MITJA ČUK obvešča, da so do jeseni prekinjene dejavnosti šiviljskih popravil.

UNIVERZITETNA študentka nudi lekcije iz angleščine. Tel. 229234.

KEMIJSKI inženir nudi lekcije iz matematike, fizike in kemije. Tel. 229234.

PRODAM lancio delta HF i.e. 1600, letnik 88, bele barve, v odličnem stanju. Tel. 226461.

MERCEDES 250 coupè, letnik 71, v zelo dobrem stanju, prodam. Tel. 229234.

PODARIM dve lepi majhni mucki. Tel. na št. 200751 po 20. uri.

FIRMA FURLANI - Ul. Milano 25 - nudi po zelo ugodni ceni kosilnice BCS in motorne obrezovalnike (decespugliatori) od 322.000 lir dalje. Tel. 632200.

DVOSTANOVANJSKO hišo z 200 metri terena v centru Opčin prodajam. Tel. na št. 211482 od 9. do 10. ure zjutraj.

prispevki

V spomin na Fabija Calzija daruje družina Benčina 50.000 lir za ŠD Primorec.

V spomin na Fabija Calzija daruje družina Sergio Antoni 50.000 lir za Sklad Mitja Čuk in 50.000 lir za cerkev v Trebčah.

V spomin na drago Štefanijo Malalan Čuk darujeta Marija in Renata Hrovatin 30.000 lir za ŠD Primorec.

Nosilci krste Rudija Puntarja darujejo 100.000 lir za vzdrževanje spomenika NOB na Proseku.

N.N. s Proseka daruje 20.000 lir za sekcijo VZPI-ANPI Prosek-Kontovel.

V spomin na brata Lučkota daruje Slavica Husu Conestabo z družino 50.000 lir za vzdrževanje spomenika NOB na Proseku.

V spomin na Vasilija darujeta Srečko in Anica Orel 30.000 za vzdrževanje spomenika NOB na Proseku.

V spomin na Miro Budal Fonda darujeta Zora in Vlasta Polojac 200.000 lir za škedenjsko cerkev.

Namesto cvetja na grob Rudija Puntarja daruje Vanda Purič z družino 50.000 lir za MoPZ Vasilij Mirk.

V spomin na Uroša darujeta nona Karla in nono Angelo 10.000 lir za Dijaško matico.

Namesto cvetja na grob Mire Fonda darujeta Sida in Vinko Sancin 30.000 lir za KD Ivan Grbec.

V spomin na Vasilija Michelija darujejo kolegi Kmetijske zadruge 315.000 lir za Sklad Mitja Čuk.

V spomin na obletnico smrti Petra Petarosa daruje družina 20.000 lir za Zavod slepih Rittmeyer.

Namesto cvetja na grob Mire Fonda daruje Primož Možina 100.000 lir za Dvojezično šolo v Špetru.

V spomin na Miro Fonda daruje Boris Možina 50.000 lir za Dom J. Ukmar v Škednju, 100.000 lir za Dvojezično šolo v Špetru in 50.000 lir za KD Ivan Grbec v Škednju.

V zahvalo dr. Spetiču za vso pomoč, ki jo je nudil sestri Pepci Čefuta daruje Marija Vadnal 200.000 lir za KD F. Venturini.

Za spremstvo in petje na zadnji poti sestre Pepce Čefuta daruje Marija Vadnal 300.000 lir za MoPZ F. Venturini.

V spomin na našo nepozabno mamo pok. Romano Bordon darujejo Giordana, Severina, Giordano in Dario 200.000 lir za MoPZ F. Venturini - Domjo.

menjalnica

13. 7. 1992

TUJE VALUTE	FIXING MILAN	BANKOVCI TRST
Ameriški dolar	1123,90	1100.—
Nemška marka	757,20	745.—
Francoski frank	224,33	221.—
Holandski florint	671,41	662.—
Belgijski frank	36,735	35,50
Funt šterling	2164,65	2150.—
Irski šterling	2018,25	1990.—
Danska krona	196,76	193.—
Grška drahma	6,163	6.—
Kanadski dolar	941,50	900.—
Japonski jen	8,962	8,80

TUJE VALUTE	FIXING MILAN	BANKOVCI TRST
Švicarski frank	835,23	825.—
Avstrijski šiling	107,58	105,75
Norveška krona	192,74	190.—
Švedska krona	208,62	206.—
Portugalski eskudo	8,909	8,50
Španska peseta	11,887	11,25
Avstralski dolar	836,35	790.—
HUF	—	—
ECU	—	—
Slovenski tolar	—	14,25
Hrvaški dinar	—	4,25

BCTKB BANCA DI CREDITO DI TRIESTE TRŽAŠKA KREDITNA BANKA
Telef.: Sedež 040/67001
Agencija Domjo 831-131
Agencija Rojan 411-611
Filiala Cedad 0432/730-314

Pobuda borčevske organizacije VZPI-ANPI na Proseku

Brošura za 20 let spomenika

Ko se je sekcija borčevske organizacije VZPI-ANPI s Proseka odločila, da bo počastila dan, ko je bil pred 20 leti postavljen sredi vasi spomenik v počastitev spomina vseh padlih v boju proti nacifašizmu, si je zadala še težko nalogo izdaje brošure, ki bi govorila o spomeniku, o padlih, o spominih tistih, ki so še živi ter sploh o zgodovini Proseka v osvobodilnem boju.

Naloga ni bila lahka, saj so na izdajatelje brošure letele tudi pritožbe, da so nekatere padle v osvobodilnem boju izpustili.

»Še preden boš pisala o brošuri in jo ocenjevala,« nam je povedal Mario Briščik, eden od najbolj zaslužnih za izid brošure, »povej to, da pri izdaji takšnih brošur, predvsem, če jih dela majhno število ljudi, lahko pride do takšne pomote. Mi tega seveda ne sprejemamo z zadovoljstvom, temveč s kritičnim občutkom, ki upošteva misli in želje vseh prizadetih.«

Brošura nosi naslov »20 let spomenika padlim v NOB na Proseku«. V medlih obrisih je izrisan spomenik v obliki Triglava. Da je bil ta izredno lep in pomemben spomenik, za katerega je načrt izdelal arh. Darij Jagodic, v teh letih kar 18-krat oskrunjen, pomazan s fašističnimi gesli, mu ne jemlje vrednosti. Za vse Prosečane je to tisti del vasi, na katerega so najbolj ponosni, kjer se odvijajo najpomembnejše manifestacije in slovesnosti in ki bo ostal, tudi bodočim rodovom, simbol boja slovenskega ljudstva za svojo svobodo in enakopravnost.

Gradivo za brošuro, ki ni niti majhna, niti skromna, sta prispevala domača sekcija VZPI-ANPI in Odsek za zgodovino pri NŠK; fotografije so prispevek fotoreporterja Maria Magajne in sekcije VZPI-ANPI, sodelovali pa so pše Milka Ban-Cijak, Mario Briščik, Neda Cijak, Alojz Kapun, Dragica Kapun-Cherin, Vladimir Ukmar in sodelavci Odseka za zgodovino NŠK Giuliana Gerdol, Milan Pahor, Daniela Ruppel, Dragica Ule-Maver in Sandi Volk.

»Živimo v času, ki ni prijazen,« je zapisano v uvodu publikacije. »Vrednote se brišejo, vendar se obdobja NOB ne da in ne sme izbrisati. To je izredno pomemben del naše polpretekle zgodovine, v kateri je prav naš narod zapisal pomembno stran svojega delovanja in žrtev. Stopil je na plan, bil v tem boju subjekt in je dokazal, da je močno živ na tem delu naše zemlje.«

Brošura se začenja z opisom kraja, ki so ga domačini izbrali za postavitev spomenika. Izklesan je iz kraškega kamna in simbolizira Osvobodilno fronto. Zraven je kamnit blok, na katerem je napis v slovenskem in italijanskem jeziku »Slava padlim partizanom«.

Sledi opis o tem, kako so se domačini borili pri oblasteh za postavitev spomenika, in kako je prišlo do njegovega odkritja 9. julija 1972.

Praznovanje se je na Proseku začelo že na predvečer s slavnostno akademijo, ki se je potem nadaljevala naslednji dan z veličastno slovesnostjo pred spomenikom, kjer je kot prvi spregovoril predsednik odbora za postavitev spomenika Josip Ferfolja. V imenu bivših borcev so spregovorili Srečko Orel, Branko Kodrič, v imenu zveze borcev iz Slovenije Metelko, bivša poslanka v rimskem parlamentu Marija Bernetič, takratni poslanec v parlamentu Albin Škerk, sedaj že pokojni Dušan Hreščak v imenu socialistov, nakar so sledili še govori predstavnikov pokrajinskega odbora VZPI-ANPI ter združenja deportirancev in političnih preganjancev. Poseben pečat sta slovesnosti dala zdravnik Ivan Cibic in duhovnik Franc Husu. Tedaj so organizatorji izdali tudi brošuro »Borili so se, krvaveli«.

Precej prostora je v brošuri posvečenega grobnici spomeniku na domačem pokopališču, protestom zaradi številnih skrunitev spomenika, spomeniku pri proseški postaji ter opisu vojnih časov na Proseku. Sledijo številna pričevanja bivših borcev, anekdote iz časov osvobodilnega boja, življenjepisi nekaterih domačinov, ki so padli v boju proti nacifašizmu itd.

Zelo obsežen je seznam domačinov, ki so sodelovali v raznih partizanskih edinicah in enotah in seznam tistih, ki so v tem boju žrtvovali svoja življenja. Vsak kratek zapis ima zraven tudi sliko.

Brošura se zaključuje s člankom v italijanščini, ki zgoščeno povzema vsebino.

NEVA LUKEŠ

Po »Oklahomi!« na vrsti Luttazzi in Swingle Singers

V gledališču Rossetti se z velikim uspehom nadaljujejo ponovitve glasbene komedije »Oklahoma!«, s katero je American Musical Company prinesla v Trst zabaven drobec Divjega zapada in seveda kanček broadwayskega duha ter s tem obogatila mednarodni festival operete. Rodgersov in Hammersteinov musical bodo ponovili še danes in jutri ob 20.30.

V četrtek, 16. julija, bo gost Rossettija znani tržaški pianist in skladatelj lahke glasbe Lelio Luttazzi, ki je bil dalj časa odsoten s prizorišča italijanske lahke glasbe. Tržaški publiki se bo predstavil z repertoarjem znanih motivov zlasti iz tridesetih in petdesetih let, ki gredo od Gershwina in Porterja do Kerna in Carmichaela ter samega Luttazzija. Skupaj s Sergiom Contijem na tolkalih in Massimom Moriconejem na kontrabasu bo Luttazzi segel tudi v čase Gornija Kramerja ter popularne popevke »Can de Trieste«.

Naslednjega dne, v petek, 17. julija, bo na vrsti svetovno znani angleški vokalni oktet »Swingle Singers« s svojevrstno virtuozno vokalno tehniko, s katero posnemajo vsemogoče glasbene inštrumente. Skupina je nastala in se takoj uveljavila že v šestdesetih letih. V tem času se je večkrat prenovila, ohranila pa je vse nekdanje neponovljive značilnosti in fantastično tehniko. Njihov program obsega priredbe znamenitih skladb Bacha, Mozarta, Debussyja, Berlina, Sondheima, Lennona in drugih skladateljev, nekakšna apoteoza njihovega originalnega vokalnega izvajanja pa bo Ouverture 1812 Cajkovskega.

Snemanje filma o posledicah potresa v Irpinii

RIM — Italijanski filmski režiser Gabriele Salvatores, ki je letos dobil tudi Oskarjev zlati kipec, se intenzivno pripravlja na snemanje filma »Jug«. V filmu bo spregovoril o dogodkih v zvezi s potresi v Irpinii, snemanje pa se bo začelo oktobra. Vsebina filna govori o skupini potresencev, ki se uprejo stalnemu izginjanju sredstev za popotresno obnovo in z orožjem zasedejo enega od volilnih sedežev. Toda po besedah režiserja ne bo šlo za film-obtožbo, temveč se bo s filmsko zgodbo skušalo razumeti, kako je še v devetdesetih letih kaj takega mogoče. »V Italiji vsi verjamejo v možnost sprememb,« je poudaril Salvatores »in film lahko pri tem da impulz politiki.«

O novem filmskem projektu je režiser spregovoril pred kratkim v Frascattiju na srečanju s skupino mladih producentov v okviru seminarja Evropske skupnosti. Seminar ima za cilj usposabljanje producentov, ki naj ne bi samo financirali projekte, temveč bi te projekte spremljali v teku njihovega razvoja.

Film Jug bo posnet v producentski hiši Colorado Film, ki jo vodijo Gabriele Salvatores, Diego Abatantuono in Maurizio Totti. Salvatores je tudi povedal, da je načrt za realizacijo filma Jug spadal v širši kontekst, po katerem naj bi nekateri evropski filmski avtorji - za Nemčijo naj bi bil to na primer Doris Dorie, za Veliko Britanijo pa Terence Davies - podrobneje spregovorili o svojih državah.

današnji televizijski in radijski sporedi

RAI 1

7.50 Aktualno: Unomattina, vmes (8.00, 9.00, 10.00) dnevnik 1
10.05 Variete: Macario Uno e Due
11.30 Nan.: E' proibito ballare
12.00 Variete: Unofortuna
12.25 Vreme in dnevnik 1
12.35 Nan.: La signora in giallo (i. A. Lansbury)
13.30 Dnevnik 1 in Tri minute
14.00 Film: Cacciatori di frontiera (vestern, ZDA 1954, r. André De Toth)
15.25 Aktualno: To je RAI 1
15.45 Mladinski variete: Big!
17.05 Nanizanka: Il cane di papà
17.55 Danes v Parlamentu
18.00 Dnevnik 1
18.10 Nanizanka: Blue jeans
18.40 Dok.: Atlante DOC
19.40 Aktualno: Il naso di Cleopatra
19.50 Vreme in dnevnik
20.40 Dok.: Kvarkove posebnosti (vodi P. Angela)
21.40 Film: Francesca è mia (dram., It. 1986, r. Roberto Russo, i. Monica Vitti), vmes (22.45) dnevnik
24.00 Dnevnik in vreme
0.30 Danes v Parlamentu
0.40 Rubrika opolnoči

RAI 2

7.00 Nanizanke in risanke
9.25 Rubrika: Verdissimo
9.45 Film: Colpo grosso a Parigi (kom., Fr. 1965)
11.15 Aktualno: Galatheus
11.30 Kratke vesti
11.35 Nan.: Lassie, 12.05 L'arca del dottor Bayer
13.00 Dnevnik - ob trinajstih
13.30 Gospodarstvo in vreme
13.45 Nad.: Stagioni, 14.35 Santa Barbara
15.20 Aktualno: Ristorante Italia (vodi A. Clerici)
15.35 Film: Non stuzzicate la zanzara (kom., It. 1967)
17.20 Iz parlamenta in vesti
17.30 Nanizanka: Un giustiziere a New York
18.20 Športne vesti
18.35 Nanizanka: Il commissario Kress
19.35 Vreme in dnevnik
20.15 Športne vesti
20.30 Film: Cadaveri e compari (kom., ZDA 1986, r. Brian De Palma, i Danny De Vito)
22.10 Aktualno: Lezioni di mafia (vodi A. La Volpe)
23.15 Aktualno: Pegaz
23.55 Dnevnik in vrteme
0.05 Film: Affetti speciali (kom., It. 1988)

RAI 3

7.00 Sat News
11.30 Šport: tamburello, 11.40 lokostrelstvo
12.00 Film: Guardia, ladro e cameriera (kom., It.)
13.25 Drobci
14.00 Deželne vesti
14.10 Popoldanski dnevnik
14.25 Koncert: Arturo Toscanini dirigira Mozarta, Dvoraka, Wagnerja
15.35 Šport: avtomobilizem prototipi, 16.00 kolesarstvo - Tour de France
17.10 Film: Attila (zgod., It. 1954, i. Anthony Quinn)
18.25 Drobci
18.45 Derby in vreme
19.00 Dnevnik
19.30 Deželne vesti
19.45 Risanke: BlobCartoon
20.05 Variete: Non è mai troppo tardi
20.30 Variete: Avanspettacolo
22.30 Dnevnik ob 22.30
22.45 Nanizanka Perry Mason: Il pappagallo Casanova
23.40 Aktualno: Invitateci a nozze
0.30 Dnevnik, pregled tiska
0.55 Film: Legami! (dram., Šp. 1989, i. V. Abril)
2.35 Nočni spored

TV Slovenija 1

9.15 Spored za otroke: Zgodbe iz školjke
10.05 Nekoč je bilo življenje
10.30 Ljudje in psi
10.55 Sedma steza (pon.)
11.25 Izobraževalna oddaja: Po poteh do sebe
11.45 Poslovna angleščina
12.00 Poročila
12.05 TV dnevnik BIH (pon.)
16.15 Film: Plavolasa Venera (dram., ZDA 1932, i. Marlene Dietrich)
17.55 Poslovne informacije
18.00 Dnevnik
18.10 Spored za otroke: risana serija Biskvitki
18.40 Alpe-Donava-Jadran
19.10 Risanka in Napovednik
19.30 Dnevnik, vreme in šport
20.05 Nad.: Ambasadorkin soprog (2. del)
21.05 Novosti založb
21.20 Dok.: Kronika
21.45 Sova, vmes nanizanka Problemčki
22.10 Dnevnik, vreme in šport
23.00 Poslovna borza
23.00 Napovednik
23.20 Sova, vmes nan. Zakon v Los Angelesu in Glasbeni utrinek - Cvetlični valček (P.I. Čajkovski)
0.15 Video strani

TV Koper

16.00 Film: Mali možje (kom.)
17.30 Nanizanka: Čudežni svet gospoda Monroea
18.00 Informativna oddaja: Studio 2, vmes (18.25) Slovenska kronika
19.00 Vsedanes - TV Dnevnik
19.30 Nadaljevanka: Ryan
19.55 Nanizanka: Agencija Rockford
20.35 Film: Sovraštvo na meji (vestern, Šp. 1966, i. Robert Wood, F. Sancho)
22.00 Vsedanes - TV Dnevnik
22.10 Arhitektovi nasveti
22.20 Dok.: Od Cassina do Koreje

TV Slovenija 2

14.00 Dosje (pon.)
15.00 Sova, vmes nad. Igra, niz in zmaga ter Hemingway
16.50 Svet poroča
17.30 Slovenci v zamejstvu
18.00 Regionalni programi: Slovenska kronika
19.00 Nad.: Modro poletje
19.30 TV dnevnik BIH
20.05 Orion
20.30 Glasba, show in cirkus
21.35 Omizje
23.35 Svet poroča (pon.)

RADIO TRST A

7.00, 13.00, 19.00 Dnevnik; 8.00, 10.00, 14.00, 17.00 Poročila; 7.20 Poletne melodije, vmes Koledar; 8.00 Deželna kronika; 8.10 Trst je klical; 8.40 Slov. lahka glasba; 9.00 New Age; 10.00 Dnevni pregled tiska; 10.10 Stereofonski koncert; 11.30 Odprta knjiga: Kdaj se bo meni nasmehnila sreča?; 11.35 Kantavtorji in šansonjeji; 12.00 Dermoflash; 12.15 Italijanska lahka glasba; 12.40 Evergreeni; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Deželna kronika; 14.10 Mavrični mozaik: S festivalov; 14.30 Dobrodošlo, poletje!, 15.00 Nad.: Miro Dinamit; 15.30 Hit Parade, 16.00 Nazaj k naravi, 16.20 Potpuri; 17.00 Kulturna kronika; 17.10 Klasični album; 18.00 W. Shakespeare: Antonij in Cleopatra; 18.40 Instrumentalna glasba; 19.20 Zaključek.

RADIO SLOVENIJA

5.00, 6.00, 6.30, 7.30, 8.00, 9.00, 10.00, 11.00, 12.00, 13.00, 14.00, 18.00, 19.00, 21.00, 23.00 Poročila; 6.50 Dobro jutro, otroci; 7.00 Kronika; 8.40 Minute za smeh; 9.35 Turistični napotki; 11.30 Pregled tiska; 12.05 Na današnji dan; 12.30 Kmetijski nasveti; 13.20 Obvestila; 13.45 Iz tujega tiska; 14.05 Poslovne informacije; 15.00 Radio danes; 15.30 Dogodki in odmevi; 16.00 Obvestila; 17.00 Studio ob 17.00; 19.45 Lahko noč, otroci; 20.00 Slovenska zemlja v pesmi in besedi; 20.35 Minute za; 21.05 Radijska igra; 21.35 Glasbeni intermezzo; 22.00 Zrcalo dneva; 22.30 Slovenski pevci šansonov; 23.05 Literarni nokturno; 23.05 Nočni program.

CANALE 5

6.30 Aktualno: Na prvi strani
8.30 Nanizanke: Arnold, 9.00 Denise, 9.30 Love Boat - L'osservatore speciale, 10.30 La famiglia Bradford - A briglia sciolta, 11.30 I Robinson
12.00 Kviz: Il pranzo è servito (vodi Claudio Lippi)
13.00 Dnevnik TG 5
13.20 Variete: Non è la RAI
14.00 Aktualno: Forum
15.00 Nanizanka: Starsky e Hutch - Il veggente
16.00 Otroški variete in risanke
18.00 Kviza: OK il prezzo è giusto!, 19.00 La ruota della fortuna
20.00 Dnevnik TG 5
20.25 Variete: Il TG delle vacanze
20.30 Aktualno: Affari di famiglia (vodi Rita Dalla Chiesa), 22.00 Le più belle scene da un matrimonio (vodi D. Mengacci)
22.40 Variete: Il TG delle vacanze
23.10 Variete: Maurizio Costanzo Show, vmes (24.00) Dnevnik TG 5
2.00 Spored non stop

RETE 4

8.30 TG 4 vesti
9.00 Nanizanki: Strega per amore, 9.30 La Tata e il professore
10.00 Nad.: General Hospital, 10.30 Marcellina
11.00 Nan.: Teneramente Licia
11.25 Risanke in otroški variete Ciao ciao
13.00 Nadaljevanka: Sentieri
13.30 TG 4 vesti
13.50 Variete: Buon pomeriggio (vodi P. Rossetti)
13.55 Nad.: Sentieri, 14.20 Maria, 15.20 Io non credo agli uomini, 15.45 Ines, una segretaria da amare, 16.25 Falcon Crest
17.30 TG 4 vesti
17.45 Aktualno: C'eravamo tanto amati
18.20 Kviz: Gioco delle coppie
19.00 TG 4 vesti
19.25 Rubrika o lepoti
19.30 Nad.: Cristal, 20.00 Gloria, sola contro il mondo
21.30 Film: Colazione da Tiffany (kom., ZDA 1961, r. Blake Edwards, i. Audrey Hepburn)
23.45 TG 4 nočne vesti
0.10 Variete: Buonasera
1.10 Nanizanka: Lou Grant

ITALIA 1

6.30 Pregled tiska
6.40 Otroški variete: Ciao ciao in risanke
9.05 Nan.: Il mio amico Ricky, 9.45 La casa nella prateria, 10.45 Hazzard - Il regno di Hogg
11.45 Varieteja: Mezzogiorno italiano (vodi G. Funari)
14.00 Odprti studio
14.15 Film: Ku fu? Dalla Sicilia con furore (kom., It. 1973, i. Franchi-Ingrassia)
16.30 Nanizanke: Giustizieri della città - Campione rubacuori, 17.30 T.J. Hooker - Foto ricordo, 18.30 Riptide - Un padre in disgrazia
19.30 Odprti studio in šport
20.00 Variete: Mai dire TV
20.30 Glasbena oddaja: Festivalbar 92 (vodi Gerry Scotti)
22.30 Film: Venerdì 13 parte VII - Il sangue scorre di nuovo (srh., ZDA 1988, r. J.C. Buechler, i. Lar Park Lincoln, Terry Kiser)
0.20 Odprti studio
0.30 Pregled tiska
0.40 Studio sport in vreme
0.55 Nanizanke non stop

ODEON

13.00 Risanke in nanizanke
15.30 Nadaljevanka: Viviana (i. Lucia Mendez)
16.15 Film: Romanzo a passo di danza (dram., It. 1943, r. Giancarlo Capelli)
18.00 Nad.: Veronica, il volto dell'amore (i. V. Castro)
19.30 Risanke: He Man
20.00 Nanizanka: Casalingo superpiù
20.30 Film: La guerra del fuoco (pust., 1981, r. Jean-Jacques Annaud, i. Rae Down Chong)
22.30 Candid camera: Olrait
22.45 Film: Il romanzo di Thelma Jordan (dram., ZDA 1949, r. Robert Siodmak, i. Barbara Stanwyck)

TMC

8.30 Nanizanki: Batman, 9.00 Ai confini dell'Arizona
10.00 TV film: Diadorim
11.00 Nan.: Strike Force
12.00 Rubrika o zdravju
13.00 TMC News in šport
14.00 Risanke: Snack
14.30 Otroški variete
15.00 Nanizanka: Autostop per il cielo
16.00 Tour de France
17.20 Film: Un appartamento in due (kom., VB 1969, r. Ted Kotcheff, i. Judy Geeson, Robin Phillips)
19.30 Sportissimo '92
20.00 Vesti: TMC News
20.35 Nanizanka: Matlock
21.35 Galašport: Spagna 82 - La festa del Mundial
23.00 Variete: Out-Officina (vodita Umberto Smaila, Giobbe Covatta)
24.00 Nočne vesti
0.25 Film: Nemici naturali (dram., ZDA 1979, i. Hal Halbrook)
2.20 Aktualno: CNN News

TELEFRIULI

10.45 Telefriuli non stop
15.45 Rubrika
16.00 Kratke vesti
16.05 Risanke in nanizanka
18.05 Nad.: La torre nera
19.00 Dnevnik
19.30 Nanizanka: Adderly
20.30 Variete: Vernice fresca
21.30 Dok.: Avventura
22.00 Nanizanka: L'uomo che parla ai cavalli
22.45 Nočne vesti
23.30 Dok.: Zgodovina Italije

TELE 4

(Se povezuje s sporedi Italia 1)
Lastne oddaje:
14.00 Dogodki in odmevi
19.30 Dogodki in odmevi

RADIO KOPER (slovenski program)

8.30, 9.30, 10.30, 13.30, 14.30 Poročila; 12.30, 19.00 Dnevnik; 6.00 Glasba, koledar; 6.30 Jutranjik; 7.00 Kronika-Prenos RS; 7.30 Dnevni pregled tiska; 8.00 Modri val - Na rešetu; 9.00 Souvenir d'Italy; 9.15 Z roko v roki; 11.00 Hladno-Toplo-Vroče; 12.00 Tropicana; 12.30 Opoldnevnik; 13.00 Jagode in podoknice; 15.00 Dance music; 15.15 Hit dneva; 15.30 Dogodki in odmevi; 16.00 Glasbeni desert; 16.50 Pesem tedna; 17.00 Glasba po željah; 17.30 Primorski dnevnik; 18.00 Iz kulturnega sveta; 19.00 Prenos RS.

RADIO KOPER (italijanski program)

6.15, 8.30, 9.30, 10.30, 13.30, 14.30, 16.30, 17.30, 18.30 Poročila; 7.15, 12.30, 15.30, 19.30 Dnevnik; 6.30 Utrinki; 7.45 Jutranjik; 8.10 Morfej; 9.00 Poletne turneje; 9.20 Glasbene želje; 9.45 Edig Galletti; 10.00 Pregled tiska; 10.40 Svet družine; 11.00 Sanje o počitnicah; 12.00 Glasba po željah; 13.35 Pesem tedna; 14.00 Želja po glasbi; 14.33 Alphabet street; 16.00 Popoldne ob 4.; 16.05 Promocija plošče; 16.20 Kulturni koledarček; 16.50 Rock-slovar; 17.20 Beatlesi; 17.32 Tropicana; 18.00 Discoteca; 19.00 Souvenir d'Italy; 19.45 New age; 20.00 Nočni program.

RADIO OPČINE

7.30, 13.30, 17.30 Poročila; 10.00 Matineja z glasbo po željah; 16.00 Naš Kras (v italijanščini); 17.30 Paff... boom; 19.00 C'est la vie; 20.30 Smeh in glasba.

S sinočne seje občinskega sveta v Gorici

Val interpelacij in strogo odmerjen čas Upepeljevalnik dela še zmeraj poskusno?

Med mnogimi pozitivnimi stvarmi, ki jih je v delovanje krajevnih ustanov vnesel zakon št. 142 (o reformi krajevnih ustanov) je tudi nekaj takih z drugačnim predznakom. Zaradi večjih pristojnosti občinskih odborov in zmanjševanja pristojnosti občinskih svetov, se skupščinske seje sklicujejo bolj poredkoma in še takrat imajo svetovalci strogo omejen čas za svoje vloge in vprašanja. Zmanjšuje se tako vloga občinskega sveta.

Res je, da pisna vprašanja županu lahko predložijo kadarkoli in torej tudi izven sej, vendar se zdi, da je občinski svet vendarle najbolj primerno mesto, kjer se določene problematike lahko razglabljajo.

Kakšna je razlika med novim in starim občinskim odborom ? Pod Scaranovim vodstvom je bila razprava o nekaterih kočljivih zadevah onemogočena, čeprav s spornimi argomenti, Tuzzijev odbor skuša doseči isti rezultat s sklicevanjem na poslovnik. Če upoštevamo ob tem še dejstvo, da je frekvenca občinskih sej enkrat mesečno, ali še to ne (zadnja seja je bila namreč 8. junija), potem je jasno, da je za vloge in vprašanja svetovalcev odmerjena ura odločno prekratka.

Treba bo nekaj ukreniti in glede tega so se na sinočni seji strinjali pravzaprav vsi. Kaj se bo izcimilo iz tega, je težko napovedati. Kaj točnejšega naj bi se vsekakor domenili v ponedeljek, na seji načelnikov skupin, ko bodo razpravljali o dnevnem redu prihodnje seje, ki naj bi bila 27. julija.

Tolikšen uvod je bil potreben za razumevanje vzdušja sinočne seje, kjer so za delegatska, oziroma svetovalska vprašanja namenili nekaj več kot poldrugo uro, vendar spiska tistih, ki bi radi spregovorili, niso izčrpali.

Prevladujoče vzdušje na sinočni seji je najbolj zgovorno označil Roberto Busolini (DSL), ki je dejal, da je pač revna tista uprava, ki delegatskim vprašanjem namenja le eno uro mesečno.

Svetovalci so najprej poslušali kratko županovo poročilo o nedavnih pomembnih srečanjih o prosti coni in o vodnem gospodarstvu ter tudi informacijo o tem, da so odbornika Ziberno prav včeraj prepeljali v bolnišnico.

Iz svežnja raznih vprašanj na katera so opozorili svetovalci naj omenimo predvsem tisto, ki se nanaša na delovanje upepeljevalnika pri Sovodnjah. Zeleni Fiorelli je hotel vedeti za dodatno pojasnilo v zvezi z dovažanjem odpadkov iz bolnišnic in glede delovanja elektrofiltrov, ki naj bi jih, prav zaradi visokih režijskih stroškov menda občasno izključevali.

Bratina (DSL) pa je vprašal za pojasnila v zvezi s korektnim (in nadzorovanim) delovanjem upepeljevalnika ter pojasnila v zvezi z ekonomsko računico. Dobil je, tako kakor Fiorelli, polovičen odgovor v smislu, da je funkcioniranje naprave še zmeraj poskusnega značaja in da se zadeve glede nadzora urejajo, oziroma se bodo uredile.

Glede odpadkov iz bolnišnic je župan Tuzzi precej omenil, sicer precej splošno, da le te dejansko vozijo od drugod in to na podlagi pogodbe s podjetjem, ki skrbi za odvoz in odlaganje pepela.

Od leta 1977 porabili 30 milijonov dolarjev

V Salonitu si prizadevajo za omejevanje onesnaženja

V Industriji cementa in salonita, Salonit, so v obdobju od leta 1977 do letos, porabili skupaj okrog 30 milijonov ameriških dolarjev za izboljšanje oziroma zavarovanje okolja. Ustanovili so posebno službo za varstvo okolja, v kateri je zaposlenih 10 strokovnjakov in uslužbencev. Pri tem zlasti opozarjajo na pomen čistilne naprave za tehnološke odpadne vode.

Spričo skrbi za okolje, so se v reki Soči na območju Deskel in Anhovega spet pojavile ribe in ptice, voda pa je mnogo bolj čista. Po merilih Agencije za varstvo okolja v ZDA, tako imenovane ustanove EPA, je na primer dovoljeno, da se v litru pitne vode lahko nahaja do 7 milijonov azbestnih vlaken, dolžine nad 7 tisočink milimetra. V reki Soči in v pitni vodi, ki jo uporabljajo prebivalci Deskel in Anhovega, pa se nahaja le okoli 3 milijone azbestnih vlaken omenjene dolžine. Glede zapraševanja okolja pa opozarjajo, da slovenski predpisi dovoljujejo emisijo 5o miligramov prašnih delcev na vsak kubični meter dimnih plinov, v Anhovem pa je takih delcev le od 30 do 35 miligramov.

Poleg čistilne naprave za tehnološke odpadne vode, so zgradili še tri biološke čistilne naprave za fekalne vode. V prihodnje bodo namestili še nekaj drugih naprav.

(m.d.)

SDZPI

PRIREJA V ŠOLSKEM LETU 1992/93 NASLEDNJE TEČAJE:

1. Za dodeljene prodaji s kvalifikacijo (1.000 ur - 2. letnik)
2. Master s kvalifikacijo (500 ur)- pogoj za vpis v ta tečaj, je višja srednja šola
3. Začetniški tečaj angleščine (120 ur)
4. Personal computing (90 ur)

Vpisovanje in morebitne informacije od 6. do 17. julija t.l. na sedežu Zavoda v Gorici, Ul. della Croce 3, vsak dan (razen sobote) od 10. do 14. ure (tel. 81826).

Gibanje La Rete in pobuda za solidarnost z Orlandom

Po objavi vesti, da bo bivšega palermskega župana Leoluca Orlanda doletela enaka usoda kakor sodnika Falconeja in da ga je mafija dejansko že obsodila na smrt, so se v vsej državi začele pobude demokratičnega upora in odpora proti delovanju mafije. Pripadniki gibanja La Rete, ki ga je ustanovil prav Orlando, so začeli z zbiranjem sredstev, da bi na demokratičen in omikan način, vendar dovolj jasno in odločno, odgovorili na javne grožnje, ki prihajajo s strani organiziranega kriminala.

Potrebnih je 120 milijonov lir za odkup ene cele strani v dnevniku La Repubblica, kjer bodo pojasnili ozadje grožnje, ki jo je izrekla mafija.

Gre za dejanje medčloveške solidarnosti in obenem dejanje civilnega upora. Denarne prispevke v ta namen zbirajo pri deželnem sedežu gibanja La Rete v Vidmu, ul. Lovaria 1 - tel. 511555, telefax 511560. Na ta naslov naj občani, ki nameravajo dati svoj prispevek pri tej pobudi za demokracijo, sporočijo svoje ime naslov in znesek.

Krožek za družbena vprašanja "Anton Gregorčič" - Gorica

Slovenska skupnost v deželi Furlaniji Julijski krajini

vas vabita na srečanje s slovenskim ministrom

JANEZOM JANŠO

ob izidu knjige PREMIKI.

Srečanje bo DANES, 14. julija ob 20.30 v Sedejevem domu v Števerjanu.

Toplo vabljeni!

Krožek "Anton Gregorčič"
David Grinovero

Slovenska skupnost
Marjan Terpin

Zadeva video kaset pornografske vsebine Osumljeni Alberto Raso je naredil samomor

Sodna preiskava v zvezi z izkoriščanjem mladoletnih oseb in kršenjem zakona Merlin, ki je prišla na dan z aretacijo petih oseb, 20. junija, beleži včeraj tragično poglavje. Življenje si je vzel 52-letni Alberto Raso ravnatelj zasebne šole "Italia", ki ima sedež na trgu Unità d'Italia v Tržiču in ki jo obiskuje kakih šestdeset dijakov.

Zasebna šola je specializirana za poučevanje tujih jezikov, obiskovali pa so jo tudi številni dijaki, ki so bili na javnih šolah zavrnjeni in so si tu nabirali potrebnega znanja. Raso sicer ni bil med petorico aretiranih, ampak je pred kakšnim tednom prejel sodno obvestilo, kar pomeni, da ga je sodna oblast uradno obvestila, da se na njegov račun vodi preiskava.

Ni znana vsebina sodnega obvestila, oziroma v zvezi s katerimi kaznivimi dejanji se vodi preiskava na njegov račun. Spričo položaja, ki ga je imel na omenjeni šoli, in spričo vpletenosti v zadevo o kateri že skoraj cel mesec govorijo na Tržiškem, je morda v njem dozorela tragična odločitev. Izpeljal jo je včeraj zjutraj, ko se je obesil na stopnicah šole, ki jo je uspešno vodil vrsto let in kamor se je, kot običajno, napotil okrog sedme ure.

Truplo je včeraj zjutraj prva zagledala uradnica, zaposlena na omenjeni šoli.

Profesor A. Raso se je rodil v Tržiču leta 1940. Bil je poročen, vendar naj bi v zadnjem času imel precej težav v družini.

Kakor smo v zadnjih tednih poročali, so bili 20. junija aretirani 37—letna Annamaria Bozzi, 42-letni uslužbenec družbe ENEL Giovanni Vidal, 29-letni publicist Gianluca Versace, 52-letni upokojenec Angelo Verdone in 66-letni barist Ottone Pellizzoni. Medtem ko je Pellizzoni še zmeraj v priporu, je sodnik za preostale štiri odredil drugačne oblike omejitve svobode. Medtem je tudi nekaj drugih občanov prejelo sodna obvestila v zvezi z afero izkoriščanja mladoletnic s ciljem proizvodnje videokaset pornografske vsebine.

Zdi se da so karabinjerji med izvajanjem preiskave o tej zadevi, prišlo na sled tudi drugi skupini oseb, ki naj bi se je ukvarjala z organiziranjem in izkoriščanjem prostitucije.

Zaplenili pa naj bi tudi okrog tristo videokaset, ki so, kot se zdi, močno obremenilno gradivo v odnosu do nekaterih v zadevo vpletenih osebnosti.

Samomor enega od osumljencev vnaša v zadevo, mimo vse tragičnosti, še dodatno dimenzijo.

SLOVENSKO STALNO GLEDALIŠČE

Carlo Goldoni

PREBRISANA VDOVA

Režija Meta Hočevar

PREDSTAVE NA PROSTEM

V četrtek, 16. t. m., ob 21. uri VRH - na igrišču

v petek, 17. t. m., ob 21. uri OBLICA - na trgu

v soboto, 18. t. m., ob 21. uri ŽABNICE - pred župniščem

v nedeljo, 19. t. m., ub 21. uri ŠTEVERJAN - pod borovci

v torek, 21. t. m., ob 21. uri DOBERDOB - občinski park

V sredo, 22. t. m., ob 21. uri ŠTANDREŽ - na trgu

pismo uredništvu

Slovenščina na šoli - komu koristi polemika?

Prejeli smo.

"Cenjenemu Uredništvu Primorskega dnevnika s prošnjo za objavo.

Oglašam se zgolj kot stalna naročnica in redna bralka Primorskega dnevnika ter kot zavedna tržaška Slovenka, ki jo je zelo prizadel ton in način pisanja prof. Ane Primožič iz Gorice. Datum pisma 7. julij 1992, torej isti dan, ko je bilo v Pr. dn. objavljeno pismo uredništvu prof. Hmeljaka, dokazuje, da je bil odgovor napisan pod neposrednim vtisom objavljenega prispevka, ob osebni užaljenosti, ki bi ne mogla biti tolikšna, ko bi prof. Primožič malo bolje prebrala Hmeljakovo pismo. Mislim, da noben pošten in nepristranski bralec v tistem pismu ne bi mogel videti napada na profesorski zbor slovenske sekcije zavoda Galilei. Pismo je izredno vljudno in izraža osebno prizadetost zaradi položaja slovenščine na tej šoli. Ker prof. Hmeljak omenja tudi, da so mu vljudno pojasnili (verjetno v tajništvu), da nimajo niti ene osebe specifično za slovenski oddelek, da je to pač italijanska šola in da so zato torej tudi obrazci samo v italijanščini, kot bralka ne morem razumeti strupene osti glede italijanskega obrazca na "neoporečni" slovenski šoli v Trstu, zaradi česar zdaj polemičarka čaka "na svetel in načelen zgled prof. Hmeljaka."

Prof. Hmeljak ne napada nikogar, še najmanj pa osebje in profesorje. Iz njegovega pisma sem razbrala le željo in priporočilo, da bi morda po osmih letih slovenskega oddelka lahko "pričakovali — ali zahtevali — kaj več?" Pismo sem razumela kot izziv celotni slovenski skupnosti, saj smo doslej uspeli vedno samo, kadar smo nastopili složno. Zato se mi ob branju milo rečeno grdega osebnega napada na prof. Hmeljaka, češ, da si poskuša "na poceni način pridobiti zasluge za 'slovenstvo' na račun slovenske sekcije zavoda, da nekaterim 'načelnim' Slovencem ni všeč, da ta sekcija sploh obstaja (v čemer so si enaki s Slovencem nasprotnimi Italijani)" itd., poraja vprašanje, ali prof. Primožič med te 'načelne' Slovence šteje tudi prof. Hmeljaka ? Čudno in skorajda neverjetno zveni stavek, "da mu ne bi zamerila, ko bi napravil kak konkreten in uspešen korak...", kar pomeni, da prof. Hmeljaku ne bi zamerili, če bi se boril za pravice slovenske šole ? Lepo bi bilo, ko bi kaj takega zapisal Italijan ali Italijanka, Slovenka pa bi mu morala biti hvaležna, da je javnost opozoril na položaj slovenščine na omenjeni šoli. Ne dvomim, da imajo profesorji na tem oddelku kup težav in zaslug za uspešno delo, vendar to še nikomur od njih ne daje pravice do podtikanja, napačnega in zlonamernega tolmačenja stavkov in dajanja nasvetov, kako naj kdo 'izživi svoje komplekse'. Kot bralka si lahko zastavim ob koncu eno samo vprašanje: Kdo ima komplekse, kam tako pisanje vodi in komu koristi ?! Vsi prav dobro poznamo pregovor:"Kjer se prepirata dva..." ali pa morda ne razumem dovolj slovenskega jezika in sem vse pismo razumela napačno ?! Res pa je, in to vem tudi jaz, da je Slovencev v zamejstvu premalo, da bi se šli take igrice in medijske bitke, dodala bi le še, da je premalo predvsem zavzetih in pogumnih Slovencev, tudi takih, ki nosijo slovenski priimek in če je treba tudi na šumevcih zahtevajo strešice, ali pa namesto črke i zahtevajo j."

S spoštovanjem
Lelja Rehar Sancin
Trst, 10. julija 1992

Pomagajmo beguncem!

Občinski solidarnostni odbor za pomoč beguncem z raznih območij nekdanje Jugoslavije obvešča, da se nadaljuje pobuda zbiranja denarne in materialne pomoči. Denarne prispevke občani lahko nakažejo na tekoči račun pri Goriški hranilnici št. 13844/3. Prehrano, oblačila, blago za osebno čistočo, igrače, zvezke in drugo blago za otroke pa lahko oddajo na pokriti tržnici. Glede prehrambenih artiklov odbor priporoča naj ljudje oddajo predvsem blago, ki ni hitro kvarljivo.

Poleg občinskega solidarnostnega odbora, zbirajo denar, prehrano in oblačila ter drugo blago tudi pri Caritasu, enotni solidarnostni odbor SKGZ—SSO za Goriško pa je odprl tekoči račun 65250 pri Kmečki banki v Gorici.

razna obvestila

Občinska knjižnica v Doberdobu bo od 13.7. do 11.9. bo delovala v ponedeljek in sredo od 9. do 12. in od 16. do 18. ure, ter v torek in petek od 9. do 12. ure.

Društvo slovenskih upokojencev priredi 2. avgusta celodnevni poletni piknik v Gojačah pri Črničah, pri lovski koči. Poskrbeli bodo za glasbo, jedi na žaru, pijačo in tudi avtobusni prevoz. Prijave sprejemajo do 22. t.m.

Ravnateljstvo državne nižje srednje šole Ivan Trinko obvešča, da bodo v šolskem letu 1992/93 priredili eksperimentalni tečaj za delavce (tečja 150 ur). Interesenti naj do 15. julija vložijo prošnjo.

prispevki

Ob šesti obletnici smrti Štefana Vižintina (Karla) daruje Slavica Peric vdova Vižintin 30 tisoč lir za sekcijo VZPI/ANPI Dol-Jamlje.

kino

Gorica

CORSO 18.00-22.00 »Blue steel. Bersaglio mortale.

VERDI Zaprto.

Nova Gorica

SOČA 18.30 in 20.30 »Gimnazija v atomskem raju«.

SVOBODA Šempeter 20.30 »Operacija pašteta«.

DEŽURNA LEKARNA V GORICI
All'Orso bianco - dr. Tavasani - Korzo Italia 10 - tel. 531576.

DEŽURNA LEKARNA V TRŽIČU
San Nicolò - dr. Olivetti - ul. Primo maggio 94 - tel. 790338.

pogrebi

Danes, 9.00 Donato Falcone, iz splošne bolnišnice na glavno pokopališče, 10.30 Luigi Svriz, iz bolnišnice Janeza od Boga v cerkev v Ločniku in na tamkajšnje pokopališče.

V tem starem gostišču so bile številne slovenske prireditve

Goričani so se zbirali pri Jelenu

Goriški zavod za ljudske hiše je v zadnjih nekaj letih kupil ter obnovil več stavb v starem delu mesta. Popolnoma prenovljena stanovanja in trgovine so ali bodo oddali novim uporabnikom. Na tak način bo mestno središče ovrednoteno. Stanovalcem v ljudskih stanovanjih ne bo več treba na periferijo, kjer so doslej nove hiše gradili tam, kjer so nekoč bila cvetoča polja in vrtovi.

Med popravljenimi stavbami je tudi tista nekdanjega Hotela Pri zlatem jelenu. Stavba stoji nasproti nadškofijskega dvorca in čeprav je glavni vhod na razširjenem prostoru, sodi še vedno v Ulico Bellinzona. Svojčas so tej ulici pravili Ozka ulica ali Via Stretta. Ta naziv med goriškimi meščani ulica ohranja še danes, kjub temu, da so ji nov uradni naziv Bellinzona nadeli takrat, ko je Mussolini hotel na tak način "osvojiti" italijanske ali napol italijanske kraje v drugih državah, kot so npr bili Nica, Korzika, Malta in tudi Bellinzona, t.j. mesto, ki se nahaja v italijanskem delu Švice.

Hotel Pri zlatem jelenu je neločljivo povezan z zgodovino goriških Slovencev. Nekdanjo stavbo so ob preureditvenih delih morali podreti skoraj v celoti, ohranili so le del nekdanje fasade. Podreti so jo morali, ker so ugotovili, da je bil del hotela zgrajen nad zidom prejšnjega hleva.

To se je zgodilo pred koncem prejšnjega stoletja. Takrat so z nadzidavo stavbi dali tisto podobo, ki je nam vsem še v spominu. Vhod v gostilniško in hotelsko stavbo je bil skozi dolg pritličen hodnik na dvorišče, podobno kot v drugih krajih Avstrije, kar v srednji Evropi lahko vidimo še danes. Sedaj so vhod sicer ohranili, na ulici pa so vhodi v trgovine (v Gorici je tak vhod še vedno ohranjen v gostišču Pri univerzi na Travniku). Na fasadi so prej bila le okna pritličnih gostinskih prostorov. Tloris stavbe je ostal enak prejšnjemu. Ohranili so dvorišče sredi katerega sta dve košati drevesi. Na notranji strani dvorišča, kjer so bile velike gostilniške sobe in tudi garažni prostori, so sedaj le garaže.

V goriških slovenskih ter italijanskih listih iz let pred prvo svetovno vojno najdemo večkrat reklamne oglase in druge vesti o tem hotelu. To velja še zlasti za slovenske, saj je Hotel Pri zlatem jelenu bil shajališče Slovencev, tako meščanov kot okoličanov. Tu so prenočevali ljudje s podeželja takrat, ko so v Gorico prihajali po večdnevnih opravkih. Goriška dežela je bila velika, segala je do Bovca in Cerkna, na Krasu tja do Istre, goriška je bila Vipavska dolina do Ajdovščine. Dokler ni bilo železnic so ljudje v mesto prihajali s konjsko vprego. Pot je bila dolga, zaradi tega so večkrat morali prenočiti v mestu, kjer je sicer takrat bilo kar precej prenočišč.

Hotel Pri zlatem jelenu je imel na voljo gostom tudi nekaj velikih gostilniških sob. Zaradi tega so tam bile pojedine, plesi, družabne prireditve, predavanja in tudi razni shodi, ki bi jim danes rekli kongresi. Samo nekaj navedb. 11. aprila 1901 je bil tam ustanovni občni zbor Društva slovenskih veleposestnikov. Za predsednika je bil izvoljen državni poslanec Oskar Gabršček, v odboru so bili Anton Jakončič, ki je bil direktor Goriške hranilnice (Cassa di Risparmio) Ivan Simčič, Andrej Kociančič, Anton Klančič, Anton Muha in Maks Ličen.

Leta 1903 je hotel kupila skupina goriških podjetnikov. Ustanovili so hotelski konzorcij, ki so ga zatem prodali Trgovsko obrtni zadrugi, t.j. najmočnejši goriški slovenski banki. Ta je zgradila tudi Trgovski dom in kmalu zatem kupila tudi Südbahn hotel, t.j. velik hotel Južne železnice, ki je stal na Telovadnem trgu. Tu je sedaj sedež goriškega vojaškega poveljstva na Trgu Battisti.

V Hotelu Pri zlatem jelenu so imeli tudi pivnico. Poleti so na dvorišču imeli pokrito verando, tako da so gostje lahko tam bili tudi ob deževnem vremenu. *"Nismo več v zadregi za večje prireditve"*, je zapisal znani goriški časnikar in politik Andrej Gabršček, ki je takole nadaljeval: *"In vse to je bilo v središču mesta, poleg Travnika, poleg najprometnejše Gosposke ulice, nasproti nadškofijski palači. Vsak gost je videl, da je pod slovensko streho, kajti vsi napisi so bili na prvem mestu slovenski. Vsa hotelska oznanila z lepaki so bila trojezična, na prvem mestu slovenska. Kdo je dotedaj v Gorici še kaj podobnega videl?"*

Andrej Gabršček je bil vseskozi polemičen. Do njega in njegovih pobud so prav tako bili polemični njegovi nasprotniki, goriški klerikalci. Hotel Pri zlatem jelenu je postal zbirališče goriških slovenskih liberalcev. Klerikalci so ga bojkotirali. Enako je bilo s Trgovskih domom. Učenci, ki so obiskovali šole društva Šolski dom, te so upravljali klerikalci, tja pa so hodili vsi Slovenci brez razlike, so bili v šoli večkrat oštetei, ker so s svojimi starši šli na prireditve v ta zbirališča liberalcev. Te hude polemike so razvidne v tedanjih slovenskih časopisih, v Soči, Gorici in drugih.

Gospodinja Marija s člani svoje družine in uslužbenci ter uslužbenkami

Pri Zlatem jelenu so se zbirali učitelji, trgovci, kmetje. Od leta 1904 dalje so tam bili sestanki in shodi. Tam je bila na začetku leta 1908 ustanovljena Slovenska kmečka stranka, tu so bili tudi njeni nadaljni shodi. Ustanovil in vodil jo je odv. Aloijzij Franko, ki je bil pomembna osebnost v goriškem deželnem svetu (leta 1914 je postal deželni podglavar) ter tudi ustanovitelj Kmečke banke. V tem hotelu so bila predavanja, na katera so predavatelji prihajali tudi iz Ljubljane in Trsta. Tu so bili družabni plesi.

Tu so se zbirali tudi takratni goriški intelektualci. Pisatelj Damir Feigel, ki je Gabrščku pomagal urejevati Sočo in druge publikacije, je dogajanje vsaj ene od svojih črtic postavil v tem hotelu. Gre za črtico z naslovom "Občni zbor" v kateri se dogajanje odvija v prvih mesecih svetovne vojne, ko so italijanske granate padale na Gorico.

Hotel Pri zlatem jelenu med vojno ni bil poškodovan. To so ugotovili tisti slovenski časnikarji, ki so prišli v Gorico takoj po kobariškem prodoru, ko so Italijani odšli in v mesto spet prišli Avstrijci. Da je hotel še vedno posloval razberemo iz takratnih poročil v več slovenskih listih, od tržaške Edinosti do ljubljanskega Slovenca. V Gorico so se takrat, pa čeprav samo na bežen obisk, vračali begunci. Veliko od njih jih je prenočilo v tem hotelu. 14. in 15. februarja 1918 so v njem zborovali slovenski župani Goriške, ki so se zavzeli za hitro obnovo porušene dežele. V resoluciji, ki so jo župani tam sprejeli, je tudi točka, ki je tudi drugače za Slovence zanimiva. Z njo so župani Goriške sprejeli kot svojo Majniško deklaracijo o zedinjeni Sloveniji. Prišli so v spor z goriškim deželnim glavarjem Faiduttijem, ki je bil Furlan, in tudi z goriškim nadškofom Sedejem. Slednji, za razliko od drugih slovenskih škofov, ni hotel podpisati resolucije, češ da je ena tretjina vernikov v nadškofiji furlanske in italijanske, t.j. neslovenske narodnosti, in da bi ti torej ne želeli v slovensko državo.

Slovenci so se v hotelu sestajali tudi kasneje, po vojni. Hotel je takrat upravljal Luigi Vida, goriški Italijan, ki pa je imel predvsem slovenske kliente. Z njim se je poročila Slovenka Marija Baldassi, doma iz Lipice nad Kalom nad Kanalom. Gospodinja je bila zelo skrbna, v kuhinji in v gostilni je imela cel kup pridnih pomočnic. Imeli so 28 sob, ki so bile vedno zasedene. Med vojnama so v hotelu večkrat prenočevali tudi mnogi italijanski vojaki, ki so prišli na obisk krajev kjer so se med prvo vojno borili. Tam so se v tistem času zbirali tudi slovenski duhovniki, ki so prihajali v nadškofijo. Goriški novinar Polde Kemperle je tam zbiral podatke, ki jih je potem objavljal v Goriški straži, seveda le dokler je ta izhajala.

Hotel Pri zlatem jelenu je nadaljeval svoje poslanstvo tudi po drugi svetovni vojni. V njem je bilo vse po starem. Gospodinji Mariji je pomagala tudi sestra Lojza. Ljudje, ki so tam blizu imeli trgovine in delavnice so še zlasti predpoldne tja prihajali na prigrizek: krožnik golaža, vampov ali klobase z zeljem. Ob uri kosila je jedilnica bila polna. Zvečer so se tam zbirali meščani, odrasli kot tudi mladina. Potem ko je nekdo popil kavico pri Bratužu je zašel k Jelenu na kozarček domačega. Razdalja med znanima lokaloma je bila le kakih sto metrov.

Pri Jelenu so se v prvih povojnih letih s svojimi sorodniki, ki so prihajali iz Jugoslavije, srečevali tisti ljudje, ki so bili po letu 1945 zapustili kraje onkraj meje. Tam je enkrat tedensko uradoval tudi jugoslovanski konzul iz Trsta. Za potovanja v Jugoslavijo je bil takrat potreben vizum. Goričani so ga dobili v eni posebnih sob tega hotela, kjer je svoj "urad" imel zastopnik konzulata.

Tudi v povojnih letih so tam bili sestanki nekaterih slovenskih društev. Ker ta niso imela svojih sedežev so sestanke imela v posebnih sobah tega gostišča.

Gospodinja Marija Vida je tam vzdržala do konca sedemdesetih let. Obdržala je sobe, gostilno pa oddala v najem. Pri njej je do zadnjega delala njena mlada sorodnica Jožica, ki je v Gorico prišla iz Kanala sredi petdesetih let. Ta je pred nekaj leti prevzela in popolnoma preuredila gostilno v Podturnu, v Ulici Lunga, kjer ima dandanes vse polno klientov, tudi kakšnega od tistih, ki so pred leti hodili k Jelenu. V tej gostilni dobiš jedi pripravljene na star, tradicionalni način.

Gospodinja Marija Vida je umrla pred nekaj leti, ko je bila znana gostinska stavba že zaprta. Sedaj je stavba popolnoma prenovljena. Najbrž v njej ne bo več gostilniškega prostora. V Goričanih srednje in starejše generacije pa najbrž vzbuja prijetne spomine vsakokrat ko gredo tam mimo.

MARKO WALTRITSCH

Antonio Boemo je zbral slike in dokumente

Nova knjiga o Gradežu

V tržaški Edinosti je že pred leti podpisani našel več oglasov, ki so pred prvo svetovno vojno morebitne slovenske izletnike v Gradež opozarjali, da je v tamkajšnji ulici Gradenigo, na številki 3, odprta podružnica tržaške filialke Ljubljanske kreditne banke.

V knjigi Antonia Boema z naslovom "Ritorno a Grado" ki je pri založbi Edizioni della Laguna izšla pred nekaj dnevi, in ki je zelo bogata na reprodukcijah slik, razglednic in dokumentov, najdemo tudi nemško napisani oglas te podružnice v tistih letih najpomembnejše slovenske banke, ki je imela svojo centralo v Ljubljani, filialke pa v Splitu, Celovcu, Trstu, Sarajevu, Gorici in v Celju. Oglas je očitno iz let tik pred prvo svetovno vojno, saj je bila podružnica Ljubljanske kreditne banke v Gorici odprta šele takrat. V Gorici je ta banka imela poslovalnico najprej v stavbi Zadružne zveze nasproti hotela in kinodvorane Central, zatem pa v Trgovskem domu.

V gradeškem primeru se je Laibacher Creditbank, tako je nemško označena banka, ukvarjala predvsem z menjavo denarja. Vendar pa so v njej gostom ponujali vse druge bančne posle. V hrambo so sprejemali tudi vrednostne papirje, ki so jih tudi kupovali ter prodajali.

V tej gradeški pisarni so imeli tudi telefon. V Gradežu je to bil telefon s številko 43.

Že prej smo napisali, da so v Gradežu delovali tudi drugi slovenski ljudje. Goričan Andrej Gabršček je tam imel svoj poletni kiosk v katerem je prodajal tudi časopise in knjige v vseh slovanskih jezikih. Izdajal je tudi barvne razglednice. Na njih je bil poleg italijanskega "Grado" tudi slovenski naziv "Gradež". Reprodukcije nekaterih teh razglednic so bile objavljene v knjigi "Un saluto da Grado", ki je pred dvema letoma izšla pri založbi Edizioni della Laguna. V tisti knjigi je tudi raprodukcija slik goriškega fotografa Antona Jerkiča. Tega znanega fotografa, ki je s svojo kamero ovekovečil najpomembnejše osebe in trenutke slovenskega življenja na Goriškem pred prvo vojno in skoro vse kraje pri nas, se v Gradežu spominjajo zaradi tega, ker je bil prvi, ki je opustil uveljavljeno slikanje hotelov in motivov na plaži ter se lotil fotografiranja Gradeža ob mraku ali ponoči. Šlo je za novo fotografsko zvrst.

V Gradež so bodisi pred 1. svetovno vojno kot tudi v času med dvema vojnama prihajali na počitnice številni gostje iz Češke, Slovaške in tudi Poljske, vsaj iz tistih krajev slednje, ki so do 1. vojne bili v okviru habsburškega cesarstva. Zaradi tega je čisto razumljivo, da je bila reklama tamkajšnje letoviščarske ustanove in nekaterih hotelov napisana tudi v češčini ter v poljščini. Z oznakami v teh jezikih so bile opremljene tudi razglednice. Tudi nekaj tega dobimo v zadnji knjigi, ki jo je uredil Antonio Boemo.

Knjiga je velikega formata, ima 150 strani, nekaj sto črnobelih in barvnih slik, razglednic, dokumentov. Tudi to knjigo je izdala založba Edizioni della Laguna. Zanimiva je za vsakogar, ki ga zanima Gradež oziroma, ki ga zanimajo kraji v naši deželi. Čeprav smo podobnih knjig dobili že veliko jih ta brez dvoma prekaša. Tudi zaradi tega, ker so v njej objavljeni številni doslej javnosti neznani dokumenti. Knjigo je avtor napisal ob stoletnici tamkajšnje letoviščarske ustanove. Teksti so italijanski, kar precej jih je prevedenih v nemščino, saj danes med tujimi gosti v Gradežu prednjačijo Avstrijci in Nemci. Sicer pa je dandanes lastnica hotela Adria Čehinja in prav na praznik stoletnice ustanove je v Gradež prišel tudi zastopnik češkoslovaške vlade, ki je izrazil željo, da bi ljudje iz tistih krajev lahko spet prihajali na počitnice v Gradež, potem ko so skoro pol stoletja bili odsotni. (mw)

Za četrtino manj cigaret so prodali v naši deželi

Bo italijanska vlada od slovenske zahtevala, da ta prepove delovanje brezcarinskim prodajalnam na mejnih prehodih med Slovenijo in Italijo? Bajè so deželni funkcionarji državnega monopola to zahtevali od nadrejenega finančnega ministrstva. Že na začetku letošnjega junija je upravitelj državnega monopola v Vidmu Carlo De Stefani novinarjem povedal, da je zaradi občutnega padca prodaje cigaret na vsem ozemlju Furlanije-Julijske krajine (tu je 24 skladišč cigaret) treba nekaj narediti, sicer bo država tudi v bodoče izgubljala lepe denarce, ki so ji v tem trenutku še kako potrebni.

Zaradi vedno večje akcije proti kajenju, ki bo najbrž dosegla svoj višek z zakonom o prepovedi kajenja v vseh prostorih, ki so odprti za javnost, je v zadnjih petih letih v vsej Italiji prodaja cigaret upadla za približno 10 odstotkov. V naši deželi pa je prodaja upadla za 24,23 odstotkov, kar je svojevrsten rekord. To gre seveda pripisati brezcarinskim prodajalnam na slovenskem ozemlju. Na Goriškem je prodaja upadla za 24,17 odstotkov, na Tržaškem za 27,38 odstotkov, na Videmskem celo za 30,42 odstotkov, medtem ko je v pokrajini Pordenon prodaja upadla le za 18,31 odstotkov.

Nikjer na svetu ni takih brezcarinskih prodajaln na kopenskih mejnih prehodih. Taki dutyfree shopi so le na letališčih in v pristaniščih. V naši deželi pa so te trgovine tudi na mejnih prehodih 2. kategorije, skozi katere lahko greš le s propustnico. V Sloveniji danes ni več brezcarinskih trgovin v hotelih ali v obratih v notranjosti.

Obstoječi italijanski zakoni dovoljujejo, da ima potnik pri sebi le en odprt zavojček cigaret, nikakor pa ne kar deset ali še več zavojčkov. Finančna straža zasedaj ne ovira prenosa cigaret, pa čeprav dejansko gre za nedovoljeno stvar. V Vidmu so celo dali predlog, da bi na prihodnjih pogovorih med Italijo in Slovenijo, kjer bodo razpravljali o potrditvi starih italijansko-jugoslovanskih sporazumov oziroma o podpisu novih, italijanska stran dala na pogajalno mizo tudi to vprašanje.

Nič čudnega ni, da italijanski kadilci kupujejo cigarete v teh brezcarinskih trgovinah onkraj meje, še zlati če vemo, da je cena polovična od tiste doma. V pičlih štirih letih pa je bilo v Furlaniji-Julijski krajini prodanih 2.104.122 kilogramov cigaret manj. Če vemo, da je v vsakem kilogramu tisoč cigaret, da dandanes vsaka cigareta stane povprečno 150 lir, in da ima pri tem država 100 lir davka, torej čistega dobička si lahko sami izračunamo koliko je na ta račun v tem času izgubila državna blagajna. (AWS)

Ivan Pregelj

TOLMINCI

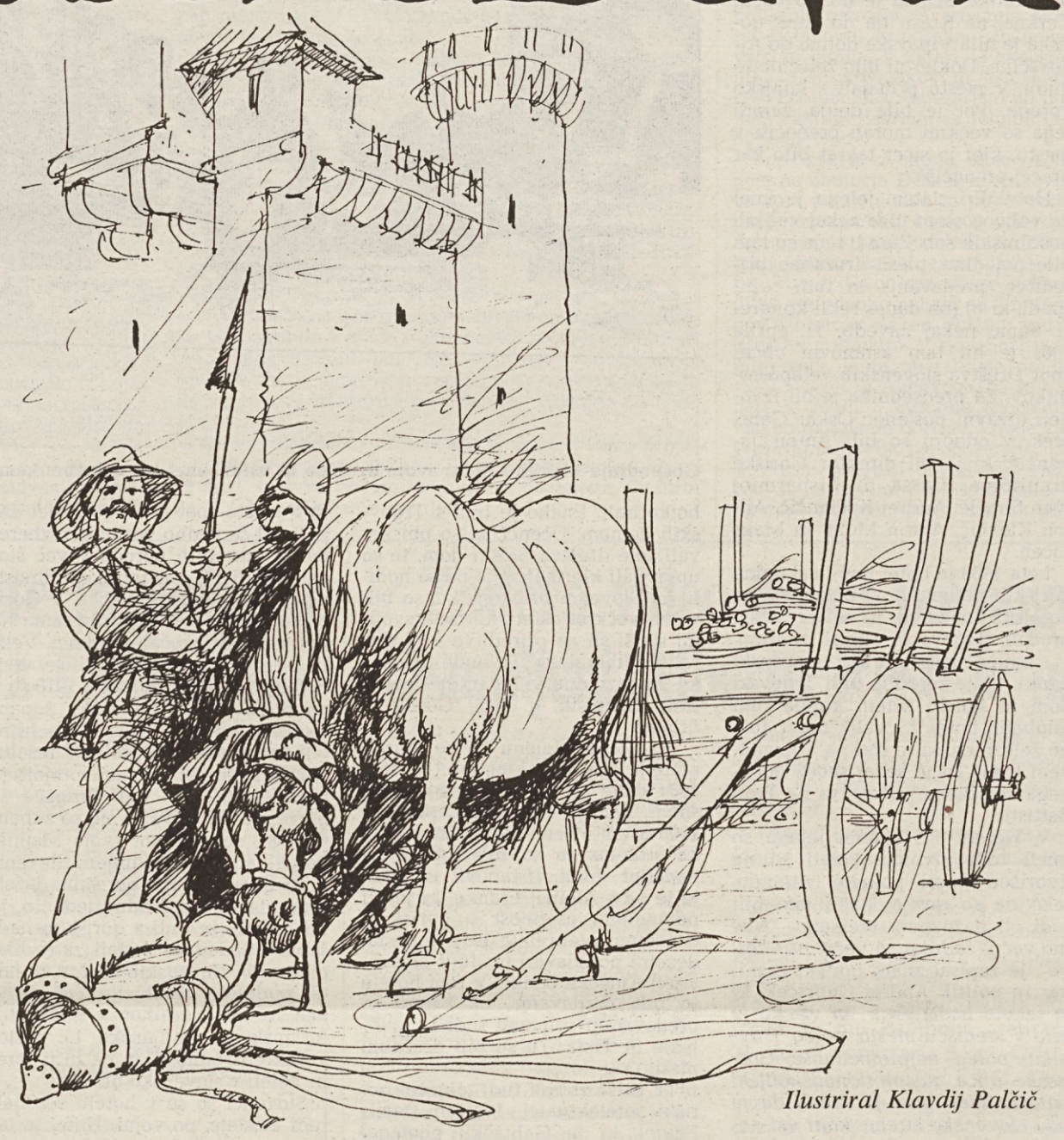

Ilustriral Klavdij Palčič

VII.

Brata

Nekaj tednov pozneje je bilo, nedeljskega popoldne okoli petih. Na Pečinah v svoji hiši je za orehovo mizo sedel kmet Andrej Laharnar. Bil je med najuglednejšimi možmi daleč in blizu, župan in kmetiški svetovalec, zakaj bil je pismen in je bukve bral. Odkar se je bil sporekel s fajmoštrom Bandelom na Šentviški gori, se je nekam čudaško potuhnil sam vase. S tolminsko gospodo je shajal, povedal, kadar je mislil, da so mu krivico storili, a plačal mirno naloženo mu dajatev ali prideljeni mu opravek. Krčeviteje pa se je gnal za druge in ni odnehal. Bil je med tistimi, ki so ga kmetje pooblastili, ko so se zadnjič pritožili pri cesarju, naj nese pritožbo k regimentu na Dunaj. Čudno je bilo tedaj, da so druge poslance zaprli in kaznovali kot nekake »vodje hudobnega upora«, le njega ne. Zdaj je sedel mož samcat in samski, kakor je bil ostal v svoje šestdeseto leto, za mizo nad mogočno knjigo in bral glasno iz nje. Takole je čital:

»Tedaj so se vkup zbrali izraelski starši inu so prišli v Ramat k Samuelu, inu so rekli k njemu: Poglej, ti si star postal, in tvoji sinovi ne hodijo po tvojih potih. Zato postavi eniga Krajla čez nas, da nas sodi, kakòr vsi ajdje imajo.«

Laharnar je dvignil glavo in pogledal skozi okno daleč onstran, preko idrijske doline na Vrata. Čudovito ostro je videl, zakaj začudeno je zamrmral:

»Hentaj, Občnar. Že v dvanajsto pestuje.«

Prečudno svojstveno je bilo Laharnarjevo lice. Nekaka vesela dobrota, neko pokojno zadovoljstvo se je zrcalilo na njem. Zdaj pa zdaj je hotelo zaigrati v veselem zadržanem smehu krog drobnih ustnic, stisnjenih nad brezobnimi usti kakor za poljub. Oči so bile mirne, modre, le nekako nezaupno izprašujoče; visoko čelo, potegnjeno kakor pri starem redovniku globoko v plešo, se je gubilo in trudno grbančilo. Preko čela si je segel mož z roko in bral dalje:

»Inu Samuel je vse besede Gospodnje timu folku povedal, kateri je od njega eniga Krajla prosil. Letó bo tiga Krajla pravda, kateri bo čez vas gospodoval: Vaše sinove bo on jemal k svojim kolam imu jezdicom, kateri pred njegovimi koli bodo tekali, inu h kapitanom, kateri bodo njegove njive orali, inu k žencom, v njegovo žetev, inu de bodo arnože, inu kar k njegovim kolam sliši, delali. Vaše hčere pak bo on jemal, da bodo apotekarice, kuharice, inu kruha peknje. Vaše narbulše njive inu vinograde inu oljske verte, bo on jemal inu svojim hlapcom dajal. On bo tudi od vaše sejtve in vinogradov desetino jemal, inu svojim kamrarjem inu hlapcam [1] dajal. Inu vaše hlapce inu dekle, inu vaše ner lepše hlapčiče, inu vaše osle, bo on jemal, in ž njimi svoje dela opravljal. Inu od vaše čréde bo on desetino jemal, inu vi bodete morali njegovi hlapci biti...«

Tu so zaškripala hišna vrata, težek korak se je oglasil v veži in že je nekdo pritisnil na kljuko, da bi vstopil. Andrej je okrenil glavo proti vratom in zaprl knjigo. Izraz rahle nejevolje, da ga motijo, mu je šinil čez obraz. Za trenutek. Ko je zagledal skrbljivo, vedno zamišljeno lice svojega mlajšega brata z Roč, so mu sinile oči vedro in jasno.

»Glej, kaj si ti, Štefan?« je vprašal, ne da bi vstal in pokimal bratu.

»Sem, Bog daj dober večer,« je odzdravil brat in sedel na drugi konec mize. »Ti pa samo bereš.«

»Saj je nedeljski dan,« je odvrnil Andrej in vprašal z očmi, ne da bi spregovoril:

»Nu? Kar tako ne prihajaš v vas.«

Kakor da ga ume, je povedal Štefan kratko:

»Kobila mi je crknila.«

»Bog pomagaj,« je vzkliknil Andrej. »Kaj pa je bilo živali?«

Štefan se je trudil, da bi povedal mirno. Pa je bruhnil le kratko in bridko iz sebe.

»Tolminski!«

Andrej je dvignil počasi pogled s knjige, ki je bila vezana v bledo usnje in je nosila na čelu sliko cesarja Maksimilijana. Pogledal je bratu v oči in vprašal:

»V raboti?«

»V raboti!« je odvrnil Štefan in povedal, da so mu žival pustili tri ure v dežju. Da nalašč, je rekel, ker je eno besedo zinil, češ da so mu odmerili tlako po pomoti. Pa da ga je takoj birič vlekel pred sodnika in da je še dobro prešel, da ga niso kar v turn zaprli.

Brat Andrej ni rekel nič. Le gube na čelu so mu postale težje in se stisnile še trudneje kot prej. Štefan pa se je razgrel in začel psovati gospodo in galjote. Tedaj je dvignil Andrej glavo in dejal mirno:

»Ali boš z grdo besedo mrho oživil?«

»Tako miren kot ti ne morem biti, ki si učen pa v svoje bukve gledaš. Pa bi bil prej videl moje bukve doma. Ana joče in otroci se skrivajo po kotih, da bi jih ne slišal, ko jih žalost sili, da bi tulili. Pa sem bil že tak, da sem rekel, nedelja gori nedelja doli, mrhovine v hlevu ne bom gledal. Na vlake sem jo naložil pa pod Laz zapeljal. Naj me Šentviški vrže s pridižnice, da sem ajd, kakor je že tebe. Galjot je, kakor so vsi drugi.«

»Galjot in ajd,« je tedaj pritrdil Andrej. »Krivo uči, da gre po postavi odrajtovati davke. Gre, pa v božjih zapovedih tega ni. Tako je zmaličil Boga, da bi svoji mošnji služil pa bratu v Gorici, ki je dacar in že po očetu biriču biriški.«

»Kaj mi svetuješ?« je tedaj vprašal Štefan. »Ali naj se pritožim pri grofu?«

»Pravdaj se z močnejšim, če misliš, da boš zmagal,« je odvrnil trudno Andrej. »V naprej ti povem, da ne boš opravil nič. Prva krivica, ki so ti jo storili. Prenesi! Potuhni se, morda bo zadnja. Če jih boš dražil, se te bodo zapomnili.«

»Če je tako,« je vzkliknil Štefan, »potem mi le še povej, kako more Bog gledati tako mirno...«

Andrej mu je segel v besedo:

»Pusti Boga: Bog ni kriv ne desetine ne tlake. Tu notri,« je potrkal na knjigo, »sem bral, kako je Samuelu povedal, kaj bodo imeli v Izraelu, ko so hoteli imeti kralja. Tudi mi smo šli sami pod kralje, pa jih zato imamo z desetino in opravki in smo hlapci.«

»Kaj pa Tolminski kralji?« je vprašal Štefan; »kaj je kralj že vsak galjot?«

Andrej je trenutek premišljal, nato je dejal:

»Tako je, kakor sem rekel. Naš kralj je cesar, tolminska gospoda pa so njegovi kamrarji in hlapci. Teh hlapcev hlapci smo kmetje.«

»Pa nas torej le hlapci zatirajo, hlapci, krivični oskrbniki. Če je gospod pošten, krivičnih hlapcev ne bo držal.

»Vsak gospodar bo držal s svojim hlapcem,« je menil bridko Andrej.

»Za božje ime, Andrej,« je vzkliknil Štefan, »ne govori tako, da bi ti otroci ubežali. Kaj mi mar, kako bereš v svojih bukvah in kako sodiš. Po pameti zini! Če se mi krivica godi, se vendar smem potegovati za svojo pravico. In če bi mi jo cesar delal, proti cesarju samemu! In če njegov kamrar, kakor deš, proti kamrarju. Pravica gre nad vse, vsi smo pod njo.«

Andrej ni odgovoril takoj. Odprl je knjigo in jo razmišljeno zopet zaprl. Potem je dejal:

»Božja misel gre nad vse, pod njo smo vsi.«

Živahneje je dodal s pikrim glasom:

»Nu, saj sam vidiš! Ali se ne pravdamo že sto let? Ali je kaj pomagalo? Kje pa si videl, da je pravica zmagala? Božja misel pač, ki je ta, da se pokorimo za oblevnost, ki smo si kralja želeli pa desetino, opravke, bremena in kamrarje.«

Štefan je vnemoglo ugovarjal:

»Tebe nisem gospodar! Srca nimaš, samo svojo misel in svoj prav. Pa ti rečem, če bi bil recimo Lužnik na Bači, ki so mu hčer skvarili, ali pa Kavčič na Poljubinju, pa bi njegovo vdovo in sirote premislil, ali pa Kragulj na Modrejcah, ali pa Martin Munih, ki umira v goriških ječah, ali pa tisti Gradnikov Janez in še ta in ta, ki se jim je v nebo vpijoča krivica godila, pa bi še to pomislil, kako se galjoti lažejo pa nas cesarju tožijo, da se upiramo, lej, saj smo prav danes čuli cesarsko grajo, če se niso sami v Tolminu vsega izmislili, da bi nas slepili, pa če bi premislil, da tepejo ženske, jih grdo slačijo, da otroke ubijajo...«

»Vse vem,« je vzkliknil tedaj Andrej razvneto, »še več vem, kot ti in bi ti prav povedal, če bi me umeti hotel, pa me nočeš. Pa da mi srce očitaš, da ga nimam... Lej, tu notri je pisano,« je potrkal na knjigo, »in sem bral, da je bil neki levit, ki so mu ženo skončali, pa jo je na drobne kosce razsekal in okoli poslal, da so vstali vsi kakor en mož in pomorili ves Benjaminov rod. Za eno ženo, za eno krivico.«

»Glej,« je zavpil Štefan, »to je pa prav tako, kakor če bi se mi vzdignili za Lužnikovo...«

»Le dajte se,« je menil pikro Andrej, spoznavši, da je zinil mimo svojega namena sebi in svoji želji v napoto, »le vzdignite se! Bomo videli, kdo se bo potegnil za tvoje otroke, kadar vas razženejo s svojimi vojaki.«

Štefan je vstal.

»Danes ni opraviti s teboj.«

»Zakaj ne ?« je vprašal trenutno mirno Andrej. »Dam ti denarja, kupi si drugega konja. Ali veš kje zanj?«

»Vedel bi že,« je skušal govoriti vsakdanje tudi Štefan. »Zlatoper na Idriji ima nekaj, pa mi ponuja.«

»Kupi,« je dejal Andrej. »V Tolmin pa ne hodi.«

Ko je molčal nekaj trenutkov, je dejal:

Saj bi te ne učil tako, če bi srca ne imel. Pa ga imam in vem, da imaš ženo in otroke. Le nič se sicer ne boj, da ne pride tvoj in moj čas, če je v božji misli. Pa še tedaj ne misli med prve. Nisi sam, nimaš pravice!«

Štefan je sedel molče zopet za mizo. Andrej je postavil na mizo hleb kruha in bokal domačega vina. Mirno sta nato brata kramljala o slabi letini, o novi, strožji prepovedi glede novin in o zadnji Andrejevi globi, ker je kljub strožji prepovedi, kakor so rekli v Tolminu, izčistil tako »novino«, ko je iztrebil iz senožeti nekaj grmov in kup kamenja, obraslega z leskovjem in robido. Omenila sta, da pobirajo v Tolminu desetino zopet v blagu, spomnila sta se fajmoštra Bandela in njegovega brata, ki ima v zakupu dac od vina in mesa in mu neki na Tolminskem dolgujejo kmetje strašne denarje, da zdaj celó z vojaštvom grozi in z najhujšo rubežnijo.

»Le koga ima, ki mu tako prav pove, koliko živine pokoljemo,« se je čudil Andrej; »saj dobro ve, da se tolminski biriči branijo Bandelove pobiraške službe in da mora biti kak domačin, kakšen mesar ali živinski prekupec, ki kmete izdaja...«

(se nadaljuje)

---

(1) *kamrarjem inu hlapcam:* oskrbnikom in služabnikom: v novi izdaji sv. pisma (Mohorjeva družba, Celje 1959), 1. knjiga kraljev, str. 480: Samuel je povedal vse Gospodove besede ljudstvu, ki je zahtevalo od njega kralja. Rekel je: »To bodo pravice kralja, ki bo kraljeval nad vami. Jemal bo vaše sinove in si jih nastavljal, da bodo na njegovih vozeh in na konjih in da bodo tekali pred njegovim vozom. Postavljal si bo tisočnike in petdesetnike; orati bodo morali njegove njive, pospravljati njegovo žetev in mu narejati bojno orožje in vozno opravo. Vaše hčere pa bo jemal, da bodo pripravljale mazila, kuhale in pekle. Vaše najboljše njive, vinograde in oljnike bo jemal in dajal svojim služabnikom. Od vaših setev in vinogradov bo pobiral desetino in jo dajal svojim dvornikom in hlapcem. Jemal bo vaše hlapce in vaše dekle, vaše najboljše vole in osle ter jih rabil pri svojem delu. Od vaše drobnice bo pobiral desetino, vi sami pa mu boste hlapci. Tisti čas boste vpili zaradi svojega kralja, ki ste si ga izvolili, toda Gospod vas tisti čas ne bo uslišal.«

V 9. etapi na kronometer je tekmecem na touru zadal ogromne zaostanke

Miguel Indurain neizprosen

LUKSEMBURG — V deveti etapi na kronometer, ki je v celoti potekala po luksemburških cestah, je glavni favorit toura Španec Miguel Indurain v 65 km vožnje dobesedno pometal z vsemi svojimi nasprotniki. Bil je res neizprosen. Zadal jim je nepojmljive zaostanke, kot da bi se proti cilju namesto s kolesom peljal z motorjem.

Čeprav je Francoz Pascal Lino ohranil rumeno majico, ni nobenega dvoma več, da ga bo Indurain kmalu izpodrnili s čela skupnega vrstnega reda. Če že prej ne, mu bo to zanesljivo uspelo v predpredzanjem dnevu, ko bo spet na sporedu 60 km dolga etapa na kronometer. Lino je pred Indurainom, ki je zdaj na lestvici drugi, ohranil 1'27" prednosti, a je v včerajšnji etapi izgubil več kot 4'.

Toda prava poraženca sta Italijana Bugno in Chiappucci. Bugno je sicer pristal na častnem 3. mestu, a njegov zaostanek znaša 3'14". Še huje se je godilo Chiappucciju: na cilj je prispel 5'26" za Indurainom.

Šok je bil popolen. Bugno na cilju ni vedel, kaj reči. »Indurain je v zadnjih letih izredno napredoval ali pa smo vsi ostali nazadovali. Sam sem vozil po svojih močeh, nimam si kaj očitati, kaže pa, da je prvo mesto že oddano«, je dejal svetovni prvak.

Chiappucci se je izgovarjal: »Veter mi je pihal v obraz, zdelo se mi je, da vozim navkreber. Sicer pa, če pomislim, kako so se obnesli takoimenovani specialisti na kronometer, se niti ne morem pritoževati. Isto je bilo na giru: Indurain je premočen. Mogoče je tudi Bugno razumel, da ga na tem terenu ne more premagati. Ne vem, če bom še napadal. Tour mora osvojiti Bugno, ne pa jaz«.

Zanimivo je, da razlika med ostalimi kolesarji ni tako velika, saj loči drugega od dvanajstega le 1'30". Boj za končno drugo mesto utegne torej biti zanimiv, o tem, da bo Indurain po včerajšnji vrtoglavi vožnji slavil končno zmago, nihče ne dvomi. Vanj se lahko vključi tudi Američan Lemond, čigar forma se vzpenja. Chioccioli, lanski zmagovalec gira, ki tu v Franciji nastopa prvič, čeprav ima že več kot trideset let, pa na lestvici vse bolj tone. Včeraj je zaostal kar za 7'41". V rezervi ima še Alpe, s katerimi se bodo na touru prvič spoprijeli jutri. Kdor še upa, da lahko prepreči slavje Induraina, bo moral na prihodnjih vzpetinah napeti vse sile. Za zdaj pa kaže, da ima največ energij prav Španec, ki se je doslej na touru samo branil, čačakjoč na kronometrske preizkušnje.

Pred alpskimi napori bodo danes udeleženci toura privozili še v Strasbourg. Etapa je povsem ravninska, baje najlažja na letošnji dirki po Franciji, ki pa je vsak dan tako zanimiva, da napovedi ne kaže jemati pretirano resno.

VRSTNI RED 9. ETAPE

1. Indurain (Šp), ki je 65 km prevozil v 1'19.31", poprečna hotrost 49 km na uro; 2. De Las Cuevas (Fr) po 3'00"; 3. Bugno (it) 3'41"; 4. Jaskula (Pol) 3'47"; 5. Lemond (ZDA) 4'04"; 6. Lino (Fr) 4'06"; 7. Roche (Irs) 4'10"; 8. Kasputis (Lit) 4'26"; 9. Zuelle (Švi) 4'29"; 10. Delgado (Šp) 4'52"; 11. Bernard (Fr) 4'54"; 12. Skibby (Dan) 4'59"; 13. Louviot (Fr) 5'01"; 14. Yates (VB) 5'10"; 15. Perini (It) 5'21"; 16. Ruè (Fr) 5'22"; 17. Alcala (Meh) 5'25"; 18. Chiappucci (It) 5'26"; 19. Vazella (It) 5'28"; 20. Leanizbarrutia (Šp) 5'57"; 23. Fignon (Fr) 6'01"; 26. Breukink (Niz) 6015"; 45. Chioccioli (It) 7'41".

SKUPNI VRSTNI RED

1. Lino (Fr) 36.59'03"; 2. Indurain (Šp) 1'27"; 3. Skibby (Dan) 3'47"; 4. Roche (Irska) 4'15"; 5. Lemond (ZDA) 4'27"; 6. Bugno {it) 4'39"; 7. Heppner (nem) 4'52"; 8. Chiappucci (It) 4'54"; 9. Ledanois (Fr) 5'52"; 10. Leanizbarutia (Šp) 6'15"; 11. Perini {it) 6'50"; 12. Delgado (Šp) 7'11"; 13. Bauer (Kan.) 7'31"; 14. Fignon (Fr) 7'44"; 15. Alcalà (Meh) 7'46"; 16. Ruè (Fr) 8'14; 17. Breukink (Niz) 8'38"; 18. Leblanc (Fr) 8'44"; 19. Bouwmans (Niz) 8'58"; 20. Boyer (Fr) 9'37" 21. Chioccioli (It) 10'09".

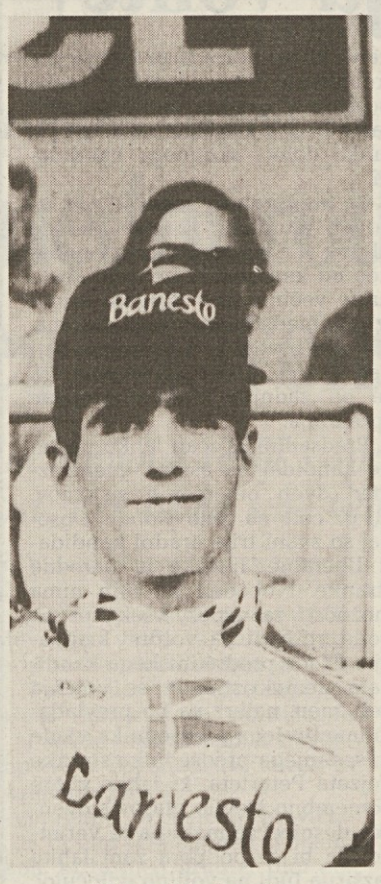

Miguel Indurain

Jutri konec nogometne borze

Kupčij ne bo več veliko

CERNOBBIO — Na nogometni borzi sta bila v teh dneh v središču pozornosti Crippa in Vierchowod, vendar pa se je izvedelo, da bosta tudi v prihodnji sezoni ostala pri Napoliju oziroma pri Sampdorii. Za Crippo sta se potegovali moštvi Interja in Parme, Juventus pa je bil pripravljen odšteti za veterana Sampdorie veliko denarja.

Borza se bo končala jutri, pričakujejo pa še nekaj novosti, vendar nebistvenih. Tujce v Italiji praviloma lovijo, a jih nato mnogokrat tudi odslavljajo. Völler je že prestopil k Marseillu, interjevec Klinsmann pa bo zaigral za Paris Saint'Germaine. Brehme odhaja v Zaragozo.

Deželni prvoligaš Udinese je medtem včeraj, kot prvi med A in B ligaši, začel priprave na novo sezono. Od novih sta se odzvala le Stefano Pellegrini in povratnik Alessandro Orlando, napadalec Branca, ki se prav tako vrača v Videm po dveh letih, pa bo menda prišel danes, čeprav se šušlja, da ga vabijo tudi k Laziu. Nerešeno je še vprašanje tretjega tujca. Skratka, trener Fedele, ki je napovedal hud boj za obstanek, še nima vseh obljubjenih igralcev.

Slovenija najuspešnejša

Na svetovnem mladinskem prvenstvu kajakašev in kanuistov na divijih vodah je bila najuspešnejša Slovenija. Osvojila je največ zlatih kolajn, štiri, pa še eno srebrno in eno bronasto.

Mansell je na VN v Silverstonu zmagal že sedmič

Williams brez tekmecev

SILVERSTONE — Po neuspešnem boju za tretje mesto z Benettonovim pilotom Brundlom je svetovni prvak v formuli ena Ayrton Senna Šest krogov pred koncem nedeljske VN v Silverstonu odložil rokavici in čelado in se dokončno odpovedal vsem letošnjim ambicijam. Nigel Mansell je z ogromno prednostjo le nekaj minut zatem osvojil sedmo letošnjo zmago v dirkah za svetovno prvenstvo in to prvenstvo verjetno tudi že predčasno osvojil. Senna je bil po dirki zelo potrt, nič boljše pa ni bilo razpoloženje v angleškojaponskem timu Mclaren. Berger je sicer osvojil peto mesto, a na cilj je prispel s kadečim se motorjem, od katerega je očitno zahteval več, kakor ta čas zmore. Silverstone je razgalil vso nemoč mclarnov in Hondinih motorjev, ki so si v dveh sezonah zapravili vso pridobljeno prednost in povsem izgubili tehnološki dvoboj z tekmeci iz hiš Williams in Renault, ogroža pa jih zdaj tudi Benetton ford.

Poglavje zase je Ferrari. Nedeljska dirka je bila že šesta, na kateri Maranellovi bolidi niso osvojili niti točke, že tretjič pa je Alesija zaustavila banalna okvara protipožarne naprave! Skratka, italijanska hiša se je resnično dotaknila dna. Njen zaostanek je zdaj takšen, da ni realno pričakovati, da bi se na noge postavila v eni sami sezoni, zato pa tudi ni upanj, da bi Senna prestopil k Ferrariju.

Nigel Mansell korak od naslova

VRSTNI RED VN VELIKE BRITANIJE: 1. Mansell (VB) williams; 2. Patrese (It) williams po 39"; 3. Brundle (VB) benetton po 48"; 4. Schumacher (Nem) benetton 53"; 5. Berger (Av) mclaren 55"; 6. Hakkinen (Fin) lotus 1'20".

SKUPNI VRSTNI RED PILOTOV: 1. Mansell (VB) 76, 2. Patrese (It) 40, 3. Schumacher (Nem) 29, 4. Berger (Av) 20, 5. Senna (Br) 18, 6. Brundle (VB) 13, 7. Alesi (Fr) 11, 8. Hakkinen (Fin) 5, 9. Alboreto (It) 5, 10. de Cesaris (It) 4, 11. Wendlinger (Av) 3, 12. Comas (fr) 3, 13. Capelli (It) 2, 14. Herbert (VB) 2, 15. Martini (It) 2, 16. Gachot (Fr) 1.

SKUPNI VRSTNI RED HIŠ: 1. Williams renault 116 točk, 2. Benetton ford 42, 3. McLaren 38, 4. Ferrari 13, 5. Lotus 7, 6. Footwork 5, 7. Tyrrell 4, 8. March in Ligier 3, 9. Dallara 2, 10. Venturi 1.

Slavje Cagive v pollitrskem razredu

BUDIMPEŠTA — Na motociklistični VN madžarske, ki je štela za SP, je bilo slavje Italijanov praktično popolno. V najmanjšem razredu je zmagal Gramigni, v srednji pa Cadalora. Do tu nič novega, prava novost pa je ta, da je v kraljevski pollitrski kategoriji po deset letih slavilo zmago vozilo italijanske hiše. Dirko, ki se je odvijala pod dežjem, je namreč Američan Lawson osvojil s cagivo.

125 ccm: 1. Gramigni (It) aprilia; 2. Waldmann (Nem) honda po 0"119; 3. Gresini (It) honda 0"146. Lestvica za SP: 1. Waldmann (Nem) 101; 2. Gresini (It) 88; 3. Gramigni (It) 87.

250 ccm: 1. Cadalora (It) honda; 2. Reggiani (It) aprilia 11"738; 3. Puig (Šp) honda 18"093. Lestvica za SP: 1. Cadalora (It) 155; 2. Reggiani (97); 3. Chili (It) 72 točk.

500 ccm: 1. Lawson (ZDA) cagiva; 2. Chandler (ZDA) suzuki po 14"194; 3. Mamola (ZDA) yamaha 37"730. Lestvica za SP: 1. Doohan (Avstral) 130; 2. Schwantz (ZDA) 87; 3. Rainey (ZDA) 73 točk.

Na SP v razredu evropa njavečji uspeh Slovenije

Potokar »srebrn«

IZOLA — Svetovno jadralno prvenstvo za razred evropa je v izvedbi izolskih jadralnih delavcev vsestransko izjemno uspelo. Piko na i pa je dodal 21-letni Samo Potokar iz Portoroža, ki je osvojil srebrno medaljo, kar je največji uspeh slovenskega jadranja ne le v tem, pač pa v vseh tekmovalnih razredih. Uspeh slovenskih jadralcev sta zaokrožila Vesna Dekleva z 12. mestom med dekleti ter Mavricijo Benčič (oba iz Izole), ki je bil trinajsti.

Naslova svetovnih prvakov sta zasluženo osvojila Švedinja Malin Millbourn med jadralkami ter Finec Petri Karto med jadralci. Kolajne pa so odšle še v Norveško in Belgijo. Po zaslugi deklet je Švedska osvojila dve medalji, medtem ko je pri fantih ostala praznih rok, saj je presenetljivo Hermansson šele na 8. mestu. Najboljši italijanski uvrstitve sta dosegla Federica Salva na 8. mestu ter M. Molletti, kije bil 12. Razočaranje pa si je za konec kariere v tem razredu pripravil slovenski državni prvak Branko Brčin, ki je bil prva tri kola še v deseterici, potem pa je zaradi dvakratne diskvalifikaci zdrsnil na 46. mesto.

»Vesel sem uspeha in najtežje mi je bilo v zadnji regati, ko se je odločalo o medalji. Medalja mojega načina življenja ne bo spremenila. Odhajam na ladjo in se najbrž s tem poslavljam od jadranja,« je med drugim izjavil po velikem uspehu Samo Potokar, portoroški pomorščak, ki zaradi delovnih obveznosti ni nastopil niti na open weeku in bi zanj prav lahko dejali: prišel, videl in dosegel največji slovenski uspeh.

KONČNI VRSTNI RED

Jadralke: 1. Millbourn (Šve) 16,7; 2. Bellemans (Bel) 39; 3. Nordqvist (Šve) 46; 8. Salva (It) 72,1; 12. Dekleva (Slo) 91; 15. Calligaris (It) 94; 36. Zerial (It) 187; 42. A. Kraigher, 50. Čok; 52. B. Kraigher (vse Slo).

Jadralci: 1. Karto (Fin) 44,4; 2. Potokar (Slo) 65; 3. Moberg (Nor) 67,7; 12. Bolletti (It) 152; 13. Benčič 172; 27. Deržek; 37. Kranjc; 46. Brčin (vsi Slo), itd. (Kreft)

totip

1. —	1. Mami Ks	2
	2. Lexy Bs	X
2. —	1. Minni del Lupo	1
	2. Folgore Om	2
3. —	1. Faldarmut	2
	2. Lobo Feroz	X
4. —	1. Marezzano	X
	2. Malinovo	2
5. —	1. Marchesina	X
	2. Gheller Cs	1
6. —	1. Cefalonia	1
	2. Alipede	2

KVOTE

12 (276 dobitnikov)	4.230.000 lir
11 (3.601 dobitnikov)	323.000 lir
10 (24.609 dobitnikov)	46.000 lir

Tenis: deželna faza U14

Poraz Gaje

V polfinalnem srečanju teniškega deželnega ekipnega prvenstva under 14 je Gaja z 2:1 klonila pred TC Triestino in je tako izločena iz nadaljnjega tekmovanja, v finalu pa se bodo fantje TCT pomerili z Gradežem, ki je v drugem polfinalu premagal TC Pordenon. V obeh primerih sta zmagali bolj homogeni ekipi in odločilni sta bili predvsem igri dvojic.

Kljub porazu so z uspehom mladih tenisačev pri Gaji zadovoljni, saj so dosegli zastavljeni cilj: zmago v svoji skupini in uvrstitev med štiri najboljše ekipe v deželi.

Posamezni rezultati: Aleš Plesničar - Paronic 4:6, 6:1, 6:0; Vavpetič - Del Degan 1:6, 1:6; Aleš Plesničar, Vidali - Paronic, Del Degan 4:6, 2:6.

Naj omenimo še, da se je Dorjan Gomizelj na turnirju C kategorije v Gradežu prebil do 3. kola, v katerem bo igral proti Varuttiju (TC Campoformido). (M.R.)

Regata »optimistov« odpadla

Vreme je organizatorju, TPK Sirena 1. regate za consko prvenstvo »optimist» kot selekcija za italijansko prvenstvo pošteno zagodlo. Na startu se je namreč prestavilo kar 71 tekmovalcev v predstavništvu vseh klubov 11. cone od Milj do Chioggie. Naj omenimo, da je tekmovalce med drugim pozdravil tudi odbornik pokrajinskega CONI Borri. Zaradi nenaklonjenosti vremena pa je regata, žal, opdala.

Ker pa je bila regata veljavna kot selekcija za italijansko prvenstvo, bodo preizkušnjo najverjetneje ponovili čez dva tedna, in sicer 25. in 26. t.m.

Sicer pa bo že ta konec tedna na sporedu druga regata za selekcijo za italijansko prvenstvo, tokrt v organizaciji JK Čupa.

Na sliki M. Magajne se številni »optimisti« pripravljajo na start, toda regata je zaradi nenaklonjenosti vremena, žal, odpadla.

obvestila

ŠZ SLOGA

obvešča, da od 30. julija do 2. avgusta organizira turnir v beach volleyu (odbojka na plaži) na nogometnem igrišču v Trebčah. Informacije in vpisovanje ekip do petka, 17. julija, v čistilnici »Rojano«, Ul. Barbariga 5 (tel. 414142), vsak dan od 8.30 do 18. ure. Vsak večer bo zabava s plesom in specialitete na žaru.

ZSŠDI

obvešča, da bo od 17. do 25. t. m. urad v Trstu zaprt.

SMUČARSKI KLUB DEVIN

obvešča, da bo odhod na smučarski trening na Mölltaler jutri, 15. t. m., ob 14. uri iz Praprota.

NAMIZNOTENIŠKA KOMISIJA ZSŠDI

bo priredila od 7. do 11. septembra v Zgoniku začetniški tečaj namiznega tenisa za otroke tržaških osnovnih in nižjih srednjih šol. Prijave sprejema urad ZSŠDI do petka, 17. t.m. od 8. do 16. ure (tel. 635627) ali vsak ponedeljek v Športnokulturnem centru v Zgoniku od 18. do 20.00 (tel. 229477).

Naročnina: za Italijo mesečna 23.000 Lir - Letna naročnina za 1992 znaša 276.000 lir. Poštni tekoči račun Založništva tržaškega tiska, Trst 13512348; za Slovenijo: mesečna 450 SLT (dnevna 22 SLT). Letna prednaročnina 5.000 SLT za tiste, ki jo poravnajo do 29. 2. 1992. Žiro računa 50101 - 601 - 85845, ADIT Sežana - Partizanska 75 a, telefon 067/73360; Fax 067/72441.

Oglasi: 1 trgovski modul (šir. 1 stolpec viš. 23 mm) 80.000 lir; finančni in legalni 120.000 lir; ob praznikih povišek 20%; mali oglasi 850 lir beseda; osmrtnice, zahvale in sožalja po formatu. Iva 19%. Naročila sprejemajo: iz dežele Furlanije-Julijske krajine agencija PUBLIEST Srl (vsak dan od 8.30 do 12.30), Trst, ul. Montecchi 6 - Tel. 7796-611 - Fax 768697; iz drugih dežel v Italiji podružnice SPI; iz Slovenije in Hrvaške STUDIO VISTA d.o.o., Ljubljana, tel.-fax 216155 vsak dan od 9. do 13. ure razen sobote.

primorski dnevnik

torek, 14. julija 1992

TRST - Ul. Montecchi 6 - PP 559
Tel. (040) 7796-600 - Tlx 460894 PD I
Fax 040/772418
GORICA - Drevored 24 maggio 1
Tel. (0481) 533382 - 535723 - Fax 0481/532958
ČEDAD - Ul. Ristori 28
Tel. (0432) 731190 - FAX 0432/730462

Odgovorni urednik **Vojimir Tavčar**

Izdaja **ZTT**
Tiska EDIGRAF

Član italijanske zveze časopisnih založnikov FIEG

V znamenju volitev

LJUBLJANA — Ta teden se bo pričela skupščinska razprava o treh volilnih zakonih: o volitvah v državni zbor, o volitvah v državni svet in o volitvah predsednika republike. Vse prognoze so soglasne, da bo razprava vroča in prizadeta. Vse stranke so pred nevarno pastjo, saj zavlačevanje z volitvami ali celo njihovo preprečevanje volivci ne bi odobravali. Strankarska podoba je skrajno zapletena, kazalo je že, da se je desnica združila, dejansko pa je celoten splet strankarskih in splošnih interesov tako zapleten, da bo treba počakati na končno podobo volilnega telesa in na končno podobo kandidatnih list.

V tem kontekstu pa imajo volitve predsednika republike posebno vlogo. Dosedaj so bile nekako potisnjene ob stran. Predsedniške kandidate so doslej določile samo tri skrajno desno, volilno zelo šibke stranke. Krščanski demokrati, celoten center in levica pa se glede tega še niso opredelili. Očitno je to pomembna in zahtevna politična izbira, saj se vse stranke zavedajo pomena volilnega boja za predsedniško mesto, ker se lahko prav okrog te volilne kampanje odloča bodoča usoda Slovenije, prevlada različnih tendenc.

Predsednik Republike Slovenije ima po novi ustavi omejene pristojnosti. Po členu 107 ustave razpisuje volitve, razlagaša zakone, imenuje državne funkcionarje in opravlja podobne bolj protokolarne zadeve. Toda v primeru izrednega stanja prevzame vso oblast, predvsem pa imenuje mandatarja in s tem bistveno vpliva na sestavo nove vlade.

V resnici ne gre za te formalno pravne in ustavne pristojnosti, temveč za politični in morali vpliv, ki je lahko izreden, ali pa ga tudi ni. Primer britanske kraljice je naravnost klasičen, njene pristojnosti so celo manjše od pristojnosti slovenskega predsednika, toda dejanska teža in vpliv v britanskem javnem življenju sta izjemna.

Podobno je tudi v Sloveniji, kjer je predsednik Milan Kučan zelo priljubljen in ima kot tak odločilno vlogo. Vse novinarske in druge informacije, ki prihajajo na dan o dogodkih v zvezi s slovensko osamosvojitveno zgodovino, so soglasne, da je imel vedno odločilno besedo prav predsednik republike, pa čeprav je vedno do kraja spoštoval črko in duh ustave, stališča slovenskega predsedstva, vlade in predvsem parlamenta. Vojno v Sloveniji je on razglasil, toda na osnovi legitimnega sklepa predsedstva, takoj , ko je bilo glede na vojne razmere mogoče, pa se je na skrivaj in ponoči sestal tudi slovenski parlament. Podobno je bilo s hudo kočljivimi brionskimi sporazumi.

Več znamenj kaže, da bo Milan Kučan ponovo kandidiral za predsedniško mesto in da bo na volitvah osrednja politična figura. Koliko jih bo in kakšne bodo njihove možnosti za uspeh? Zakonski predlog, ki ga je izdelala ustavna komisija predvideva da je za predsednika republike moč kandidirati na dva načina. Lahko ga kandidirajo poslanci ali stranke, za kar so potrebni podpisi poslancev in volivcev. Lahko pa ga kandidirajo volivci, za kar je potrebnih peť tisoč podpisov. Vsaka politična stranka lahko določi samo enega kandidata, več pa jih lahko določi skupnega kandidata.

Za predsednika republike je izvoljen kandidat, ki dobi večino glasov. Če v prvem krogu nobeden od kandidatov ne dobi absolutne večine, se v drugem krogu izbira med dvema kandidatoma, ki sta v prvem krogu prejela največ glasov. Tovrstna procedura se od zadnjih volitev torej ne spreminja.

Predsednik Kučan lahko postane kandidat na osnovi enega izmed dveh omenjenih sistemov, ali pa celo na osnovi obeh. Dosedaj so znani trije uradni kandidati liberalne, ljudske in narodne stranke. Nobeden od njih nima možnosti za uspeh, vsekakor pa bodo vplivali na volilno kampanjo. Glede predsedniškega kandidata demokristjanov se omenja več imen, najbrž pa bo prevladalo ime bivšega predsednika vlade in sedanjega predsednika stranke Lojzeta Peterleta, ki lahko zbere pomembno število glasov slovenske desnice, le malo pa je verjetno, da bi se podpora zanj lahko razširila tudi na volilno odločujoč del slovenskih laičnih in sredinskih strank.

Verjetno je odločilno stališče liberalnih demokratov, ki sicer formalno še ni sprejeto, da bodo šli na parlamentarne volitve, da pa ne bodo kandidirali kandidata za predsednika republike. S tem so povedali dvoje: Janez Drnovšek bo tudi za prihodnost kandidat za predsednika vlade, objektivno bodo tudi oni podprli Kučana. Težko pa je za sedaj reči, kaj bodo naredile ostale sredinske in laične stranke. Janez Janša, ki je podpredsednik socialdemokratov, na neposredno vprašanje odgovarja, da je že pred meseci dejal, da za predsednika republike ne bo kandidiral. Predsednik socialdemokratov Jože Pučnik nekaj podobnega ponavlja, vendar tudi dodaja, da bi v primeru Janševe kandidature, katoliška desnica bila najbrž v drugem krogu prisiljena voliti za njega. Toda iz takega razmišljanja še ne sledi zaključek, da se takšna kandidatura v resnici pripravlja, čeprav objava Janševe knjige »Premiki« lahko daje slutiti nekaj takega.

Bistvo problema najbrž tudi v primeru kandidatur za predsednika republike ni v kandidaturah in osebnostih, temveč v političnih odnosih znotraj slovenske družbe. Mnogo je znamenj nevarne polarizacije, prevročih priprav za volilni spopad, ki bo v najboljšem primeru lahko šele letošnjo zimo. Delitev Slovencev na dva ostro nasprotujoča si pola je lahko zelo nevarna in zaradi tega ni vseeno kdo bo zasedel predsedniško mesto. Mirna, uravnovešena, modra in preudarna beseda predsednika države ima pomembno vlogo.

Bodo prevladale takšne tendence, ki so v slovenskem političnem življenju prisotne in ki jih med drugimi zagovarja slovenska levica? Na to vprašanje je težko odgovoriti.

BOGO SAMSA

Za najemnike bo strošek za stanovanje neprijetno presenečenje

Tržno gospodarstvo uvaja tudi v Slovenijo realne najemnine

MARIBOR — Sedaj, ko je veliko nekdanjih najemnikov v Sloveniji že kupilo stanovanja, v katerih so živeli in živijo, pa so, tako kakor predvideva stanovanjski zakon, objavili novo metodologijo, po kateri bodo izračunavali najemnine tistim najemnikom, ki stanovanj niso odkupili. Najemnine so v Sloveniji doslej izračunavali po stari metodologiji, ki je nastala v časih, ko so stanovanja bila še družbena. Zato so bile stanarine relativno nizke - pokrivale so le okoli 20 odstotkov realne ekonomske najemnine, saj so sredstva za stanovanjski fond zaposlenim odtegovali kar od plač (delavci so za stanovanjsko izgradnjo plačevali od 3 do 6 odstotkov od bruto plače. Najemnine, izračunane po novi metodologiji, bodo zato veliko večje, saj stanovanjski zakon uvaja tržne odnose na to področje, ki je bilo zadnjih 47 let v Sloveniji izrazito »socialno« urejeno. Najvišja najemnina za stanovanje pa letno ne sme presegati 2,9 odstotka vrednosti stanovanja.

V Mariboru je od oktobra lanskega leta doslej kupilo stanovanje, v katerem prebiva, več kot 10 tisoč najemnikov. Ker je tržna vrednost stanovanja vezana na vrednost nemške marke, so z nakupom mnogi pohiteli, saj so se bali inflacije. Zato je bilo največ stanovanj prodanih v prvih mesecih po sprejemu zakona, sedaj pa se prodaja ustavlja zlasti zaradi vse večje gospodarske in socialne krize. Tako so, denimo, v eni največjih tovarn v Mariboru - v TAM-u, prodali doslej manj kot tretjino stanovanj.

Doslej so »siveli lasje« kupcem stanovanj, saj so si mnogi sposojali denar za nakup stanovanja, sedaj, v drugi fazi urejanja odnosov v stanovanjskem gospodarstvu po novem zakonu, pa bodo očitno dobili »sive lase« najemniki stanovanj. Strokovna služba, ki na občini v Mariboru izračunava višino najemnin po novi metodologiji, si preprosto ne upa objaviti podatkov o tem, kakšne naj bi bile nove najemnine. Pravijo, da ne želijo razburjati ljudi, zato bodo podatke najprej ponudili v pretres mestni vladi, ta pa naj pove, kako in kaj naprej. Vendar pa bo prej kot slej treba tudi najemnikom sporočiti nove cene najemnin, saj je metodologija z objavo v Uradnem listu postala »pravnoveljavna«. Zagotovo pa bo nova cena neprijetna za vse najemnike, še posebej pa za 20 tisoč brezposelnih v mariborski regiji in za več tisoč delavcev, ki so na prisilnih dopustih.

Nove višje cene najemnin bodo nekatere najemnike spodbudile, da bodo prodali vikend, avtomobile in ostalo premoženje ter kupili stanovanje - čas za to imajo do oktobra 1993 leta. Marsikateri najemnik pa si bo moral poiskati manjše stanovanje. V manjše stanovanje se bo moral preseliti tudi tisti najemnik, ki tri mesece zapored ne bo plačal najemnine.

Pričakovati je mogoče, da bo za mnoge najemnike to pravi »šok«, saj v »socializmu« stanovanjske pravice delavec, ki mu je bilo dodeljeno družbeno stanovanje, takorekoč ni mogel izgubiti - tudi če ni plačeval najemnine.

Zanimivo je, da se mnogi v Sloveniji še niso vživeli v nove razmere, ki so nastale s sprejemom stanovanjskega zakona, zato bodo spremembe za mnoge še bolj boleče. Nekateri najemniki še danes zelo neredno ali pa sploh ne plačujejo najemnin, čeprav bi se denimo lahko odrekli avtomobilu ali čemu drugemu, ko pa jih kdo vpraša, kje stanujejo, odgovarjajo: »V družbenem stanovanju!« Družbenih stanovanj pa v Sloveniji od oktobra lani ni več - so samo občinska, tovarniška in privatna stanovanja. Lastniki pa bodo, pač glede na svoje načrte in potrebe, oddajali stanovanja poslej samo še po tržnih cenah.

Za mnoge Slovence bo to praktično prvo, tokrat boleče, srečanje s »tržno ekonomijo po vzoru razvitih držav Evrope«. (NIA)

Milošević in njegovi so zamorili celotno srbsko politično življenje

BEOGRAD — »Če nas bodo pustili sodelovati na olimpiadi leta 1996, imamo medalji za maraton in hitro hojo takorekoč že v žepu«, je bila samo ena od mnogih domislic beograjskih študentov, ko so v četrtek že drugikrat marširali izpred rektorata proti Dedinju. Kot jim je specialna policija že preprečila sprehod mimo domovanja predsednika Miloševića na Tolstojevi 31, tako tudi niso uspeli z obiskom Hiše cvetja, kjer naj bi se poklonili »velikemu duhovnemu očetu naših duhovnih očetov«, - tako je pisalo v pismu, ki so ga študentje nameravali prebrati ob Titovem grobu. Oficir VJ je bil neomajen: obiske po 15. uri lahko odobri samo predsedstvo Srbije.

Brez posebnih uspehov, a tudi škandalov (če spregledamo incident pred skupščino Srbije, kjer je med študente prihrumel Vojislav Šešelj s številnimi varnostniki in že pregovorno pištolo v roki) se tako - do avgusta, ko hišniki znova odklenejo vrata fakultet - končuje »Študentski protest '92», ki je pokazal dvoje: kako je mladi akademski populaciji jasno, da jo sedanja oblast vodi v vsakršno, tudi intelektualno erozijo, hkrati pa tudi, kako dosledni ekskluzivizem (»ne vežemo se na nobeno stranko«) ob eminentno političnih zahtevah po razpustitvi skupščine in odstopu predsednika Srbije pomeni bržkone pomanjkanje identitete beograjske študentske populacije. Razlogi za to ležijo verjetno v tradiciji mladinskosti, kakršno je utelešala Zveza socialistične mladine, pa tudi v represiji, ki so jo doživeli protestniki minulih študentskih gibanj.

Nasploh je stanje v srbski politiki nadvse mučno. Miloševiću gre priznati, da je z vzpostavitvijo zvezne »nadstavbe« (s »počakajmo, da vidimo« predsednikom Dobrico Ćosićem in mandatarjem Milanom Panićem) uspel tako doma kakor na tujem pridobiti nekaj dragocenega časa, hkrati pa postaja jasno, da tudi Okrogla miza (po vzoru Poljske leta 1988) ne bo prinesla sadov. Borisav Jović, predsednik stranke SPS, je v četrtek v Majdanpeku rudarjem predaval, kako hoče opozicija »najprej napisati svoj volilni zakon in zavzeti medije, potem pa naj se mi (SPS) pravično kosamo z njimi na volitvah.» Jović, ki mu je v četrtek iz stranke in poslanskega kluba pobegnilo 6 poslancev, se natančno zaveda sila realne možnosti, da bo za predvidenih 6 pogajalskih mest na okrogli mizi (ob treh predstavnikih Vlade in treh sedežev za SPS) v opoziciji nastal »ne boj, mesarsko klanje». Že takoimenovani »demokratski blok« (Depos s SPO, Meščanska zveza Srbije in Demokratska stranka) je, po mnenju dr. Nebojše Popova, »zbirka doktorjev, profesorjev, publicistov in pisateljev, ki se imamo vsi po vrsti na največje eminence na svojih področjih, ta samozaverovanost pa preprečuje vsakršni kompromis« tako razcepljen, da mimo želje po zamenjavi oblasti in vzpostavitvi parlamentarne demokracije nima skupnih točk, prišteti pa je treba tudi »desne« nacionalne stranke (Šešljeve radikale, Narodno stranko in Stranko narodne obnove), segmenti, ki ga socialisti brez sramu priznavajo za malce radikalen, a najbližji del opozicije. Tako Okrogla miza Srbiji verjetno ne bo prinesla niti vsebinske, ne samo formalne demokracije.

Medtem gresta vojna v BiH in parlamentarna norost svojo pot. Srbska skupščina je v četrtek sprejela »Zakon o merah za ublažitev sankcij«, ki poleg fiksiranja plač prinaša tudi »možne ukrepe« omejevanja prometa robe in ljudi, preprečevanja »zbiranj« in zadrževanja tako ljudi kakor dobrin. Če niti ne razglabljamo o policijskem delu zakonskega paketa, ki prinaša popolno represijo (omogoča), je predvsem kmete prizadelo sankcioniranje »utaje« recimo pšenice, ki jo v zadnjih dneh Vlada poskuša odkupiti po najnižji limitirani ceni (50 dinarjev za kilogram), hkrati pa kmetom za žetev omogoča borih 20 litrov goriva na hektar.

Medtem iz Beograda po večji turneji odhaja tudi princ Aleksander Karađorđević, ki ob nerealnem pričakovanju referenduma o monarhiji samo dodatno cepi opozicijo na republikance in rojaliste, Milan Panić dokaj neselektivno sprejema in obiskuje politične in gospodarske osebosti, povprečni prebivalci Srbije pa - predvsem upokojenci, ki mesečno prejmejo nekje med 10 in 40 DEM pokojnine - čakajo na jesen, ko bo letošnjega pridelka konec. V državi, v kateri krajinske »Rdeče brigade« ugrabijo (in dodobra »obdelajo«) inženirja, ki je študentom postavil ozvočenje in kjer narodni poslanec Vojislav Šešelj pretepe fotografa Srpske Reči, ker ga je v skupščinskem bifeju slikal skupaj z urednikom informativnega programa TV Beograd - v takšni Srbiji ni nerealna bojazen beograjskih intelektualcev, da bosta blokada meja in mizerni standard še dodatno vzpodbudila kup različnih vojska in predvsem razočarane krajinske Srbe k vzpostavitvi »reda in miru« po lastnem receptu.

TONE VRHOVNIK

Nemoč sil Unproforja v Sarajevu

LJUBLJANA — Sarajevsko letališče je edini kraj na svetu, na katerem oficirji OZN obžalujejo, ker jih niso poslali v Somalijo. Varnostni svet je poslal najboljše, kar ima, vendar se zdi, da za to vojno niti najboljše ni dovolj dobro. Mackenzieja so sem poslali očitno brez vsakršne politične analize položaja v BiH. Od prvega dne so od njega pričakovali čudeže. Ko je namesto čudeža prišla apokalipsa, se je dobršen del gneva zaradi vseh tistih granat zlil na modre čelade, Louis Mackenzie pa je najbolj zmerjani oficir OZN vseh časov, piše v uvodu daljšega intervjuja z generalom Louisom W. Mackenzijem Ervin Hladnik-Milharčič.

Na vprašanje, kaj delajo njegovi opazovalci na hribih okoli Sarajeva, je general odgovoril, da le sporočajo, ali se strelja s topovi. Če njegovi opazovalci sporočajo, da topovi, ki so pod njihovim nadzorom, ne odgovarjajo na ogenj ali sploh ne streljajo, lahko le ugotoviš, da vse težko topništvo na obeh straneh ni pod nadzorom. Potrebni so dnevi, včasih ves teden preden identificirajo položaje in tja pošljejo svoje opazovalce. Biti pod nadzorom Unproforja pomeni, da osemintšestdeset neoboroženih oficirjev OZN, ki nosijo samo neprobojne jopiče, živi pri topovih in s topničarji, tako da lahko potrdijo, ali so iz orožja streljali ali ne.

»Strani sta dve, zato imam dve skupini opazovalcev,« je dejal Mackenzie. »Eno na srbski strani, drugo na strani predsedstva. Med seboj nimata nobenih stikov. Fizično sta ločeni in njihovim članom je prepovedano vsako druženje. Poleg mene samo še dva človeka vesta, na katerih položajih je topništvo. To je najbolj skrbno varovan podatek, ker samo popoln molk zagotavlja varnost mojih ljudi in uspešnost operacije.« (STA)

Vojaki iz Kenije v vrstah OZN (Foto Srđan Živulović)